

 הבינלאומי

דין וחשבון שנתי 2022

תוכן העניינים

4	דבר יו"ר הדירקטוריון
5	דוח הדירקטוריון והנהלה
7	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
15	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
40	סקירת הסיכונים
79	מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים
83	בקורות ונהלים
84	הצהרת המנכ"ל
85	הצהרת החשבונאי הראשי
86	דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
87	דוחות כספיים שנתיים מבוקרים
229	ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי
231	ממשל תאגידי
248	פרטים נוספים
264	נספחים
272	מילון מונחים
276	אינדקס

דבר יו"ר הדירקטוריון

מחזיקות ומחזיקי עניין יקרים,

אני מתכבד להביא בפניכם את הדוחות הכספיים של קבוצת הבינלאומי לשנת 2022, שנה של צמיחה משמעותית, יחד עם תוצאות פיננסיות מצוינות. תוצאות אלו אינן מובנות מאליהן. סיומה של המגיפה העולמית, העמיד את העולם בפני אתגרים חדשים, שהשליכו גם על הכלכלות והשווקים הפיננסיים, אתגרים שהתעצמו נוכח מלחמת רוסיה-אוקראינה. השיבושים בשרשראות האספקה והגידול בכמות הכסף שנוצר בשנות המגיפה, גרמו לכך שהאינפלציה עלתה בשיעורים משמעותיים. נדרשה מדיניות מוניטרית מהדקת בארץ ובעולם, מה שהביא לעליות משמעותיות ברבית שעמדה בעשור האחרון על רמות אפסיות והשליך על המערכות הפיננסיות, שוקי ההון והאשראי. לאחרונה, החלו הממשלה והכנסת בתהליך לקידום שינויים במערכת המשפט בישראל. שינויים אלו, ככל שיקרו, עלולים להביא להשפעות מאקרו כלכליות במשק ובשוקי ההון והמטבע. בשלב זה, לא ניתן להעריך מה תהיינה ההתפתחויות והשפעתן על המשק.

בשנת 2022, הציגה קבוצת הבנק צמיחה משמעותית בכל תחומי המיקוד האסטרטגיים שלה, במקביל לגידול ניכר בהכנסות וברוח הנקי. זאת, יחד עם עליית הרבית, הביא לתשואה להון של 16.6%. קבוצת הבנק המשיכה לשים דגש על חדשנות וטכנולוגיה, תחת ההנחה ששילוב בין בנקאות מותאמת ללקוח, עם יכולת דיגיטלית מובילה, מאפשר לבנק להיות בית מעולה ללקוחותיו ולעובדיו.

דירוג הבנק, על ידי סוכנויות הדירוג המקומיות, הינו ברמה הגבוהה ביותר, AAA. חברת הדירוג הבינלאומית Moody's מדרגת את הבנק בדירוג A2. מדובר בהבעת אמון באיתנות הבנק ובמהלכים האסטרטגיים שמובילה הנהלת הבנק. הבעת אמון חשובה נוספת, התקבלה לאחרונה עם כניסתה של מניית הבינלאומי, לראשונה בתולדותיה, למדד המניות הגדולות של MSCI, כאחת מתוך 15 מניות ישראליות המשתייכות למדד עילית זה.

קבוצת הבנק גיבשה ואישרה בשנת 2022 תוכנית אסטרטגית תלת שנתית, עם דגש על המשך צמיחה, טרנספורמציה דיגיטלית מואצת והמשך מודרניזציה של מערכות הבנק, חיזוק המובילות בתחומי ההשקעות ושוק ההון וחיזוק הנוכחות בקרב משקי בית ועסקים קטנים ובינוניים. אנו עוסקים רבות בעתיד הבנקאות ובכיוונים חדשים שיאפשרו לנו לצמוח, תוך יצירת ערך למחזיקי העניין.

אנחנו ממשיכים להגדיל את ההשקעה בטכנולוגיה ובאמצעים דיגיטליים, חלקם פורצי דרך, עבור לקוחותינו ולהנגיש עבורם את מערך השירותים של הבנק, בזמן ובמקום המתאימים להם. אמצעים אלה מאפשרים לנו להתמודד בזירה הבנקאית התחרותית, אליה נכנסים שחקנים חדשים רבים, מקומיים ובינלאומיים, לרבות שחקנים חוץ בנקאיים.

פעילות הבנק בתחום האחריות התאגידית ממשיכה לצבור תאוצה, כבנק מוביל במערכת הבנקאית בשיעור העסקת נשים בתפקידים בכירים. הבנק פועל להקטין את טביעת הרגל הפחמנית ובין היתר, בוחן הרחבת השימוש בחשמל סולארי וכן השקעות בתחומים אלה וזאת בהמשך לקו שהבנק מיישם, בדגש על פעילות עסקית לצד שיקולים של סביבה, חברה וממשל תאגידי (ESG). אנו רואים בתרומה לקהילה אלמנט חשוב, בו אנו פועלים באמצעות תכניות המבוססות על המשולש: קהילה, עובדי ומנהלי הבנק והבנק עצמו, על מנת לייצר מכפילי ערך בתרומה אפקטיבית לקהילה. לדוגמא, כך הרחבנו את פרויקט הדיר עבור חיילים בודדים, תוך שיתוף משמעותי של עובדי הבנק.

כקבוצה בנקאית הנמנית עם חמשת הקבוצות הבנקאיות הגדולות, הבינלאומי מקפיד על ערכי הוגנות ושקיפות וכן רואה עצמו כבנק שוחר תחרות ומחולל תחרות במגוון תחומי הפעילות.

איתנות הבנק מאפשרת לנו לעמוד לצד לקוחותינו, כפי שעשינו בעת הקורונה ולסייע להם להתמודד עם אתגרי הכלכלה, ניהול ההשקעות וניהול העסקים ומשקי הבית ולאפשר להם לצמוח.

אנו רואים בעובדי ומנהלי קבוצת הבנק, מרכיב חיוני ומיוחד בתהליך יצירת הערך עבור לקוחותינו, בעלי המניות ומחזיקי העניין האחרים. לעובדי הבנק בסניפים ובמטה, להנהלת הבנק המנהיגה את קבוצת הבנק בביטחון ובהצלחה וללקוחות הקבוצה, הפרטיים והעסקיים, שנותנים בנו אמן, נתונה תודת הדירקטוריון.

רון לבקוביץ
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 21 במרס 2023

דוח הדירקטוריון וההנהלה

7	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
7	תיאור פעילות קבוצת הבנק
9	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים
10	הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
13	יעדים ואסטרטגיה
14	מדדי סביבה, חברה וממשל עיקריים (ESG)
15	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
15	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
18	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר
23	המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
34	מגזרי הפעילות הפיקוחיים
38	חברות מוחזקות עיקריות
40	סקירת הסיכונים
40	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
42	סיכון אשראי
56	סיכון שוק
62	סיכון נזילות
65	סיכון מימון
65	סיכון תפעולי
67	סיכונים סביבה ואקלים
68	סיכונים אחרים
77	דין בגורמי סיכון
79	מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים
83	בקורות ונהלים

רשימת לוחות

9	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים	1
14	מדדי סביבה, חברה וממשל עיקריים (ESG)	2
18	תמצית דוח רווח והפסד	3
19	הרכב הרווח המימוני, נטו	4
19	נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית	5
20	פרטים לגבי ההוצאות בגין הפסדי אשראי	6
20	התפלגות ההכנסות מעמלות	7
20	פירוט ההוצאות התפעוליות והאחרות	8
22	פרטים על הוצאות והשקעות שבוצעו בגין מערך טכנולוגיות המידע	9
23	התפתחות בסעיפי המאזן העיקריים	10
23	התפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים	11
23	נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	12
24	אשראי לציבור ברוטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	13
24	התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק	14
25	החלוקה הענפית של ששת הלווים הגדולים בקבוצה	15
25	יתרות סיכון האשראי הכולל של הלווים הנכללים במדרגות העליונות בבאור 29'ג'	16
26	הרכב תיק ניירות הערך	17
26	התפלגות תיק ניירות הערך לפי מגזרי ההצמדה השונים	18
26	פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים לקביעת השווי ההוגן של ניירות הערך	19
27	פירוט אגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח לפי מדינות/יבשות	20
27	פירוט אגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי לפי ענפי משק	21
28	התפלגות פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	22
28	פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	23
32	הון והלימות ההון	24
32	יחס הון כולל ויחס הון עצמי רובד 1 של חברה בת משמעותית	25
33	פרטים בדבר הדיבידנד שחולק על ידי הבנק משנת 2020	26
34	סך ההכנסות לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	27
34	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	28
35	יתרות מאזניות ממוצעות לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	29
36	נתונים עיקריים אודות מגזרים עסקיים - פעילות בישראל	30
37	נתונים עיקריים אודות אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל	31
43	איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי	32
45	סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק	33
47	חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים	34
48	חשיפות עיקריות למדינות זרות	35
49	היקף ההלוואות לדויר	36
50	נתונים על התפתחות תיק ההלוואות לדויר בבנק לפי מגזרי הצמדה	37
51	התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל	38
54	נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל	39
57	ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים ברבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים	40
59	תיאור החשיפה בבסיס בפועל לפי מגזרי הצמדה	41
59	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים	42
60	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תאורטיים במדד	43
61	ריכוז היקף הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים	44
62	יחס כיסוי הנזילות במאוחד ובבנק	45
63	יחס מימון יציב נטו	46
64	יתרת סך הפקדונות של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות	47
77	דיון בגורמי סיכון	48
81	ניתוח רגישות של השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על חישוב ההפרשות האקטואריות	49

דוח הדירקטוריון והנהלה

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 21 במרס 2023, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים והמבוקרים של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") וחברות מוחזקות שלו (להלן - "קבוצת הבנק"), לשנת 2022.

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

תאור פעילות קבוצת הבנק

פעילותה העסקית של קבוצת הבנק מתמקדת במספר מישורים עיקריים:

- תיווך פיננסי בין מפקידים ללווים, העומד ביסודה של הבנקאות המסחרית. ההכנסות מפעילות זו מקבלות את ביטויין בהכנסות רבית, נטו ומהוות את מקור הרווח העיקרי של הקבוצה.
- שירותים פיננסיים ובנקאיים מניבי עמלות, במגוון רחב של פעילויות, בתחומי ניירות הערך, מטבע חוץ, סחר בינלאומי, שירותי מידע, כרטיסי אשראי, מכשירים פיננסיים נגזרים וכיו"ב.
- ייעוץ השקעות וייעוץ פנסיוני.
- השקעת כספי הנוסטרו של הבנק וניהול סיכוני שוק ונדילות.
- שירותי תפעול בנקאיים לשוק ההון.
- שירותי נאמנות לגופים מוסדיים באמצעות החברה לנאמנות.

הבנק פועל באמצעות שלוש חטיבות עסקיות עיקריות:

- החטיבה העסקית המרכזת את מכלול הפעילות מול לקוחות עסקיים גדולים (corporate) ומסחריים (middle market), לרבות תחום האשראי מול לקוחות עסקיים ומוסדיים הפעילים בשוק ההון.
- החטיבה הבנקאית המספקת באמצעות הסניפים שירותי בנקאות ומשכנתאות לכלל מגזרי הלקוחות - משקי בית, בנקאות פרטית ועסקים קטנים. במסגרת זו, פועלים גם סניפי יובנק המתמחים בבנקאות פרטית ובשוק ההון וסניפי אוצר החייל, המתמחים במתן שירותים ללקוחות קמעונאיים ומסחריים, בדגש על עובדי וגמלאי מערכת הביטחון. בנוסף, במסגרת מערך פאג", פועלים סניפים המתמחים במגזר הדתי והחרדי.
- חטיבת נכסי לקוחות המרכזת את מכלול הפעילות בתחומי שוק ההון, הכספים והמט"ח עם הלקוחות הפרטיים, העסקיים, המוסדיים ופעילי שוק ההון. במסגרת החטיבה פועלים חדרי העסקאות בניירות ערך, במט"ח ובפקדונות וכן מערכי ייעוץ ההשקעות, הייעוץ הפנסיוני ומרכז ההשקעות. כמו כן, החטיבה ממונה על פעילות חברות בנות בתחומים משיקים - יובנק חברה לנאמנות והבינלאומי יוניק ניהול השקעות. בנוסף לבנק, כוללת הקבוצה גם את בנק מסד, המתמחה במתן שירותים לאוכלוסיית המורים בישראל.

אישור דירוג הבנק על ידי חברות דירוג

ביום 8 באוגוסט 2022, אישרה חברת "מידרוג" את הערכת האיתנות הפיננסית הפנימית של הבנק בדירוג aa2.il, את פקדונות הבנק לזמן קצר בדירוג P-1.il, את הפקדונות לזמן ארוך והחוב הבכיר של הבנק בדירוג Aaa.il אופק יציב ואת כתבי ההתחייבות הנדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בדירוג Aa3.il(hyb) אופק יציב.

ביום 8 בנובמבר 2022, אישרה חברת הדירוג הבינלאומית Moody's את דירוג פקדונות הבנק במט"ח ובמטבע מקומי לטווח ארוך ל-A2, את פקדונות הבנק לזמן קצר ל-Prime-1 ואת תחזית הדירוג ליציב.

ביום 10 בינואר 2023, אישרה חברת S&P מעלות את דירוג המנפיק של הבנק בדירוג iAAA\Stable ואת כתבי ההתחייבות הנדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בדירוג iAA.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוחות אלו, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי התממשות ההערכות. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "יעד", "תחזית", "הערכה", "אומדן", "תרחיש", "חזוי", "צפוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "כול", "יתכן", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר עשויים שלא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי כתוצאה, בין היתר, מהגורמים המפורטים לעיל או כתוצאה מהתממשות אחד או יותר מגורמי הסיכון המפורטים בפרק סקירת הסיכונים להלן.

המידע המוצג בדוח זה נסמך, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר ונתוני בנק ישראל וכן על מידע פומבי שנמסר על ידי גורמים שונים, הפעילים והקשורים לשוקי ההון והכספים, או כאלה המשפיעים על שווקים אלה.

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר					החסים פיננסיים עיקריים
2018	2019	2020	2021	2022	
באחוזים					
9.3%	10.5%	8.6%	14.7%	16.6%	מדדי ביצוע עיקריים
0.54%	0.63%	0.49%	0.82%	0.89%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון
10.51%	10.81%	11.18%	11.46%	10.42%	תשואה לנכסים ממוצעים
5.76%	5.81%	5.29%	5.34%	5.19%	יחס הון עצמי רובד 1
122%	128%	150%	128%	127%	יחס המינוף
			*139%	133%	יחס כסיו הנדילות ⁽¹⁾
3.0%	3.0%	2.7%	2.6%	2.9%	יחס מימון יציב נתון ⁽²⁾
1.8%	1.9%	1.7%	1.6%	2.0%	יחס סך ההכנסות לנכסים ממוצעים
1.0%	0.9%	0.9%	0.8%	0.8%	יחס הכנסות רבית, נטו לנכסים ממוצעים
68.4%	64.4%	61.8%	58.3%	50.9%	יחס עמלות לנכסים ממוצעים
					יחס יעילות
1.02%	1.05%	1.38%	1.05%	1.02%	מדדי איכות אשראי עיקריים
0.83%	1.08%	0.86%	**0.63%	0.48%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
186%	131%	221%	**244%	220%	שיעור חובות לא צוברים או בפיקוד של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
0.16%	0.10%	0.10%	(0.01%)	0.03%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור לא צובר
0.20%	0.16%	0.52%	(0.23%)	0.11%	שיעור מחיקות חשבונאיות, נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
					שיעור הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר					נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד
2018	2019	2020	2021	2022	
במיליוני ש"ח					
733	865	750	1,405	1,667	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
2,486	2,602	2,637	2,794	3,803	הכנסות רבית, נטו
166	138	464	(216)	123	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1,637	1,520	1,523	1,756	1,611	הכנסות שאינן מרבית
1,325	1,286	1,371	1,444	1,489	מזה: עמלות
2,819	2,654	2,569	2,652	2,755	הוצאות תפעוליות ואחרות
1,696	1,601	1,532	1,601	1,680	מזה: משכורות והוצאות נלות
35	48	26	36	4	הוצאות סילוק
7.31	8.62	7.48	14.00	16.62	רווח נקי בסיסי למניה בת 0.05 ש"ח (בש"ח)
ליום 31 בדצמבר					נתונים עיקריים מהמאזן
2018	2019	2020	2021	2022	
במיליוני ש"ח					
134,120	141,110	167,778	180,470	195,955	סך כל הנכסים
31,303	37,530	57,802	57,370	57,130	מזה: מזומנים ופקדונות בבנקים
12,595	10,995	13,105	15,091	16,010	ניירות ערך
84,292	87,899	90,970	101,164	115,961	אשראי לציבור, נטו
125,707	132,186	158,243	170,033	184,920	סך כל ההתחייבויות
111,697	120,052	141,677	153,447	168,269	מזה: פקדונות הציבור
1,150	1,137	2,992	5,144	4,821	פקדונות מבנקים
4,989	3,674	4,394	3,356	4,749	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
8,093	8,568	9,141	10,003	10,559	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
נתונים נוספים					
7,860	9,989	8,514	12,950	13,900	מחיר מניה (באגורות)
355	410	125	543	942	דיבידנד למניה (באגורות)
4,285	4,086	3,895	3,715	3,676	מספר משרות ממוצע ⁽³⁾

* הוצג מחדש.
 ** הוצג מחדש בהתאם למתכונת הגילוי החדשה על חובות שאינם צוברים חלק הגילוי על חובות פגומים, החל מיום 1 בינואר 2022 ואילך. נתוני השוואה לשנים 2018, 2019 ו-2020 לא הוצגו מחדש.
 (1) היחס מחושב בגין שלושת החודשים שנתיימו בסוף תקופת הדיווח.
 (2) בהתאם להוראות בנק ישראל יחס מימון יציב נטו חושב החל משנת 2021, לפיכך לא מוצגים נתוני השוואה.
 (3) מספר המשרות כולל תרגום למונחי משרות של שעות נוספות.

הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

פעילותה של קבוצת הבנק מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים שבהם הינם: סיכוני האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפים ולווים); סיכוני שוק, כאשר העיקרי שבהם הינו סיכון הרבית; סיכוני נזילות; סיכונים תפעוליים, לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע וסיכון טכנולוגיות המידע; סיכון ציות ואיסור הלבנת הון; סיכון אסטרטגיה; סיכון מוניטין; סיכון משפטי; סיכון חקיקה ורגולציה וסיכון מודל.

כל הסיכונים המהותיים מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל.

במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) הקבוצה מבצעת תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.

סיכונים מובילים ומתפתחים

סיכונים מובילים ומתפתחים נגזרים מסביבת הפעילות העסקית של הבנק וכוללים גם סיכונים שעשויים להיווצר בתחומים חדשים, או מוקדי סיכון חדשים בתחומים קיימים, שנגזרים, בין היתר, מתמורות בסביבה שמשפיעה על תחומי הפעילות הבנקאית, לרבות סביבה רגולטורית, תחרותית, דיגיטלית ועוד.

להלן פרטים בדבר הסיכונים המובילים והמתפתחים העיקריים:

1. **סיכון מאקרו כלכלי** - התוצאות העסקיות של המערכת הבנקאית בישראל ושל הבנק כחלק ממנה, מושפעות באופן ישיר מהמצב הכלכלי בישראל ובעולם. הרעה בתנאים הכלכליים (לרבות שינויי רבית, מטבע, אינפלציה ועוד), הפוליטיים והביטחוניים, עלולה להביא לפגיעה בהכנסות קבוצת הבנק, להגדיל את היקף החובות הבעייתיים ולהשפיע לרעה על תוצאות קבוצת הבנק.

ההתפתחויות המאקרו כלכליות האחרונות, המשך מגמת האינפלציה, השפעות עליית הרבית בארץ ובעולם, התנודתיות והירידות בשוקי ההון, מצב המלחמה באוקראינה, השינויים הגיאוגרפיים בארץ ובעולם ועוד, עלולים להביא להאטה בפעילות הכלכלית ולהשפיע לרעה על הפעילות העסקית של הבנק, על מצב הלווים ועל הכנסות קבוצת הבנק. בנוסף, לאחרונה, החלו מהלכים לקידום הצעות לשינויים במערכת המשפט בישראל, המעוררים מחלוקת ציבורית רחבה. קיימת אי ודאות בשווקים הפיננסיים בקשר להשפעות האפשריות שתהיינה, אם תהיינה, לקידום מהלכים אלה. בשלב זה, לא ניתן להעריך מה תהיינה ההתפתחויות בנושא ומה תהיינה ההשפעות של שינויים אלה על המשק בישראל. נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים, חלה עלייה בתנודתיות בשווקים הפיננסיים ובמדדי המניות המובילים בבורסה בישראל, חלו שינויים בתמחור של נכסים פיננסיים ישראלים בשווקים העולמיים ופיחות בשער החליפין של השקל מול סל המטבעות. הבנק ממשיך במעקב ובניטור אחר הסיכונים השונים ובכללם אלו שההסתברות להתממשותם גדלה בעקבות האירועים, השלכותיהם והשפעותיהם על הבנק.

נוכח העלייה בחשיפות האשראי לענף הבינו והנדל"ן במערכת הבנקאית, שעל פי הפיקוח על הבנקים אופיין בהגדלת תיאבון הסיכון, בהקלות בתנאי החיתום וכן בירידה במרווחי האשראי של העסקאות החדשות, נדרש על ידי הפיקוח על הבנקים, בין היתר, להתאים את ההפרשה הקבוצתית בגין תיק האשראי לענף הבינו והנדל"ן, באופן שייתן ביטוי נאות לעלייה ברמת הסיכון של התיק. לבנק מדיניות פרטנית ביחס לתחומי הפעילות השונים בתחום הבינו והנדל"ן, והוא נוקט במדיניות אשראי מידתית, אשר מתעדכנת באופן שוטף בהתאם לשינויים בענף ובדרישות הרגולטוריות. למידע נוסף ראה פרק סקירת הסיכונים, "סיכונים בענף הבינו והנדל"ן".

2. **סיכון אסטרטגי/מודל עסקי** - השינויים בסביבת הפעילות של הבנק וההתגברות המשמעותית בעוצמת התחרות נבחנו וקיבלו ביטוי בעת גיבוש התכנית האסטרטגית הקבוצתית לשנים 2023-2025, שאושרה בדצמבר 2022. התוכנית האסטרטגית נבחנת מול ההתפתחויות המאקרו כלכליות והשינויים בסביבת התחרות ומול האתגרים השונים בפניהם ניצב הבנק.

שינויים המשפיעים על הסביבה העסקית ומשנים את עוצמת התחרות:

שינויים בסוג המתחרים - בשנים האחרונות התחרות על השירותים והמוצרים הפיננסיים התרחבה מעבר לתחרות המסורתית בין הבנקים עם כניסתם והעמקת אחיזתם של שחקנים חדשים וקיימים לתחומים של פעילויות פיננסיות מסורתיות, כגון: בנקים דיגיטליים, מתחרים חוץ-בנקאיים, חברות ביטוח, חברות כרטיסי האשראי, חברות קמעונאיות וחברות הזנק ופינטק שמפתחות מוצרים חדשניים בענף וחברות ביג טק עולמיות שצפויות להרחיב את פעילותן בתחומים הפיננסיים בשנים הקרובות.

- שינוי במודל העסקי הבנקאי - ההתפתחויות הרבות שמתרחשות במקביל בזירות התחרות השונות בענף הפיננסיים, הבנקאי והחוץ-בנקאי, בהתקדמות הטכנולוגיה ובשינויים בצרכי הלקוחות והעדפותיהם, מביאות לשינוי במודל הבנקאי.

- שינויים טכנולוגיים - המעבר לבנקאות דיגיטלית וכניסת מתחרים טכנולוגיים לפעילות פיננסית מייצרים סיכונים ואתגרים טכנולוגיים וסיכוני אבטחת מידע וסייבר חדשים אליהם הבנק נערך.

- שינויים רגולטוריים - הסביבה הרגולטורית ממשיכה באינטנסיביות בקידום הסדרתם של מהלכים להגברת התחרות בתחומים שונים, כגון שירותי תשלום, שינויים בשוק כרטיסי האשראי והתשלומים, החלת תקן לבנקאות פתוחה אשר מאפשר שיתוף מידע פיננסי של לקוחות עם צדדים שלישיים, רפורמת הנידוי בין בנקים, הקמת לשכת שירותי מחשוב בנקאיים, רגולציה התומכת במעבר לבנקאות דיגיטלית ועוד.
- שינויים בצרכי הלקוחות - סיכונים הקשורים לשינויים בטעמי הצרכן, ובכללם מוכנות גוברת לצריכת שירותים פיננסיים מגורמים חוץ-בנקאיים.
- דרישת התייעלות של המערכת הבנקאית - התחרות הגוברת במערכת הפיננסית הובילה לקידום מהלכי התייעלות במסגרתם ננקטו צעדים שונים לחסכון בהוצאות ובעקבות כך שיפור יחס היעילות. בהמשך למהלכי התייעלות בהם נוקט הבנק בשנים האחרונות, הבנק ממשיך להתייעל באמצעות הסטת פעילות לדיגיטל, יעול תהליכים והתאמת מודל הפעלה לסביבת הבנקאות המשתנה.

3. **סיכון רגולטורי** - מקורו של הסיכון הוא בהתגברות הדרישות הרגולטוריות בארץ ובעולם בשנים האחרונות. השינויים הרגולטוריים ויישום רפורמות רגולטוריות מגבירים את אי הוודאות והתחרותיות במערכת הפיננסית ויוצרים סיכון להכנסות ולהון הקבוצה, לרבות באמצעות מניעת או הטלת מגבלות על פעילות עסקית. שינויים אלה גם מחייבים את הבנק להיערכות, יישום והטמעה של דרישות רגולטוריות הכרוכים בעלויות והשקעות (כגון השקעות מיכוניות) נכבדות. כמו כן, אי עמידה בהוראות החוק והרגולציה החלות על הבנק והקבוצה חושף אותם לסנקציות, ובהן עיצומים כספיים, תביעות של לקוחות, לרבות תובענות ייצוגיות, הטלת אחריות פלילית על הבנק ועל נושאי משרה בו וכן לפגיעה בתדמיתו של הבנק בציבור. הסיכון הרגולטורי מנוהל בבנק כחלק מהסיכון המשפטי, מסיכון הציות ומסיכון האסטרטגיה.

מדיניות הציות של הבנק מעגנת, בין היתר, את ערכי הציות אותם מקדם הבנק, משמשת כקו מנחה לפעילות כל הגורמים בבנק בניהול סיכונים הציות בכלל ובעמידה במכלול ההוראות הרגולטוריות בפרט, מתווה את העקרונות וקווי היסוד, ומעגנת את הסמכויות ותחומי האחריות של הגורמים השונים בבנק ובקבוצה לצורך בניית תשתית נאותה ליישום החובות החלות על הבנק והקבוצה בתחום הציות והסדרת בנהלים ותהליכים. ההיבטים הרגולטוריים-משפטיים מפקחים ומנוהלים על ידי מערך הייעוץ המשפטי במסגרת מדיניות לניהול הסיכון המשפטי המאושרת על ידי ההנהלה והדירקטוריון. המדיניות מסדירה את הדרכים לאיתור, מיפוי ומזעור של הסיכון המשפטי, לרבות באמצעות מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה ומתן יעוץ ותמיכה משפטית שוטפים, בין היתר, על בסיס התפתחויות אלה.

בהיבט האסטרטגי, התכנית האסטרטגית ותכנית העבודה מתייחסות להשפעות אפשריות שצוינו לעיל, ולקוחות בחשבון את השינויים האמורים. לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה אפשרית על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה "חקיקה ויוזמות רגולטוריות", בפרק ממשל תאגידי, פרטים נוספים.

4. **סיכונים סייבר ואבטחת מידע (כחלק מהסיכון התפעולי)** - סיכון סייבר מוגדר כפוטנציאל לנזק הנובע מאירוע סייבר בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו. לסיכונים סייבר, דלף מידע ואבטחת מידע פוטנציאל גבוה לגרימת נזק בהתממש אירוע משמעותי הכרוך בעלויות שיקום גבוהות. החדשנות בבנקאות בתקשורת, שימוש בטכנולוגיות חדשות, מערכות פתוחות ויישומי מחשוב ענן, גוררות סיכונים תפעוליים בדגש על סיכונים סייבר ואבטחת מידע. לצורך ניהול נאות של סיכונים סייבר, הורחבה והותאמה המסגרת הקיימת של ניהול סיכונים טכנולוגיים המידע ואבטחת מידע בבנק בהיבטי תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות. הבנק הגדיר אסטרטגיה, מדיניות, מינוי מנהל הגנת הסייבר ליישום המדיניות ובניית מתודולוגיה לניהול הסיכון. כמו כן, הבנק מנהל את סיכון הסייבר באמצעות נקיטת פעולות מניעה רבות להפחתת הסיכון כולל קידום מודעות בתחום סיכונים סייבר ואבטחת מידע וביצוע תרגילים. בתקופה האחרונה נמשכות תקיפות סייבר על ארגונים פיננסיים בעולם, על ארגונים בארץ ועל גופי שרשרת האספקה של ארגונים אלו. כמו כן, קיימת מגמת עלייה בגורמי תקיפה מדינתיים וכן עלייה משמעותית בנסיגות פשיטת והנדסה חברתית. החשיפה להתממשות אירוע סייבר עולה, בין היתר, כתוצאה משימוש גובר של לקוחות בערוצים דיגיטליים והמשך עבודה מרחוק של עובדים וספקים. הבנק נוקט באופן שוטף בצעדים למזעור הסיכונים, לרבות פתרונות גישה מרחוק המלווים על ידי מחלקת אבטחת מידע, הגברת ניטורים ויישום בקורות ואמצעים שונים בהתאם להתפתחות האיומים.

לבנק קיימות פוליסות ביטוח, המקנות כיסוי ביטוחי לקבוצת הבנק בגין אירועי נזק שונים כתוצאה מאירוע כשל מחשובי ו/או אירוע סייבר.

5. **סיכון טכנולוגיות המידע (כחלק מהסיכון התפעולי)** - בשנים האחרונות, הסביבה הטכנולוגית מתפתחת, התלות בה הולכת וגוברת, ונוצר הצורך בהגדלת הגמישות העסקית והטכנולוגית והצורך בהגברת השימוש בטכנולוגיות חדשות. לקבוצת הבנק קיימת תכנית לשדרוג תשתיות המחשוב, אשר מקנה מענה טכנולוגי לצורך מימוש האסטרטגיה העסקית של הבנק.

6. **סיכונים חוצי גבולות (CROSS BORDER) (כחלק מסיכון הציות)** - קבוצת הבנק פועלת בתחומי בנקאות שונים ומספקת שירותים גם ללקוחות שהינם תושבי חוץ. על רקע המאמצים המוגברים של מדינות שונות באיתור כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות והמגמה של שיתוף פעולה בינלאומי במאבק בהעלמות מס, עלולה פעילות הבנק מול תושבי החוץ כאמור, להגדיל את החשיפה של הבנק לסיכונים ציות שמקורם בפעילות חוצה גבולות (Cross Border) וכן לסיכונים מוניטין. לקבוצת הבנק מדיניות ייעודית לנושא זה, נקבעו נהלי עבודה, ומתבצעת שורה של צעדים אופרטיביים לניהול וצמצום הסיכון.

בנוסף לאמור, חלו בשנים האחרונות התפתחויות בחקיקה וברגולציה הבנקאית באירופה ובעולם בכלל, שיש בהן להשפיע על רמת הסיכון והחשיפה לסיכונים ציות, הנובעים ממתן שירותים בנקאיים ללקוחות תושבי חוץ. ככלל, הבנק אינו יוזם פעילות שיווק, קידום ופרסום ואינו מכוון או מציע את שירותיו באופן מובהק או מכוון ללקוחות תושבי חוץ, בין אם באופן ישיר ובין אם באופן מקוון. לבנק אין שלוחות או נציגויות מחוץ לישראל

ועובדי הבנק לא פועלים מחוץ לישראל. לגבי חשבונות של תושבי חוץ הנפתחים בבנק, הבנק נוקט בגישה מבוססת סיכון בכל תהליכי פתיחת החשבונות ותהליכי ניהול החשבונות, על מנת למזער ולגדר ככל האפשר היתכנות או אפשרות, שהבנק יפר את הדין הזר בעת מתן שירותים בנקאיים ללקוחות תושבי חוץ, זאת על ידי איסור ביצוע פעילות שיווק אקטיבית, הגבלה והתאמה של סוג ואופן מתן השירותים, לרבות הגבלה או הימנעות ממתן שירותים לתושבי חוץ בעת שהייתם מחוץ לישראל והתייחסות לסוגיית יזום השירות.

רמת הסיכון חוצה גבולות, התגברה מאז תחילת המלחמה בין רוסיה ואוקראינה ותחילת משטר הסנקציות על רוסיה והאזורים הבדלניים באוקראינה. יודגש כי נוכח המציאות הקיימת, חוזקו הבקורות והבדיקות המבוצעות בבנק, בדגש על עדכון רשימות המוכרזים שהם תחת סנקציות באופן שוטף ובקרה אחר פעולות המבוצעות מול המדינות רוסיה, אוקראינה ובלארוס.

הוראות ה-FATCA - חקיקה אמריקאית המעוגנת בהסכם בין מדינת ישראל, בדרך של חקיקה מקומית. במסגרת כללי הוראה זו, מפעיל הבנק תהליכים פנימיים לזיהוי ותיעוד לקוחות אמריקאים ומדווח עליהם מדי חודש ספטמבר, לגבי שנת המס הקודמת, לרשות המסים בארה"ב באמצעות רשות המסים בישראל, בהתאם לדרישות ההוראה. בהתאם לתקנות, הבנק מאפשר פתיחת חשבון חדש, בכפוף לחתימת לקוח על הצהרה בדבר תושבות המס שלו.

הוראות ה-CRS - תקן שפותח על ידי ארגון ה-OECD ושמטרתו איסוף מידע, לגבי תושבות המס של לקוחות הבנק ודיווח עליהם לרשויות המס של המדינות המשתתפות, באמצעות רשות המסים בישראל. התקן אשר הוטמע בחקיקה מקומית, מיושם על ידי הבנק, אשר מדווח מדי חודש ספטמבר, לגבי שנת המס הקודמת על לקוחותיו, שהצהירו על תושבות מס זרה, או שבחשבונם אינדיקציה לתושבות מס כזו.

תקנות ה-QI - תקנות מס בארה"ב הנוגעות לניכוי מס במקור על הכנסה הנובעת ממקור אמריקאי, לרבות הכנסה מדיבידנד ותשלומי רבית על ניירות ערך אמריקאים. התקנות קובעות, בין היתר, חובות זיהוי, תיעוד, ניכוי ודיווח וחלות על כל המחזיקים בניירות ערך עם תקבולים ממקור אמריקאי, אמריקאים ושיאים אמריקאים.

7. **סיכון בנקאות הוגנת (CONDUCT RISK) (כחלק מסיכון הציות)** - קבוצת הבנק הטמיעה ערכי הוגנות ושקיפות בפעילותה מול לקוחותיה ופועלת לחיזוק עקרונות אלו בהתנהלותה השוטפת. ככלל, נדרשת קבוצת הבנק לוודא, כי ההצעות הניתנות ללקוח מותאמות לצרכיו וכי השירותים המוענקים לו ניתנים לו ללא הפליה, מכל סוג. אי עמידה בסטנדרט התנהלות ראוי חושפת את הקבוצה לסיכונים שונים כמו סיכונים ציות, משפטי, מוניטין וכיו"ב. לקבוצת הבנק קיימת מדיניות בנושא התנהלות עסקית נאותה, כחלק ממדיניות הציות ואחד מיעדי קצין הציות הינו לפעול להטמעת עקרונות המדיניות בקרב החטיבות השונות.

8. **סיכונים סביבה ואקלים** - הסיכונים לחשיפה להפסדים מסיכונים הקשורים להשפעות סביבתיות, הן בשל עלויות שמקורן בחשיפה לסיכונים סביבה (פגיעה סביבתית - זיהום קרקע, זיהום אוויר, מחסור במים, רעידות אדמה וכיו"ב) והן בשל עלויות הנובעות מהחשיפה לסיכונים האקלים (סיכונים פיזיים - גלי חום, בצורות, שיטפונות, הצפות ועוד), או סיכונים מעבר הקשורים לשינויי האקלים. לסיכונים אלו השפעה אפשרית במספר היבטים, באופן ישיר או עקיף: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון משפטי, סיכון ציות וסיכון מוניטין.

- השפעה ישירה - כתוצאה מעלויות מפגעים סביבתיים שעל הבנק לשאת בהם, בגין נזקים ישירים הקשורים בשינויי אקלים, או הפסד כספי העלול להיגרם כתוצאה מאימוץ של הוראות לגבי מדיניות אקלים וסביבה, התפתחות טכנולוגית ושינויים בהעדפות השוק.

- השפעה עקיפה - כגון על סיכונים האשראי, עלולה לנבוע מהרעה במצבו הפיננסי של לווה, בעקבות השפעות סביבתיות ושינויי אקלים, בין היתר, בעקבות אי עמידה בהוראות הדין הסיביתיות הרלוונטיות, בשל הוצאות גדולות הנדרשות כדי לעמוד בדרישות רגולציה סביבתית, או בשל קנס גבוה שניתן להשית על לווה בשל פגיעה סביבתית וכן התממשות של סיכונים אחרים הקשורים בסיכונים סביבתיים, כגון סיכון משפטי וסיכון מוניטין. הבנק נוקט בפעולות לזיהוי וניהול סיכונים אלו, בדגש על סיכון האשראי, תוך חתירה לצמצום או מניעה של סיכון הנובע מהשפעה סביבתית שיש בה פוטנציאל לפגיעה. הבנק רואה חשיבות במימון פרויקטים/גופים התורמים לפיתוח סביבתי, כגון מימון פרויקטים בתחום האנרגיה המתחדשת.

למידע נוסף ראה פרק סקירת הסיכונים להלן והדוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

השפעות השינויים רבית ובמדד המחירים לצרכן

שנת 2022 התאפיינה במגמת עלייה בשיעור האינפלציה בישראל ובכלכלות המובילות בעולם, תוך חציית הגבול העליון של יעדי האינפלציה, נוכח היציאה ממשבר הקורונה, המלחמה המתמשכת באוקראינה והסנקציות על רוסיה בעקבותיה, אשר תרמו להעמקת משבר האנרגיה באירופה ומגבירות את חוסר הוודאות הכלכלית העולמית.

מגמה זו של עלייה באינפלציה, גרמה לבנקים המרכזיים להדק את המדיניות המוניטרית ולנקוט בהעלאות רבית. על רקע הציפיה להמשך עליית רבית בכלכלות המובילות וחוסר הוודאות, התאפיין המסחר בשוקי ההון בארץ ובעולם, בשנת 2022, בתנודתיות רבה ובירידות שערים. בחודשים ינואר ופברואר 2023, המשך בנק ישראל בהעלאות הרבית במשך והיא עומדת על שיעור של 4.25%. בהחלטת הרבית האחרונה שפורסמה בחודש פברואר 2023, צוין כי האינפלציה ב-12 החודשים האחרונים מצויה מעל הגבול העליון של היעד ועומדת על 5.4% וכי

המדיניות המוניטרית המצמצמת וההתמתנות בפעילות בעולם, צפויות להביא להאטה מסוימת גם בפעילות הכלכלית בישראל, לצד האטה בקצב האינפלציה.

לפרטים נוספים ראה פרק התפתחויות כלכליות עיקריות, להלן.

הבנק נוקט במגוון פעולות על מנת להתמודד עם השפעות השינויים ברבית ובאינפלציה על הבנק ועל לקוחותיו, ובכללם ביצוע מבחני רגישות ובדיקות שוטפות הבוחנות את כושר ההחזר של הלקוחות, לפי מגזרי הפעילות השונים, תוך טיפול פרטני בהתאם לממצאים, ועדכוני הנחות למודלים שונים, בתחומי סיכון האשראי וסיכון שוק. הבנק ממשיך במעקב ובניטור אחר הסיכונים ובכללם אלו שהסתברות להתממשותם גדלה בעקבות השינויים כאמור, השלכותיהם והשפעותיהם על הבנק.

יעדים ואסטרטגיה

הבנק פועל על פי תכנית אסטרטגית רב שנתית המתוקפת על ידי הדירקטוריון. בשלוש השנים האחרונות (2019-2022), הבנק פעל בהתאם לאסטרטגיה שאושרה בדירקטוריון בנובמבר 2019. בחודשים האחרונים, הבנק, בהובלת הדירקטוריון, פעל לגיבוש אסטרטגיה תאגידית לשנים 2023-2025. התכנית האסטרטגית החדשה אושרה על ידי הדירקטוריון בדצמבר 2022. במסגרת האסטרטגיה החדשה גובשה גם אסטרטגיית דיגיטל חדשה.

הנהלת הבנק מוכוונת ומונחת על ידי הדירקטוריון וועדותיו באשר לאסטרטגיה ולמדיניות העסקית של הבנק. במסגרת זו, מאושרים על ידי הדירקטוריון המטרות, היעדים הכמותיים והאיכותיים ותחומי הפעילות של הבנק.

הדירקטוריון וועדותיו מפקחים על עבודת ההנהלה בכל הקשור ביישום האסטרטגיה והמדיניות העסקית, כפי שאושרו על ידם. הדירקטוריון גם מאשר את מדיניות ניהול הסיכונים הכוללת, לרבות קביעת מגבלות שונות לחשיפות בתחום סיכונים האשראי, השוק והנזילות. היחידות השונות בבנק, במערך הסינים ובמטה, פועלות במסגרת נהלים וחוזרים כתובים המנחים אותן בפעילותן השוטפת. נהלים אלו מגדירים, בין היתר, את סמכויות היחידות השונות בבנק, ואת דרכי הפעולה בהן עליהן לנקוט.

הבנק פועל לחיזוק מעמדו בקרב לקוחותיו ומכוון להענקת שירותים בנקאיים מעודכנים ומותאמים לצרכיהם, ביעילות, במקצועיות ובביטחון, תוך התאמה לסביבת הבנקאות המשתנה, שמירה על רמת סיכון מידתית, לצד השאת תשואה נאותה למשקיעים.

בתכנית האסטרטגית החדשה נקבעו מיקודים עסקיים, שמטרתם להציע את הבנק קדימה בסביבת התחרות ותחת תנאי אי ודאות. לתכנית יעדי על במונחי תשואה על ההון ויחס יעילות. במקביל לניהול סיכונים מושכל, הבנק שם דגש בתכנית לנושאים הבאים:

- צמיחה בסגמנטים נבחרים, תוך מתן ערך מוסף ללקוחותיו וזאת בהתאם לצרכיו של כל לקוח, לרבות בתחום הדיגיטל והמענה הטכנולוגי.
- שמירה על מובילותו בשוק ההון ובתחום הבנקאות הפרטית, לצד המשך פיתוח כלים ואמצעים חדשניים בתחום.
- צמיחה בפעילות מול המגזר העסקי תוך חיזוק הקשר עם הלקוחות.
- פעילות למיצוי הפוטנציאל בתחום המשכנתאות.
- מיקודן של החברה הבת מסד והמותגים יובנק, פאג'י ואוצר החייל, בנישות הפעילות הייחודיות להם.
- התאמת מודל הפעלה לעולם הבנקאות העתידי, לצד התאמת מודל השירות וניהול הלקוח.
- הובלת מהלכי התייעלות וחסכון בהוצאות תוך שיפור תהליכים, העברת פעילות תפעולית למערך אחורי, המשך התייעלות ברשת הסינוף ובמטה והמשך הסטה לערוצי הבנקאות הדיגיטלית.
- חתירה לצמיחה וחישיפה לתחומים חדשים באמצעות שיתופי פעולה.

תהליכים אסטרטגיים נוספים שבוצעו בבנק בשנים האחרונות וממשיכים לקבל ביטוי גם באסטרטגיה החדשה, כללו את אסטרטגיית תשתיות המחשוב, אסטרטגיית דאטה, הממנפת את המידע הרב בארגון ליצירת ערך עסקי משמעותי לבנק וללקוחותיו ואסטרטגיה לתחום הסינוף, אשר מטרתה להתאים את מערך הסינוף לעולם הבנקאות המשתנה.

היבטי סביבה, חברה וממשל עיקריים (ESG)

הבנק רואה חשיבות מרובה בקידום היבטי סביבה, חברה וממשל תאגידי (ESG) בפעילותו העסקית ומשקיע בכך משאבים רלוונטיים, בהתאם לאסטרטגיה העסקית שלו. בכלל זה, הבנק נותן חשיבות להתמודדות מול משבר האקלים והסיכונים הפיננסיים הנגזרים ממנו והוא פועל לניטור הסיכונים וניהולם תוך בחינה של השפעה על פעילותו העסקית השוטפת וזאת לצד בחינת פעילות הבנק באופן שוטף ביחס להיבטים סביבתיים, חברתיים ואחרים הנוגעים לממשל תאגידי.

השנה, גיבש הבנק אסטרטגיית ESG ארגונית כוללת, במסגרתה נקבעו מדיניות ויעדים רב שנתיים, תוך התמקדות במספר תחומים מרכזיים כמפורט להלן.

- שילוב היבטי ESG בתחום שוק ההון - במסגרת מובילותו בשוק ההון, החליט הבנק לשלב שיקולי ESG ביעוץ ההשקעות ולהגיש מידע בנושא ללקוחותיו, באמצעות יועצי ההשקעות הבנקאיים ומערכות המסחר. במסגרת זו, הבנק פועל להגיש מידע בנושא ESG של ניירות ערך שונים באמצעות מערכות המסחר ובוחן את האפשרות לשלב דירוגי ESG במתודולוגיות האנליזה של הבנק לניירות ערך. במקביל, הבנק השלים מערך הדרכות בנושא ליועצי ההשקעות הבנקאיים, במטרה לסייע להם לשלב את תחום ה-ESG בתהליכי הייעוץ, בהתאם לצרכי הלקוחות והנחיותיהם.

- ניהול סיכונים סביבה ואקלים באשראי העסקי - הבנק בוחן באופן קבוע את תהליכי ניהול סיכונים הסביבה בעסקאות אשראי מהותיות ומקפיד בעת קבלת החלטות מתן אשראי, להתחשב בהיבטי הסיכון הסביבתי, ככל שהנושא רלוונטי לעסקה. על רקע ההתפתחויות המשמעותיות של השנים האחרונות בפרקטיקות לניהול סיכונים סביבה, לרבות טיטוט המפקח על הבנקים מיום 25 בדצמבר 2022, בעניין עקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים, הבנק מבצע בחינה מחודשת של תהליכי הערכה וניהול הסיכון הסביבתי, תוך התאמתם, ככל שניתן, לפרקטיקות המקובלות בעולם. במסגרת זו, הבנק ממפה את החשיפות הקיימות בתחום זה, בוחן את השפעותיהן על פעילותו, פועל להתאים את תיאבון הסיכון שלו וקובע יעדים ומגבלות.
- קידום הבנה פיננסית בקרב לקוחות הבנק, בדגש על שוק ההון - הבנק שוקד על קידום ההבנה הפיננסית של לקוחותיו השונים, באמצעים דיגיטליים, כגון קורסים וסרטונים. התכנים מפורסמים ללקוחות באתר האינטרנט של הבנק, במטרה להרחיב את היקפי החשיפה לתכנים הללו, להעצים את הידע הפיננסי של הלקוחות ולסייע להם לקבל החלטות פיננסיות מושכלות יותר. חלק מהתכנים מותאמים לצרכים ייחודיים של לקוחות מסקטורים ספציפיים, כגון עסקים קטנים ועצמאים. מעבר לערך החברתי הרב במהלך זה, הבנק מכיר בחשיבות של הידע הפיננסי של לקוחותיו, גם כחלק מכלי ניהול הסיכונים שלו.
- קידום גיוון בתעסוקה - כארגון, אשר אחד האלמנטים העסקיים המרכזיים שלו הוא פנייה למגוון רחב של מגזרים ואוכלוסיות בחברה הישראלית, הבנק מאמין בחשיבותו של גיוון רחב בתמהיל עובדי הקבוצה ובהתאם פועל לגיוס עובדים מקבוצות מגוונות בחברה הישראלית.

מדדי סביבה, חברה וממשל עיקריים (ESG)

2021	2022	
		סביבה
		צריכת משאבים
22,513,076	24,116,663	צריכת חשמל (בקוט"ש)
		מדרך פחמני
11,101	12,607	היקף פליטות (בטון CO2eq)
		חברה
		עובדים
3,663	3,664	מספר עובדים
66%	66%	שיעור הנשים המועסקות בבנק
18,281	24,572	היקף השקעה בלמידה והדרכת עובדים (בימים)
		ספקים
97%	97%	שיעור ספקים מקומיים
		אשראי חברתי
27,145	28,683	יתרת אשראי לעסקים זעירים, קטנים ובינוניים (במיליוני ש"ח)
1,937	1,546	מזה: אשראי לעסקים זעירים, קטנים ובינוניים בערבות מדינה (במיליוני ש"ח)
		ממשל תאגידי
50%	50%	שיעור דירקטורים חיצוניים
100%	100%	שיעור דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית
20%	20%	שיעור הנשים בדירקטוריון
40%	36%	שיעור הנשים בהנהלה
57	55	מספר ישיבות ועדות דירקטוריון
6.6	7.6	ממוצע ותק דירקטורים (בשנים)

למידע נוסף ראה דוח ESG באתר האינטרנט של הבנק.

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

התפתחויות כלכליות עיקריות

להלן ההתפתחויות הכלכליות העיקריות, שהשפיעו על הסביבה הכלכלית בה פועל ענף הבנקאות בישראל. שנת 2022, התאפיינה ברמות אינפלציה גבוהות, בישראל ובכלכלות המובילות בעולם, תוך חציית הגבול העליון של היעד, נוכח היציאה ממשבר הקורונה, המלחמה המתמשכת באוקראינה והסנקציות על רוסיה בעקבותיה, אשר תרמו להעמקת משבר האנרגיה באירופה והגבירו את אי הוודאות הכלכלית העולמית.

מגמה זו של עליה באינפלציה, גרמה לבנקים המרכזיים להדק את המדיניות המוניטרית ולנקוט בהעלאות רבית. בהחלטת הרבית האחרונה, שפורסמה בחודש פברואר 2023, ציין בנק ישראל, כי האינפלציה בישראל ב-12 החודשים האחרונים עמדה על 5.4% ומצויה מעל הגבול העליון של היעד. נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים, הציפיות לאינפלציה נמצאות בתוך תחום היעד. בהודעת הרבית האחרונה (שפורסמה בחודש פברואר 2023) ציין בנק ישראל, שהפעילות הכלכלית במשק בישראל איתנה ושוק העבודה מוסיף להיות הדוק, אף שבחודשים האחרונים של השנה, חלה התמתנות מסוימת בנתוני התעסוקה וישנם סימנים להאטה מסוימת בקצב הצמיחה.

צמיחה

בינואר 2023, עדכנה חטיבת המחקר של בנק ישראל את תחזיתיה, לפיהן צפוי התוצר לצמוח בשנת 2022 בשיעור של 6.3% (לעומת 6.0% בתחזית מחודש אוקטובר 2022), בשנת 2023 בשיעור של 2.8% (לעומת 3.0% בתחזית מחודש אוקטובר 2022) ובשנת 2024 בשיעור של 3.5%. חטיבת המחקר בבנק ישראל מעריכה, שבשנת 2023 צמיחת התוצר תתמתן, על רקע צפי להתמתנות בצמיחת הסחר העולמי ובצמיחת התוצר במדינות המפותחות וכן כתוצאה מעליית הרבית הריאלית בישראל בטווח התחזית.

סיכויי אשראי של המשק

רמת הסיכון של המשק הישראלי, כפי שהיא משתקפת מדירוגי חברות הדירוג ומשוקי ההון, נמוכה באופן יחסי. חברת דירוג האשראי העולמית Fitch אישררה, בחודש מרס 2023, את דירוג האשראי של מדינת ישראל ברמה של A+ והותירה אותו עם תחזית "יציבה". Fitch ציינה כי בשלב זה, לא ברור האם להצעות לשינויים במערכת המשפט בישראל, הנמצאות על הפרק, תהיה השפעה על דירוג האשראי של מדינת ישראל, בדומה להפחתת דירוג שחוו מדינות שעברו רפורמה מוסדית משמעותית. חברת דירוג האשראי העולמית Moody's אישררה, בחודש ינואר 2023, את אופק דירוג האשראי של מדינת ישראל ברמה של A1 והותירה אותו עם תחזית דירוג "חיובית". זאת לאחר, שבחודש אפריל 2022, העלתה Moody's את תחזית הדירוג של ישראל מ"יציבה" ל"חיובית". יצוין כי, Moody's פרסמה דוח ובו ציינה, בין היתר, כי לדעתה אם ההצעות לשינויים במערכת המשפט ייושמו במלואן, הדבר יביא להחלשת כוחה של מערכת המשפט ובכך ישפיעו באופן שלילי על דירוג האשראי של מדינת ישראל. חברת דירוג האשראי העולמית S&P אישררה, בחודש נובמבר 2022, את דירוג האשראי של מדינת ישראל על החוב במטבע חוץ ברמה של AA-, עם תחזית דירוג "יציבה". להשפעת דירוג האשראי של מדינת ישראל על יחס הלימות ההון של הבנק, ראה פרק "הון והלימות הון".

תקציב המדינה

לפי אומדן ראשוני לביצוע התקציב של החשב הכללי במשרד האוצר, שפורסם בחודש ינואר 2023. בשנת 2022, לראשונה מזה כ-35 שנים נרשם עודף תקציבי. העודף התקציבי לשנת 2022, עמד על כ-9.8 מיליארד ש"ח ומהווה כ-0.6% מהתוצר (לעומת גירעונות של כ-69.2 מיליארד ש"ח בשנת 2021 וכ-160.1 מיליארד ש"ח בשנת 2020).

שנת 2022, אופיינה בגידול גבוה וחריג בהכנסות המדינה, המתווסף לגידול החריג בשנת 2021 וזאת בעקבות התאוששות מרשימה של המשק בישראל ביציאה ממשבר הקורונה. הכנסות המדינה בשנת 2022, הסתכמו בכ-468.5 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-412.5 בשנת 2021 (שיעור גידול של 13.6%), הגידול בהכנסות המדינה נבע ממרבית רכיבי ההכנסות ובראשם מהמסים הישירים. סך ההכנסות ממסים עלה בכ-13.7%, מתוכם, ההכנסות ממסים ישירים עלו בכ-18.2% (הזינוק בגבייה, בעיקר ממסי מקרקעין) וההכנסות ממסים עקיפים רשמו גידול בשיעור של כ-8.1%. היקף הוצאות הממשלה בהשוואה לשנת 2021, קטן בכ-4.8%, נוכח צמצום הוצאות שיועדו להתמודדות עם מגיפת הקורונה. השינוי בחוב הציבורי, יחד עם צמיחה משמעותית בפעילות המשק הביאו לירידה חדה ביחס החוב לתוצר. שיעור החוב הציבורי מהתוצר לשנת 2022, ירד בכ-7% והסתכם ב-60.9%, לעומת 68.0% בשנת 2021. ובכך השלים ירידה מצטברת של כ-10% בשנתיים האחרונות, וחזר לתוואי הירידה שאפיין אותו טרם משבר הקורונה. שיעור החוב הממשלתי מהתוצר, ירד אף הוא בשיעור דומה.

בתחזית בנק ישראל, שפורסמה בחודש ינואר 2023, באשר למדיניות הפיסקאלית, צופה חטיבת המחקר, כי בשנים 2022 ו-2023 יחס החוב הציבורי לתוצר, יתייצב על 62% וירד ל-61% בשנת 2024. בשנת 2022, צפוי מעבר לעודף תקציבי שיעמוד על 0.3%, במונחי אחוזי תוצר (גירעון ממשלתי של

0.3% בתחזית מחודש אוקטובר 2022). הגירעון הממשלתי צפוי לעמוד בשנת 2023 על 1.8% (1.0% בתחזית מחודש אוקטובר 2022) ובשנת 2024 צפוי לעמוד על 2.1%.

ביום 24 בפברואר 2023, אישרה הממשלה את הצעת שר האוצר לתקציב המדינה והתכנית הכלכלית לשנים 2023 ו-2024. התקציב לשנת 2023 יעמוד על כ-484 מיליארד ש"ח ובשנת 2024 על כ-514 מיליארד ש"ח. ביום 23 במרס 2023, צפויה הצעת התקציב לעלות לקריאה ראשונה בכנסת.

אינפלציה

בשנת 2022, נרשמה עלייה באינפלציה, כהמשך למגמה בשנת 2021. המדד "בגין" עלה ב-5.3%, בהשוואה לעלייה של 2.8% בתקופה המקבילה אשתקד ואילו המדד "הידוע" עלה ב-5.3%, בהשוואה לעלייה של 2.4% בתקופה המקבילה אשתקד.

על פי עדכון חטיבת המחקר של בנק ישראל מחודש ינואר 2023, שיעורי האינפלציה הצפויים לשנים 2023 ו-2024 עומדים על 3.0% (לעומת 2.5% בתחזית הקודמת מחודש אוקטובר 2022) ו-2.0%, בהתאמה.

בהחלטת הרבית האחרונה שפורסמה בחודש פברואר 2023, ציין בנק ישראל, כי האינפלציה ב-12 החודשים האחרונים מצויה מעל הגבול העליון של היעד ועומדת על 5.4%, אולם היא עדיין נמוכה מהאינפלציה במרבית המדינות המפותחות. המדיניות המוניטרית המצמצמת וההתמתנות בפעילות בעולם צפויים, לדעת בנק ישראל, להביא להאטה מסוימת גם בפעילות הכלכלית בישראל, לצד האטה בקצב האינפלציה.

בדוח בנק ישראל על המדיניות המוניטרית, מחודש ינואר 2023, ציין, שנכון לסוף חודש דצמבר 2022, ציפיות האינפלציה מהמקורות השונים (משוק ההון ומהחזאים) לשנה הקרובה מצויות בתוך תחום היעד ועומדות על 2.5% ו-2.9%, בהתאמה.

שוק הדיור

בדוח בנק ישראל על המדיניות המוניטרית מחודש ינואר 2023, ציין שמחירי הדירות עלו בשנה האחרונה בכ-20%, קצב גבוה באופן משמעותי, בהשוואה לשנים האחרונות. עם זאת, לפי מדד מחירי הדירות של הלמ"ס שפורסם בחודש ינואר 2023, ניכר שבחודשים אוקטובר ונובמבר 2022, נרשמה התמתנות בקצב העלייה השנתית. בשנת 2022, רשם מדד שירותי הדיור בבעלות הדיירים (מדד חוזי השכירות החדשים), עלייה של 6.3%, העלייה הגבוהה ביותר ב-15 השנים האחרונות. בסקירת ענף הנדל"ן למגורים שפרסמה הכלכלנית הראשית במשרד האוצר, ציין כי רמת העסקאות בחודש נובמבר 2022, היתה מהנמוכות ביותר שנרשמו בחודשי נובמבר בעשרים השנים האחרונות. היקף המשכנתאות שנלקחו בחודש נובמבר 2022, משקף ירידה של כ-31%, לעומת היקף המשכנתאות בחודש נובמבר אשתקד.

בצד ההיצע, העלייה המתמשכת במספר התחלות הבנייה והיתרים, עדיין אינה מגולמת בנתוני גמר הבנייה, שנתרו נמוכים על רקע התמשכות משך הבנייה.

שוק העבודה

על פי סקרי כח האדם שפרסמה הלמ"ס, בנתוני חודש דצמבר 2022, נרשמה עלייה קלה בשיעור האבטלה הרחב (בקרוב בני 15 ומעלה) לרמה של כ-5.5% (כ-246 אלף מובטלים), בהשוואה לרמה של כ-5.4% (כ-237.5 אלף מובטלים) בחודש נובמבר. נתוני שיעור האבטלה נמוכים משמעותית ביחס לחודש דצמבר 2021, כ-6% (כ-262 אלף) ולחודש דצמבר 2020 כ-13% (כ-553 אלף).

על פי עדכון תחזיות חטיבת המחקר של בנק ישראל מחודש ינואר 2023, צפויה עלייה בשיעור האבטלה הרחב (בקרוב בני 25 עד 64) מ-3.2% בתחזית לשנת 2022 ל-4.0% בשנים 2023 ו-2024, גבוה מהרמה ששררה טרם משבר הקורונה (כ-3.8%).

רבית בנק ישראל

לאחר תקופה ארוכה בה הותיר בנק ישראל את הרבית במשק ללא שינוי, על שיעור של 0.1%, במהלך החודשים אפריל 2022 ועד פברואר 2023, העלה בנק ישראל את הרבית במשק שמונה פעמים ברציפות, מרמה של 0.1% ל-4.25%.

בהודעת הרבית האחרונה, מחודש פברואר 2023, ציין כי המשך קצב העלאות הרבית יקבע בהתאם לנתוני הפעילות והתפתחות האינפלציה, על מנת להמשיך ולתמוך בהשגת יעדי המדיניות.

שער החליפין

בשנת 2022, עלה שער החליפין של השקל מול הדולר בשיעור של כ-13%. מתחילת שנת 2023, נמשכת מגמת היחלשות של השקל מול הדולר ושערי החליפין אופיינו בתנודתיות גבוהה בתקופה זו.

הסביבה הגלובלית

במהלך שנת 2022, נמשכת ההאטה ברמת הפעילות הכלכלית בעולם והסיכון למיתון עולה, בין היתר משילוב של אינפלציה גבוהה, הידוק מוניטרי, המלחמה המתמשכת באוקראינה והסנקציות על רוסיה בעקבותיה, אשר תורמות אף הן להעמקת משבר האנרגיה באירופה, ומגבירות את אי הוודאות הכלכלית העולמית. עם זאת, במהלך המחצית השנייה של 2022, חלה ירידה מסוימת בשיבושים בשרשראות האספקה, תוך ירידה במחירי התובלה.

מתחילת שנת 2022, מדד מנהלי הרכש העולמי שמפרסם JPMorgan ירד בכ-10%, כך שבחודש דצמבר 2022, ירד המדד לרמה של 48.6 נקודות, בהשוואה לרמה של 54.2 נקודות בחודש דצמבר 2021. בהודעת הרבית (שפורסמה בחודש ינואר 2023) ציין בנק ישראל, שמדד מנהלי הרכש העולמי של המשקים המפותחים והמתעוררים מצביע על המשך האטה בקצב הפעילות הכלכלית.

האינפלציה בעולם מוסיפה להיות גבוהה. בחלק מהמדינות, ובפרט בארה"ב, ניכרת מגמת התמתנות. סימנים ראשונים להתמתנות האינפלציה נרשמו גם בגוש האירו ובבריטניה. מנגד, אינפלציית הליבה נותרה יציבה. במרבית המדינות, מדדי האינפלציה עומדים על רמה גבוהה משמעותית מיעדי הבנקים המרכזיים. לפיכך, ההידוק המוניטרי בעולם נמשך, אך הבנקים המרכזיים המובילים מאטים את קצב העלאות הרבית. בארה"ב, העלה ה-Fed את הרבית מ-0.25% בחודש מרס 2022, לרמה של 4.5% בחודש דצמבר (הרף העליון של טווח הרבית) ולאחר מכן, בחודש פברואר 2023, העלה את הרבית לרמה של 4.75%, שיעור הרבית הגבוה ביותר משנת 2007. בהתאם, תחזית ה-Fed לרבית (שפורסמה בחודש דצמבר 2022) לשנים 2023 ו-2024, עומדת על 5.1% ו-4.1%, בהתאמה.

לאחרונה, חלה טלטלה בשוק הבנקאות בארה"ב, עם פרסום הידיעות בדבר קריסת שני בנקים והחשש ליציבותו של בנק נוסף. כתוצאה מכך, חלו ירידות חדות בשערי מניות הבנקים בארה"ב, נוכח חששות המשקיעים מהשפעות נוספות עקב כך. עם זאת יצויין, כי משרד האוצר האמריקאי, ה-Fed והתאגיד הפדרלי לביטוח פקדונות (FDIC) הכריזו על נקיטת צעדים לצמצום הסיכונים ושמירה על כספי הלקוחות. הבנק עוקב אחר ההתפתחויות ובוחר את ההשלכות האפשריות. נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים, לא צפויה השפעה על הבנק. הבנק ממשיך לעקוב אם תהיה השפעה על המערכת הבנקאית בארה"ב.

בגוש האירו, ה-ECB האיץ את תהליך ההידוק המוניטרי והעלה את הרבית בחודש דצמבר, בפעם הרביעית ברציפות ב-0.5%, לרמה של 2.5% (לאחר צמד העלאות של 0.75% בחודשים אוקטובר וספטמבר והעלאה של 0.5% בחודש יולי) ולאחר מכן, בחודש פברואר 2023, העלה את הרבית לרמה של 3.0%, ההעלאה הגדולה ביותר שה-ECB ביצע מאז הקמתו.

בבריטניה, נמשכת מדיניות ההידוק המוניטרי של הבנק המרכזי, על רקע המיתון שבו נמצאת כלכלת בריטניה כתוצאה מהשלכות הברקזיט, ממשבר האנרגיה ומהאינפלציה הגואה. הרבית בחודש דצמבר עלתה, בפעם התשיעית ברציפות ב-0.5%, לרמה של 3.5% ולאחר מכן, בחודש פברואר 2023, העלה הבנק המרכזי את הרבית לרמה של 4.0%, שיעור הרבית הגבוה ביותר בבריטניה משנת 2008.

בתחזית קרן המטבע הבינלאומית (שפורסמה בינואר 2023), עדכנה הקרן את תחזיותיה לצמיחה בעולם כלפי מעלה, לשנים 2022 ו-2023, עם שיעור צמיחה של 3.4% בשנת 2022 (3.2% בתחזית שפורסמה בחודש אוקטובר) ו-2.9% בשנת 2023 (2.7% בתחזית שפורסמה בחודש אוקטובר). הצמיחה בשנת 2024, צפויה לעמוד על 3.1%. תחזיות אלו, עדיין נמוכות ממוצע הצמיחה העולמי שעמד על 3.8%, טרם משבר הקורונה (בשנים 2000 עד 2019).

שוקי ההון

המסחר בשוקי ההון בעולם בשנת 2022, התאפיין בתגודתיות רבה ובירידות שערים, על רקע הציפיה להמשך עליית רבית בכלכלות המובילות. במדדי המניות המובילים, מדד ה-Nasdaq ירד בכ-32%, מדד ה-S&P 500 ירד בכ-19% ומדד ה-Dow Jones ירד בכ-9%. גם הבורסות המובילות באירופה רשמו ירידות שערים בולטות במדדים המובילים.

מחירי אגרות החוב הממשלתיות בעולם מצויים אף הם במגמת ירידה חדה, נוכח צמצום הזרמות הנזילות מבנקים מרכזיים, אינפלציה מואצת וציפיות להמשך העלאות רבית בכלכלות המובילות.

בשוקים המקומיים, בסיכום שנת 2022, נרשמו ירידות ברוב מדדי המניות, מדדי ת"א-35 ות"א-90 ירדו בכ-11.8% בממוצע.

גם במדדים הענפיים נרשמו ירידות בולטות, מדד ת"א ביומד ירד בכ-51%, מדד ת"א טק-עילית ומדד ת"א-נדל"ן ירדו בשיעור דומה של כ-30%. בולט לחיוב מדד הנפט והגז, שזינק בכ-35% בהשפעת הגידול העולמי בביקוש לגז טבעי.

בשוק אגרות החוב, נרשמו ירידות שערים במרבית אגרות החוב הממשלתיות והקונצרניות, בהשפעת העלאת הרבית ובדומה למגמה הכלל עולמית. מדד אגרות החוב הממשלתיות הכללי, תל גוב-כללי, ירד בכ-9% בשנת 2022 ומדדי אגרות החוב הקונצרניות - תל בונד 20 ותל בונד 40 ירדו בשנת 2022 בכ-10% ובכ-8%, בהתאמה.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות, וברווח כולל אחר

רווח ורווחיות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-1,667 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,405 מיליון ש"ח בשנת 2021, גידול בשיעור של 18.6%. **תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק** עמדה על שיעור של 16.6%, בהשוואה ל-14.7% בשנת 2021.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2022 בסך של 536 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-333 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי של שנת 2021, גידול בשיעור של 61.0%.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי המניות ברבעון הרביעי של השנה עמדה על שיעור של 20.7% בהשוואה ל-13.3% ברבעון המקביל אשתקד.

תמצית דוח רווח והפסד

שינוי	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2021	2022	
ב-%	במיליוני ש"ח		
26.4	3,097	3,916	רווח מימוני, נטו ⁽¹⁾
	(216)	123	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
14.5	3,313	3,793	רווח מימוני, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
3.1	1,453	1,498	עמלות והכנסות אחרות
3.9	2,652	2,755	הוצאות תפעוליות ואחרות
20.0	2,114	2,536	רווח לפני מסים
21.4	728	884	הפרשה למסים על הרווח
7.2	69	74	חלק הבנק ברווחי חברה כלולה לאחר השפעת המס
			רווח נקי:
18.6	1,455	1,726	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
18.0	(50)	(59)	רווח המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
18.6	1,405	1,667	המיוחס לבעלי מניות הבנק
	14.7%	16.6%	תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק

(1) סעיפי רווח והפסד לעיל הוצגו במתכונת שונה מהמתכונת בדוח רווח והפסד. השינוי בא לידי ביטוי באמצעות מיון של הכנסות הרבית, נטו והכנסות המימון שאינן מרבית לרווח המימוני, נטו.

התפתחות ההכנסות והוצאות

הרווח המימוני נטו

להלן הרכב הרווח המימוני, נטו⁽²⁾

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2021	2022	
	במיליוני ש"ח	
3,150	5,161	הכנסות רבית
356	1,358	הוצאות רבית
2,794	3,803	הכנסות רבית, נטו
303	113	הכנסות מימון שאינן מרבית
3,097	3,916	סך הרווח המימוני המדווח
		בניטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:
(1)	(5)	התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים
21	(31)	רווחים (הפסדים) ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב
233	(64)	רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות
253	(100)	סך כל ההשפעות שאינן מפעילות שוטפת
2,844	4,016	רווח מימוני מפעילות שוטפת ⁽¹⁾

(1) מזה בגין השפעות שינויים במדד - הכנסה בסך של כ-237 מיליון ש"ח בשנת 2022, בהשוואה ל-98 מיליון ש"ח בשנת 2021.

(2) בכדי לנתח את הרווח מפעילות מימון יש לכלול ברווח בנוסף להכנסות והוצאות רבית גם הכנסות והוצאות מימון שאינן מרבית. הכנסות אלה כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים המהווים חלק אינטגרלי מניהול החשיפות של הבנק. ההכנסות ממכשירים נגזרים כוללות, בין היתר, את השפעות ערך הזמן על השווי ההוגן של נגזרים, המהווים חלק בלתי נפרד מניהול סיכוני הרבית בבנק ואת השפעת שיעור עליית המדד הידוע על נגזרים, המהווה חלק בלתי נפרד מניהול החשיפה למדד המחירים לצרכן.

הרווח המימוני מפעילות שוטפת הסתכם ב-4,016 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,844 מיליון ש"ח בשנת 2021, גידול בשיעור 41.2%. הגידול מוסבר מהשפעת עליית הרבית השקלית והדולרית, מהשפעת השינויים במדד ומהשפעת העלייה בהיקפי הפעילות העסקית.

להלן נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2021	2022	
	באחוזים	
2.08	3.16	שיעור ההכנסה על נכסים נושאי רבית
0.43	1.41	שיעור ההוצאה על התחייבויות נושאות רבית
1.65	1.75	פער הרבית הכולל
1.84	2.33	יחס בין ההכנסות מרבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הרבית

בשנת 2022, חלה עלייה ביחס בין הכנסות הרבית, נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הרבית בהשוואה לשנת 2021 בשיעור של 0.49%. מחד, חלה עלייה הנובעת מגידול בהכנסות הרבית, נטו, בעיקר עקב עלייה בשיעורי הרבית השקלית והדולרית ועלייה בהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור המדד הידוע, בין התקופות. מנגד, חלה ירידה הנובעת מגידול ביתרה הממוצעת של הנכסים נושאי הרבית.

למידע נוסף בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית של הבנק והחברות מאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות רבית, ראה נספח 1 לפרק מממשל תאגידי, נספחים.

הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2022 ב-123 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 216 מיליון ש"ח בשנת 2021, גידול בסך של 339 מיליון ש"ח, הנובע מההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי. בשנת 2022, נרשמו הוצאות שנבעו מגידול בהפרשה הקבוצתית בסך של 168 מיליון ש"ח, עקב עלייה בהיקף האשראי התקין ומגידול בהפרשה הסוביקטיבית הנובע מהשלכות אפשריות כתוצאה משינויים בסביבה הכלכלית המקומית והגלובלית.

בשנת 2021, נרשמו הכנסות בגין הפסדי אשראי בסך של 176 מיליון ש"ח שנבעו מקיטון בהפרשה הקבוצתית, שהוסבר בשיפור במדדים המאקרו כלכליים בעקבות היציאה ממשבר הקורונה ובאינדיקטורים המצביעים על רמת הסיכון הגלומה בתיק האשראי של הבנק.

להלן פרטים לגבי ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2021	2022	
במיליוני ש"ח		
102	94	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(142)	(139)	קיטון בהפרשה הפרטנית וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
(40)	(45)	הכנסה פרטנית, נטו בגין הפסדי אשראי
(176)	168	הוצאה (הכנסה) קבוצתית בגין הפסדי אשראי
(216)	123	סך כל ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
		מזה:
(212)	81	הוצאות (הכנסות) בגין סיכון אשראי מסחרי
(6)	25	הוצאות (הכנסות) בגין סיכון אשראי לדיור
2	17	הוצאות בגין סיכון אשראי פרטי אחר
(0.04%)	(0.04%)	שיעור ההכנסה הפרטנית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
(0.19%)	0.15%	שיעור ההוצאה (הכנסה) הקבוצתית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
(0.23%)	0.11%	שיעור סך כל ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור

באשר ליישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא הפסדי אשראי הנובעים ממכשירים פיננסיים כמפורט בנושא 326 בקודיפיקציה (ASC-326), ראה באור 1.ג. לדוחות הכספיים.

למידע נוסף בדבר ההוצאות בגין הפסדי אשראי ראה פרק סקירת הסיכונים להלן.

ההכנסות מעמלות הסתכמו בשנת 2022 ב-1,489 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,444 מיליון ש"ח בשנת 2021, גידול בשיעור של 3.1%. להלן התפלגות ההכנסות מעמלות:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2021	2022	
במיליוני ש"ח		
206	214	ניהול חשבון
119	128	כרטיסי אשראי
760	744	פעילות בשוק ההון
168	195	הפרשי המרה
82	98	עמלות מעסקי מימון
109	110	עמלות אחרות
1,444	1,489	סך כל העמלות

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2022 ב-2,755 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,652 מיליון ש"ח בשנת 2021, גידול בשיעור של 3.9%. להלן פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2021	2022	
במיליוני ש"ח		
1,601	1,680	משכורות והוצאות נלוות
340	332	אחזקה ופחת בנינים וציוד
105	113	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
606	630	הוצאות אחרות
2,652	2,755	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות

משכורות והוצאות נלוות הסתכמו בשנת 2022 ב-1,680 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,601 מיליון ש"ח בשנת 2021, גידול בשיעור של 4.9%. עיקר הגידול מוסבר מהפרשה למענקים.

הוצאות אחזקה ופחת בנינים וציוד הסתכמו בשנת 2022 ב-332 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-340 מיליון ש"ח בשנת 2021, קיטון בשיעור של 2.4%, שנבע בעיקר מירידה בהיקף נכסי הנדל"ן בקבוצה, עקב מהלכי התייעלות.

הוצאות הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים הסתכמו בשנת 2022 ב-113 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-105 מיליון ש"ח בשנת 2021, גידול בשיעור של 7.6%, שנבע בעיקר מגידול בהיקף ההשקעה בנכסי תוכנה.

ההוצאות האחרות הסתכמו בשנת 2022 ב-630 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-606 מיליון ש"ח בשנת 2021, גידול בשיעור של 4.0%, שנבע, בין היתר, מגידול בהוצאות שיווק ופרסום, הוצאות ביטוח, הוצאות מחשב והוצאות בגין תביעות משפטיות.

ההפרשה למסים על הרווח הסתכמה בשנת 2022 ב-884 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-728 מיליון ש"ח בשנת 2021. שיעור המס האפקטיבי בשנת 2022 הגיע ל-34.9%, לעומת 34.4% בשנת 2021, בהשוואה לשיעור מס סטטוטורי של 34.2%.

חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס הסתכם בשנת 2022 ב-74 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-69 מיליון ש"ח בשנת 2021.

סך הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בשנת 2022 ב-1,545 מיליון ש"ח, סכום זה הושפע מהרווח השנתי הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בסך של 1,667 מיליון ש"ח, מרווח כולל אחר בגין הטבות לעובדים בסך של 152 מיליון ש"ח ומהפסד כולל אחר בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי שוק בסך של 274 מיליון ש"ח.

לפירוט ההכנסות וההוצאות לפי רבעונים בשנים 2021 ו-2022 ראה נספח 3 לפרק ממשל תאגידי, נספחים.

מערך טכנולוגיות המידע

מתף - מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ (להלן - "מתף"), הינה חברת בת בבעלות מלאה של הבנק, ומשמשת כספק של תפעול וטכנולוגיות המידע (יז) לבנק ולחברות הקבוצה האחרות.

מתף מנהלת ומתפעלת את מכלול תשתיות המיחשוב, המערכות, מוצרי התוכנה והגנת הסייבר הנדרשים לבנק ולחברות הקבוצה לרבות ממשקים וערוצים המתחברים לתשתית זו.

במסגרת פעילותה, מתף משקיעה משאבים רבים בדיגיטל, דאטה וחדשנות, ומיישמת את אסטרטגיית הדיגיטל והדאטה של קבוצת הבנק. כמו כן, מתף מבצעת תוכנית רב שנתית למודרניזציית תשתיות המחשוב ומערכות הליבה ומספקת כלים שמאפשרים לקבוצת הבנק להתייעל בעזרת אוטומציה ורובוטיקה, תוך שמירה על תשתיות עדכניות ויכולות גבוהות של הגנה בפני מתקפות סייבר.

השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע

תוכנה אשר נרכשה על ידי הקבוצה נמדדת לפי עלות, הכוללת בדרך כלל עלויות עסקה, בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו. היוון עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה לשימוש עצמי מתחיל רק כאשר: השלב הראשוני בפרויקט הושלם; וכן ההנהלה, בעלת הסמכות המתאימה, אישרה והתחייבה לממן, באופן ישיר או עקיף, פרויקט לפיתוח תוכנה וצפוי כי הפיתוח יושלם ויתהוו הטבות כלכליות עתידיות מהתוכנה. בעת פיתוח תוכנה לשימוש עצמי, מהוונות העלויות הבאות: עלויות ישירות של שירותים שנצרכו ועלויות שכר עבודה לעובדים הקשורים באופן ישיר לפעילות פיתוח התוכנה. עלויות אחרות בגין פעילויות פיתוח ועלויות בשלב הראשוני של הפרויקט נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

להלן פרטים על הוצאות והשקעות שבוצעו בגין מערך טכנולוגיות המידע:

תוספות לנכסים בגין מערך טכנולוגיות המידע שלא נזקפו כהוצאה:

שנת 2021				שנת 2022				
סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
36	-	-	36	39	-	-	39	עלויות בגין שכר ונלוות
6	-	-	6	4	-	-	4	עלויות בגין מיקור חוץ
91	-	-	91	85	-	-	85	עלויות רכישה או רישיונות שימוש
18	-	18	-	20	-	20	-	עלויות ציוד, בנינים ומקרקעין
151	-	18	133	148	-	20	128	סך הכל

יתרת נכסים בגין מערך טכנולוגיות המידע:

31 בדצמבר 2021				31 בדצמבר 2022				
סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
361	2	65	294	375	2	62	311	סך הכל עלות מופחתת
105	-	-	105	107	-	-	107	מזה: בגין שכר עבודה ונלוות

הוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע כפי שנכללו בדוח רווח והפסד:

שנת 2021				שנת 2022				
סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	סך הכל	אחר	חומרה	תוכנה	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
209	-	3	206	215	-	3	212	הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות
65	-	-	65	65	-	-	65	הוצאות בגין רכישה או רישיונות שימוש שלא הונו לנכסים
39	-	18	21	46	-	19	27	הוצאות בגין מיקור חוץ
127	-	24	103	134	-	23	111	הוצאות בגין פחת
32	31	1	-	34	32	2	-	הוצאות אחרות
472	31	46	395	494	32	47	415	סך הכל

למידע נוסף בדבר שיפורים טכנולוגיים וחדשנות, ראה פרק ממשל תאגידי, פרטים נוספים.

המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

סך נכסי קבוצת הבנק ליום 31 בדצמבר 2022 הסתכם ב-195,955 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-180,470 מיליון ש"ח בסוף שנת 2021, גידול בשיעור של 8.6%.

א. להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

31 בדצמבר			
שינוי	2021	2022	
ב-%		במיליוני ש"ח	
14.6	101,164	115,961	אשראי לציבור, נטו
6.1	15,091	16,010	ניירות ערך
(0.4)	57,370	57,130	מזומנים ופקדונות בבנקים
9.7	153,447	168,269	פקדונות הציבור
41.5	3,356	4,749	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
5.6	10,003	10,559	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק

ב. להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים:

31 בדצמבר			
שינוי	2021	2022	
ב-%		במיליוני ש"ח	
219.6	179	572	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים למעט נגזרים:
18.7	9,146	10,860	אשראי תעודות
21.7	2,715	3,303	ערבויות והתחייבויות אחרות
(0.6)	11,738	11,672	מסגרות לפעולה במכשירים נגזרים שלא נוצלו
8.6	9,198	9,991	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
(15.9)	8,832	7,429	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו ומסגרות להשאלת ניירות ערך
4.8	41,808	43,827	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות סך הכל

מכשירים פיננסיים נגזרים:

31 בדצמבר 2021			31 בדצמבר 2022			
ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	
						במיליוני ש"ח
18,215	256	157	21,741	301	519	חוזי רבית
73,326	785	555	66,898	719	1,003	חוזי מטבע
72,711	951	951	55,142	1,300	1,301	חוזים בגין מניות
1,117	46	46	132	2	2	חוזי סחורות ואחרים
165,369	2,038	1,709	143,913	2,322	2,825	סך הכל

האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2022 הסתכם ב-115,961 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-101,164 מיליון ש"ח בסוף שנת 2021, גידול בשיעור של 14.6%.

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר		שינוי		31 בדצמבר		
2021	2022	ב-%	במיליוני ש"ח	2021	2022	
						במיליוני ש"ח
83.0	82.6	14.0	11,791	84,013	95,804	מטבע ישראלי
12.5	12.2	11.6	1,461	12,634	14,095	- לא צמוד
3.8	4.6	39.9	1,523	3,819	5,342	- צמוד למדד
0.7	0.6	3.2	22	698	720	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
100.0	100.0	14.6	14,797	101,164	115,961	פריטים לא כספיים
						סך הכל

אשראי לציבור, ברוטו לפי מגזרי פעילות פיקוחיים:

השינוי	31 בדצמבר		
	2021	2022	
%-ב	במיליוני ש"ח		
47.5	18,571	27,389	עסקים גדולים
34.7	6,101	8,215	עסקים בינוניים
(2.7)	21,044	20,468	עסקים קטנים וזעירים
4.2	22,622	23,571	משקי בית ללא הלוואות לדיור
10.0	32,260	35,474	הלוואות לדיור
2.1	95	97	בנקאות פרטית
29.9	1,547	2,010	גופים מוסדיים
14.7	102,240	117,224	סך הכל

סיכון האשראי הכולל לציבור מורכב מסיכון אשראי מאזני, הכולל את האשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים הנובעים ממכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור, ומסיכון אשראי חוץ מאזני, הכולל עסקאות במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, מסגרות אשראי בלתי מנוצלות והתחייבויות למתן אשראי.

סיכון האשראי הכולל לציבור, הסתכם ביום 31 בדצמבר 2022 ב-159,471 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-143,872 מיליון ש"ח בסוף שנת 2021, גידול בשיעור של 10.8%.

להלן מידע לגבי התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק:

שינוי	31 בדצמבר 2021			31 בדצמבר 2022			ענף משק
	%	חלק הענף מסך סיכון האשראי	סיכון האשראי הכולל לציבור במיליוני ש"ח	%	חלק הענף מסך סיכון האשראי	סיכון האשראי הכולל לציבור במיליוני ש"ח	
17.3	13.4		19,307	14.2		22,654	שירותים פיננסיים (כולל חברות החזקה)
21.9	14.2		20,409	15.6		24,876	בינו ונדל"ן
6.0	7.5		10,738	7.1		11,379	תעשייה
30.8	5.3		7,608	6.2		9,953	מסחר
4.6	49.6		71,433	46.9		74,721	לקוחות פרטיים, לרבות הלוואות לדיור
10.5	10.0		14,377	10.0		15,888	אחרים
10.8	100.0		143,872	100.0		159,471	סך הכל

להלן החלוקה הענפית של ששת הלווים הגדולים בקבוצה (לפי גודל חבות ברוטו לפני ניכוי בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים):

31 בדצמבר 2022					
לווה מספר	ענף משק	סיכון אשראי מאזני* במיליוני ש"ח	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי כולל לאחר ניכויים מותרים
1.	שירותים פיננסיים	666	444	1,110	642
2.	שירותים פיננסיים	1,001	-	1,001	1,001
3.	בינוי ונדל"ן - בינוי	648	269	917	886
4.	שירותים פיננסיים	822	15	837	30
5.	שירותים פיננסיים	134	701	835	835
6.	שירותים פיננסיים	631	204	835	835

31 בדצמבר 2021					
לווה מספר	ענף משק	סיכון אשראי מאזני* במיליוני ש"ח	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי כולל לאחר ניכויים מותרים
1.	שירותים פיננסיים	1,177	334	1,511	625
2.	בינוי ונדל"ן - בינוי	800	254	1,054	997
3.	שירותים פיננסיים	1	1,000	1,001	1,001
4.	תעשייה	18	863	881	881
5.	שירותים פיננסיים	674	64	738	368
6.	שירותים פיננסיים	578	4	582	28

* כולל אשראי לציבור, השקעה באגרות חוב ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.

על פי התפלגות האשראי לפי גודל חבות לווה, ליום 31 בדצמבר 2022, כאמור בבאור 2.29 לדוחות הכספיים, 43% מסך סיכון האשראי הכולל של הקבוצה, ניתן ללווים שסך האשראי שלהם מסתכם בסכום של עד 1.2 מיליון ש"ח ללווה. בתחומי אשראי שבין 1.2 מיליון ש"ח ועד 20 מיליון ש"ח, כולל 21% מסך סיכון האשראי, ובסכומי אשראי שמעל 20 מיליון ש"ח כולל 36% מסך סיכון האשראי של הקבוצה.

להלן יתרות סיכון האשראי הכולל של הלווים הנכללים במדרגות העליונות בבאור 2.29 לדוחות הכספיים בניכוי בטחונות המותרים בניכוי לצורך חישוב מגבלת חבות לווה בודד:

31 בדצמבר 2022					
מספר לווים	חבות נטו	ניכויים מותרים	סך הכל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני
13	4,135	2,847	6,982	3,046	3,936
6	4,229	1,306	5,535	1,633	3,902
19	8,364	4,153	12,517	4,679	7,838

31 בדצמבר 2021					
מספר לווים	חבות נטו	ניכויים מותרים	סך הכל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני
7	2,818	1,032	3,850	1,400	2,450
3	2,879	57	2,936	2,117	819
1	625	886	1,511	334	1,177
11	6,322	1,975	8,297	3,851	4,446

למידע מפורט בנושא סיכון אשראי, ראה פרק סקירת הסיכונים להלן, גילויים פיקוחיים נוספים ודוח על הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

ההשקעה בניירות ערך ליום 31 בדצמבר 2022 הסתכמה ב-16,010 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-15,091 מיליון ש"ח בסוף שנת 2021, גידול בשיעור של 6.1%.

להלן הרכב התיק:

חלק מסך ניירות הערך		31 בדצמבר		
2021	2022	2021	2022	
%		במיליוני ש"ח		
89.7	91.7	13,542	14,691	אגרות חוב ממשלתיות
2.4	4.1	359	655	אגרות חוב של בנקים (1)
3.0	1.4	447	219	אגרות חוב קונצרניות
0.1	-	11	-	אגרות חוב קונצרניות בערבות ממשלות
4.8	2.8	732	445	מניות (2)
100.0	100.0	15,091	16,010	סך הכל

(1) היתרה כוללת גם אגרות חוב שהונפקו על ידי חברות הנפקה של בנקים.

(2) ההשקעה במניות כוללת, בין היתר, השקעה בקרנות השקעה פרטיות, השקעה במניות ובסלי מדדי מניות במט"ח, השקעה בקרנות גידור והשקעה במניות ובסלי מדדי מניות בשקלים.

להלן התפלגות תיק ניירות הערך לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך ניירות הערך ליום 31 בדצמבר		שינוי		31 בדצמבר		
2021	2022	ב-%	במיליוני ש"ח	2021	2022	
%				במיליוני ש"ח		
55.2	42.5	(18.2)	(1,517)	8,323	6,806	מטבע ישראל
1.6	7.5	395	952	241	1,193	- לא צמוד
38.4	47.2	30.6	1,771	5,795	7,566	- צמוד למדד
4.8	2.8	(39.2)	(287)	732	445	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
100.0	100.0	6.1	919	15,091	16,010	פריטים לא כספיים
						סך הכל

להלן פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים את הבנק לשם קביעת השווי ההוגן של ניירות הערך ליום 31 בדצמבר 2022:

סך הכל	מחיר מצד נגדי לעסקה**	מחיר אינדיקטיבי*	מחיר מצוטט בשוק פעיל במיליוני ש"ח	
445	143	62	240	מניות וקרנות השקעה פרטיות
7,554	-	-	7,554	אגרות חוב ממשלתיות במטבע ישראל
445	-	114	331	אגרות חוב קונצרניות במטבע ישראל
7,566	-	7,525	41	אגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח
16,010	143	7,701	8,166	סך הכל
100.0	6.5	39.7	59.8	% מהתיק

* מחיר אינדיקטיבי - אינדיקציה הנקבעת על ידי הבנק ואשר מבוססת בעיקר על ציטוטי מחיר המתקבלים מגופים חיצוניים, אשר התמחותם בכך, והיתרה מבוססת על מודלים פנימיים שנקבעו על ידי הבנק.

** מחיר מצד נגדי לעסקה - ציטוט מחיר המתקבל מהגורם מולו בוצעה העסקה.

להלן פירוט נוסף לאגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח לפי מדינות/יבשות:

31 בדצמבר		
2021	2022	
במיליוני ש"ח		
4,137	3,495	ישראל (כולל ממשלת ישראל - 3,454 מיליון ש"ח; 31.12.21 - 4,079 מיליון ש"ח)
1,396	3,791	ארצות הברית (כולל ממשלת ארצות הברית - 3,683 מיליון ש"ח; 31.12.21 - 1,342 מיליון ש"ח)
26	27	צרפת
26	106	קנדה
47	-	גרמניה
67	38	המזרח הרחוק, אוסטרליה ואחרים (1 מדינה; 31.12.21 - 3 מדינות)
96	109	אירופה (4 מדינות; 31.12.21 - 3 מדינות)
5,795	7,566	סך הכל

יצוין כי בכל אחת מהמדינות (למעט ממשלת ישראל וממשלת ארצות הברית), אין מנפיק שיתרת אגרות החוב שלו עולה על 0.4% מההון המיוחס לבעלי מניות הבנק.

להלן פירוט נוסף לאגרות חוב קונצרניות במטבע ישראל, לפי ענפי משק:

ליום 31 בדצמבר		
2021	2022	
במיליוני ש"ח		
88	44	חשמל ומים
138	35	בניה ונדל"ן
24	23	שירותים פיננסיים
115	295	בנקים
21	12	תעשייה
14	-	מסחר
45	36	תחבורה
445	445	סך הכל

להלן הרכב תיק אגרות החוב במט"ח בקבוצת הבנק:

- **אגרות חוב במט"ח וצמוד מט"ח** - מסתכמות ב-7,566 מיליון ש"ח (2,150 מיליון דולר) (כולל בעיקר אגרות חוב מדינת ישראל במט"ח בסך של 3,454 מיליון ש"ח ואגרות חוב ממשלת ארצות הברית בסך של 3,683 מיליון ש"ח). כל אגרות החוב הזרות הכלולות בתיק מדורגות בדירוג השקעה (Investment Grade), מזה כ-98% בקבוצת דירוג A ומעלה. תיק השקעה זה מפוזר כך שהחשיפה למנפיק יחיד (שאינו ממשלה) אינה עולה על 0.6% מהיקף תיק אגרות החוב במט"ח. משך החיים הממוצע בתיק אגרות החוב הזרות במט"ח עומד על כשנתיים. יתרת ההפסדים ברוטו שטרם מומשה (הכלולה בהון במסגרת התאמות לשווי הוגן בגין אגרות חוב זמינות למכירה) ליום הדיווח בגין תיק זה עמדה על כ-17 מיליון ש"ח (5 מיליון דולר), בהשוואה ליתרת רווחים של כ-53 מיליון ש"ח (17 מיליון דולר) ליום 31 בדצמבר 2021.

יתרת ההפסדים, נטו (לפני השפעת המס) הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר, בגין הפער בין השווי ההוגן של אגרות החוב בתיק הזמין למכירה לבין עלותם המופחתת, ליום 31 בדצמבר 2022 עמדה על 336 מיליון ש"ח (206 מיליון ש"ח לאחר השפעת המס). נכון ליום 5 במרס 2023, יתרת ההפסדים לפני השפעת המס, הסתכמה ב-423 מיליון ש"ח (261 מיליון ש"ח לאחר השפעת המס).

מזומנים ופקדונות בבנקים ליום 31 בדצמבר 2022 הסתכמו ב-57,130 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-57,370 מיליון ש"ח בסוף שנת 2021, קיטון בשיעור של 0.4%.

פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2022 הסתכמו ב-168,269 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-153,447 מיליון ש"ח בסוף שנת 2021, גידול בשיעור של 9.7%.

להלן התפלגות פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר		שינוי		31 בדצמבר		
2021	2022	ב- %	במיליוני ש"ח	2021	2022	
%	%			במיליוני ש"ח		
78.4	77.4	8.2	9,814	120,343	130,157	מטבעי ישראלי
4.1	3.5	(4.9)	(308)	6,298	5,990	- לא צמוד
17.0	18.7	20.3	5,294	26,108	31,402	- צמוד למדד
0.5	0.4	3.2	22	698	720	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
100.0	100.0	9.7	14,822	153,447	168,269	פריטים לא כספיים
						סך הכל

פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים:

השינוי	31 בדצמבר		
	2021	2022	
ב- %	במיליוני ש"ח		
14.1	15,553	17,753	עסקים גדולים
(2.8)	7,028	6,834	עסקים בינוניים
5.3	25,949	27,325	עסקים קטנים וזעירים
6.8	63,792	68,122	משקי בית
12.7	9,253	10,430	בנקאות פרטית
18.6	31,872	37,805	גופים מוסדיים
9.7	153,447	168,269	סך הכל

תיקי ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק

סך תיקי ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק ליום 31 בדצמבר 2022 עמד על 392 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-448 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2021, קיטון בשיעור של 12.5%. הקיטון בהיקף ניירות הערך של לקוחות הקבוצה בשנת 2022, הושפע בעיקרו מהירידה שחלה בשווקים וממעבר לפקדונות, עקב העלייה בשיעור הרבית.

אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 31 בדצמבר 2022 הסתכמו ב-4,749 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,356 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2021, גידול בשיעור של 41.5%.

בחודש מרס 2022, הנפיקה הבינלאומי הראשון הנפקות בע"מ (להלן - "הבינלאומי הנפקות"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, כתבי התחייבות נדחים, בעלי מנגנון לספיגת הפסדים, בערך נקוב של 300 מיליון ש"ח בתמורה לסך של 300 מיליון ש"ח.

בחודש יוני 2022, הנפיקה הבינלאומי הנפקות, כתבי התחייבות נדחים, בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בדרך של הרחבות סדרה, בערך נקוב כולל של כ-608 מיליון ש"ח בתמורה לסך של 569 מיליון ש"ח.

בחודש ספטמבר 2022, הנפיקה הבינלאומי הנפקות, כתבי התחייבות נדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בערך נקוב של 800 מיליון ש"ח בתמורה לסך של 800 מיליון ש"ח.

תמורת ההנפקות בגין כתבי ההתחייבות הנדחים הופקדה בבנק. הבנק התחייב לקיים את תנאיהם של כתבי ההתחייבות הנדחים שהונפקו.

לפירוט סך הנכסים וההתחייבויות לפי רבעונים בשנים 2021 ו-2022 ראה נספח 5 לפרק ממשל תאגידי, נספחים.

הון והלימות ההון

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2022 ב-10,559 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-10,003 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2021, גידול בשיעור של 5.6%. השינוי בהון המיוחס לבעלי מניות הבנק הושפע מרווח בסך של 1,667 מיליון ש"ח ומרווח כולל אחר בגין הטבות לעובדים בסך של 152 מיליון ש"ח. מנגד, חל קיטון בהון בגין דיבידנד ששולם בסך של 945 מיליון ש"ח, הפסד כולל אחר בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן בסך של 274 מיליון ש"ח ומהשפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות בארה"ב בנושא הפסדי אשראי צפויים בסך של 44 מיליון ש"ח.

הלימות ההון

יחסי הון מינימאליים

הבנק מיישם את הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201 בנושא מדידה והלימות הון, כפי שעודכנו על מנת להתאימן להנחיות באזל. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר יחסי הון מזעריים, נדרש הבנק לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי של 9% יחס הון כולל של 12.5% וזאת כתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית.

כמו כן, על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור" נדרש הבנק להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 באחוז אחד מיתרת הלוואות לדיור למועד הדוח, למעט הלוואות לדיור שניתנו בתקופת הוראת השעה, כאמור להלן.

לאור התפרצות נגיף הקורונה וכחלק מהתאמות להוראות ניהול בנקאי תקין, פרסם הפיקוח על הבנקים, את הוראת ניהול בנקאי תקין 250 בה נכללה, בין היתר, הוראת שעה הנוגעת לעדכון הוראה 201 אשר כוללת הפחתת דרישות ההון המזעריות החלות על הבנקים בנקודת אחוז אחת וכן עדכון להוראה 329, אשר מבטל את דרישות ההון של נקודת אחוז נוספת על הלוואות לדיור לרכישת דירת מגורים, שהועמדו בתקופה החל מיום 19 במרס 2020 ועד ליום 30 בספטמבר 2021, ועל הלוואות לדיור שלא לצורך רכישת זכות במקרקעין ובמשכון דירה (להלן - "הלוואה לכל מטרה"), שהועמדו החל מיום 19 במרס 2020.

לאורך תקופת המשבר פרסם הפיקוח על הבנקים עדכונים להארכת תוקף הוראת השעה. ביום 27 בדצמבר 2021, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לפיו, החל מיום 1 בינואר 2022, פג תוקף הוראת השעה. כמו כן, בוצע עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא מגבלות על הלוואות לדיור לפיו, דרישת ההון הנוספת בשיעור 1 נקודת האחוז תחול בגין הלוואות למטרת דיור בלבד ולא תחול בגין הלוואות לכל מטרה. לאור כל האמור לעיל, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי מהבנק על ידי הפיקוח על הבנקים, על בסיס מאוחד ליום 31 בדצמבר 2022 הינם 9.24%-12.50%, בהתאמה.

בנוסף לאמור לעיל, תהליך קביעת יעדי ההון נעשה בהתבסס על הפרמטרים המרכזיים הבאים:

- ממצאי תהליך ה-ICAAP בהתבסס על פרופיל הסיכון של הקבוצה ובהתחשב ביעדים העסקיים של הקבוצה והצמיחה המתוכננת.
 - תוצאות מבחני הקיצון כמפורט בהמשך.
 - קביעת יעדי ההון נעשית לפי דרישת ההון הגבוהה יותר, מבין תוצאות ה-ICAAP לבין הנדרש בתרחיש הקיצון.
 - מקדם שמרנות וכרית ביטחון המשלבים הערכות ואומדנים ביחס לפרופיל הסיכונים ובסיס ההון.
- למידע מפורט, ראה דוח על הסיכונים לשנת 2022 באתר האינטרנט של הבנק.

יעדי ההון הפנימיים שנקבעו על ידי הדירקטוריון הינם:

- במצב עסקים רגיל - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-9.25% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.50%.
- במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-6.50% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-9.00%.

יעדי ההון מביאים בחשבון את הסיכונים שהבנק חשוף אליהם, כשהעיקריים בהם הינם סיכוני האשראי, סיכונים פיננסיים שהעיקרי בהם הוא סיכון הרבית, סיכונים תפעוליים לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע, סיכון טכנולוגיות המידע, סיכון ציות ואיסור הלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי, סיכון מוניטין וסיכון מודל. כל זאת מבוצע בהלימה לדיאלוג מול בנק ישראל.

מבחני הקיצון

הבנק מיישם תשתית תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית ובוחן את יחסי ההון לפי תכנון ההון התלת שנתי. המתווה כולל, בין היתר, תרחישי קיצון הוליסטיים "מתגלגלים" על פני שלוש שנים, בתחום סיכוני האשראי, סיכונים פיננסיים, סיכונים תפעוליים לרבות סייבר, איסור הלבנת הון, ציות, אסטרטגיה, מוניטין, תפעולי ועוד. מתווה תרחישי הקיצון, כולל התאמות לסביבת המשק הנוכחית. למידע מפורט, ראה דוח על הסיכונים לשנת 2022 המתפרסם באתר האינטרנט של הבנק.

הוראות באזל 3

בהתאם להוראות המעבר, מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי יוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת תופחת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. לאור זאת, בשנת 2021, תקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עמדה על 10% והחל מיום 1 בינואר 2022, הוראות המעבר הסתיימו ולא ניתן להכיר במכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי.

מכתב בנק ישראל בנושא התייעלות תפעולית

ביום 12 בינואר 2016, הופץ מכתב בנק ישראל בנושא התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל. לפי המכתב, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תכנית רב שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאי המכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התכנית לתקופה של חמש שנים בקו ישר. ביום 16 בדצמבר 2019, פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב אשר האריך את תוקף הנחיות אלו, עד ליום 31 בדצמבר 2021.

- ברבעון השלישי של שנת 2018, התקבלה החלטה על מיזוג אוצר החייל וביום 1 בינואר 2019 מוזג אוצר החייל עם ולתוך הבנק. בגין מהלכים אלה ביצעה הקבוצה הפרשה לפיצויים מוגדלים בסך של 82 מיליון ש"ח (53 מיליון ש"ח נטו לאחר השפעת המס). ללא ההקלה כאמור, יישום מהלכי התייעלות, נכון ליום 31 בדצמבר 2022, היה מביא לקיטון נוסף של 0.01% ביחסי הלימות ההון.
- ביום 28 ביולי 2020 וביום 3 בנובמבר 2020, אישר דירקטוריון הבנק תכנית התייעלות, על פיה יתאפשר לכ-60 עובדים קבועים בבנק, המשתייכים לאוכלוסיית היעד שהוגדרה, לפרוש בפרישה מוקדמת ובתנאים מועדפים.

התוכנית הגדילה את ההפסד הכולל האחר (ברוטו) בסך של 48 מיליון ש"ח בגין התחייבות לפיצויים ולהטבות לאחר פרישה. כמו כן, ברבעון הרביעי של שנת 2020, בוצעה הפרשה נוספת לפיצויים מוגדלים בסך של כ-50 מיליון ש"ח בגין פרישה מוקדמת נוספת הצפויה בשנים הקרובות. סך ההשפעה נטו, לאחר השפעת המס בגין מהלכים אלה הסתכם ב-65 מיליון ש"ח. ללא ההקלה כאמור, יישום מהלכי התייעלות, נכון ליום 31 בדצמבר 2022, היה מביא לקיטון נוסף של 0.04% ביחסי הלימות ההון.

יישום לראשונה של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים

החל מיום 1 בינואר 2022, הבנק מיישם את ההוראות החדשות בנושא הפרשות להפסדי אשראי תוך זקיפת ההשפעה המצטברת לעודפים במועד היישום לראשונה.

ביום 1 בדצמבר 2020, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "הון פיקוחי - השפעת יישום כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים", אשר כלל, בין היתר, עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 299, לפיו נקבע, כי במידה שכתוצאה מהיישום לראשונה של כללים אלה, חל קיטון בהון העצמי רובד 1 של תאגיד בנקאי, הוא רשאי לפרוס את הקיטון האמור, על פני שלוש שנים (להלן: "תקופת המעבר"). ללא ההקלה, כאמור, היישום לראשונה של הכללים הנ"ל, נכון ליום 31 בדצמבר 2022, מביא לקיטון נוסף של 0.03% ביחסי הלימות ההון.

הקצאת הון נוספת בגין מימון קרקעות במינוף גבוה

ביום 22 במאי 2022, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 203 (מדידה והלימות הון) שמטרתה טיפול בחשיפות לענף הבינוי והנדל"ן. בהתאם לחוזר, נקבע, כי לרשימת החובות המשוקללים לסיכון ב-150% נוספו הלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV), למעט הלוואות לרכישת קרקע חקלאית שאין לגביה אופק תכנוני או כוונה להגיש בקשה לשינוי יעוד (planning consent) והלוואות לרכישת קרקע לשימוש עצמי של לווה שאינו מסווג בענף המשק בינוי ונדל"ן.

בהמשך לכך, אימץ הבנק את ההקלה שנקבעה במסגרת החוזר, לפיה השפעת השינוי במשקל הסיכון על יחס הלימות ההון, בגין מלאי ההלוואות הקיימות ליום 30 ביוני 2022, תיפרס בשיעורים רבעוניים קבועים עד ליום 30 ביוני 2023. ללא ההקלה כאמור, נכון ליום 31 בדצמבר 2022, היישום היה מביא לקיטון נוסף ביחס הון עצמי רובד 1 וביחס ההון הכולל בשיעור של 0.06% ו-0.08%, בהתאמה.

הוראות הנוגעות להקצאת הון בגין מכשירים פיננסיים נגזרים

בחודש מרס 2014, פרסמה ועדת באזל לפיקוח הבנקים עדכונים להוראות באזל 3 וביניהם, הוראה חדשה בדבר "הגישה הסטנדרטית לחישוב חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי" (SA-CCR).

ביום 1 בדצמבר 2021, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון הוראות ניהול בנקאי תקין הכולל, בין היתר, הוספת הוראת ניהול בנקאי תקין A203 בנושא טיפול בסיכון אשראי צד נגדי בהתאם ל-SA-CCR, שמחליפה את הגישות הקיימות כיום במסגרת הוראה 203 לחישוב חשיפה לצד נגדי במקרה כשל. הבנק מיישם את ההוראה החל מיום 1 ביולי 2022. יישום ההוראה הביא לירידה ביחס הון עצמי רובד 1 וביחס ההון הכולל, נכון ליום 31 בדצמבר 2022, בשיעור של כ-0.05% וכ-0.07%. בהתאמה, וזאת כתוצאה מעלייה בסך נכסי הסיכון בגין חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי בסך של כ-520 מיליון ש"ח.

השפעת דירוג האשראי של מדינת ישראל

לדירוג האשראי של מדינת ישראל ישנה השפעה על דרישות ההון, מכיוון שדרישות ההון בגין חשיפות לממשלות, לישויות סקטור ציבורי ולגופים פיננסיים, נגזרות מדירוג האשראי של מדינת ישראל. להערכת הבנק, אם וככל שירד דירוג האשראי של ישראל (NOTCH אחד), יגרום הדבר לירידה של 0.24% ו-0.32% ביחס הון רובד 1 ויחס הון כולל בהתאמה, נכון לנתוני 31 בדצמבר 2022.

יישום ההוראות

במסגרת הנדבך הראשון, הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית לפי הוראות בנק ישראל לסיכונים האשראי, השוק והסיכונים התפעוליים. במסגרת הנדבך השני, הבנק נדרש לקיים תהליך פנימי להערכת נאותות ההון (תהליך ה-ICAAP). תהליך זה נועד להבטיח קיום רמה הולמת של אמצעים הוניים שתתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק. מסמך ה-ICAAP לנתוני 30 ביוני 2022 הוגש כנדרש לבנק ישראל. תשתית תהליך הנאותות הונית שאושרה בבנק משמשת בסיס לתהליך הפנימי המבוצע גם בחברה הבת הבנקאית בהתאמות הנדרשות ועל בסיס פרופיל הסיכון הספציפי שלה.

יתרה ליום 31 בדצמבר		
2021	2022	
10,199	10,802	1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים (במיליוני ש"ח)
1,891	3,448	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
12,090	14,250	הון רובד 2, לאחר ניכויים
		סך כל ההון הכולל
81,660	94,786	2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון (במיליוני ש"ח)
683	789	סיכון אשראי
6,645	8,061	סיכונים שוק
88,988	103,636	סיכון תפעולי
		סך כל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון
11.46%	10.42%	3. יחס ההון לרכיבי סיכון
13.59%	13.75%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
8.25%	9.24%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
11.50%	12.50%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
		יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2022 עמד על 10.42%, בהשוואה ל-11.46% ליום 31 בדצמבר 2021. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2022 עמד על 13.75%, בהשוואה ל-13.59% ליום 31 בדצמבר 2021. ההון הכולל ליום 31 בדצמבר 2022 הסתכם ב-14,250 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-12,090 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2021. בסיס ההון הושפע מחד מהרווח הנקי השנתי בסך של 1,667 מיליון ש"ח, מרווח כולל אחר בגין הטבות לעובדים בסך של 152 מיליון ש"ח ומגידול במכשירים שהונפקו על ידי הבנק הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בסך של 1,389 מיליון ש"ח ומאידיך, גידול זה קוזזו דיבידנד ששולם בסך של 945 מיליון ש"ח ומהפסד כולל אחר בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי שוק בסך של 274 מיליון ש"ח. נכסי הסיכון ליום 31 בדצמבר 2022 הסתכמו ב-103,636 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-88,988 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021, גידול בשיעור של 16.5% אשר נבע בעיקר מגידול באשראי לציבור.

יחס הון כולל ויחס הון עצמי רובד 1 של חברה בת משמעותית בהתאם להוראות בדבר "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" (באזל):

2021 בדצמבר	31 בדצמבר 2022	
		באחוזים
14.71%	15.12%	בנק מסד בע"מ
15.72%	16.25%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
		יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

יחס מינוף - הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף (להלן - "ההוראה"). יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון לבין מדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון עצמי רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202. בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד, וזאת לגבי כל תאגיד בנקאי ששך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (וכולל את הבנק). ביום 15 בנובמבר 2020, פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250 - התאמות להוראת ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה), במסגרתה נתנה הקלה בדרישת יחס המינוף בחצי נקודת האחוז, כך שעל הבנק לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד (במקום 5%). בהתאם לחוזר לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250 מיום 15 במאי 2022, ההקלה תחול עד ליום 30 ביוני 2024 ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2023 או יחס המינוף המזערי שחל על הבנק טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם.

יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2022 עומד על 5.19%, בהשוואה ל-5.34% ליום 31 בדצמבר 2021.

מדיניות חלוקת דיבידנד

בהתאם למדיניות חלוקת רווחים שאימץ דירקטוריון הבנק, הבנק יחלק כדיבידנד בכל שנה עד 50% מהרווח הנקי השנתי של השנה השוטפת הראוי לחלוקה, בכפוף לכך שיחסי ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחתו מהיעדים הרגולטוריים ומהיעדים שנקבעו ושייקבעו על ידי דירקטוריון הבנק, מעת לעת, בכפוף להוראות הדין ונוהל בנקאי תקין, וככל שלא יתרחשו שינויים לרעה ברווחי הבנק ו/או במצבו העסקי ו/או הכספי ו/או במצב המשק הכללי ו/או בסביבה החוקית.

אין באמור בהחלטה זו כדי לגרוע מסמכות הדירקטוריון לבחון מעת לעת את המדיניות, ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד כלל. מובהר בזאת, כי כל חלוקה של דיבידנד תהיה טעונה אישור נפרד של הדירקטוריון, וכפופה לכל המגבלות החלות על הבנק בעניין חלוקת דיבידנד, ותפורסם בהתאם להוראות הדין, בצירוף כל הפרטים הנדרשים.

יצוין כי חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה, בנוסף להוראות חוק החברות, למגבלות נוספות כמפורט בבור 24.א.ב' לדוחות הכספיים.

להלן פרטים בדבר הדיבידנד שחולק על ידי הבנק משנת 2020:

יום ההכרזה	יום התשלום	סך הדיבידנד ששולם במיליוני ש"ח	דיבידנד למניה בש"ח
15 במרס 2020	31 במרס 2020	125	1.25
17 באוגוסט 2021	1 בספטמבר 2021	225	2.24
23 בנובמבר 2021	13 בדצמבר 2021	320	3.19
6 בינואר 2022	24 בינואר 2022	215	2.14
7 במרס 2022	24 במרס 2022	165	1.65
24 במאי 2022	12 ביוני 2022	160	1.59
24 באוגוסט 2022	1 בספטמבר 2022	170	1.70
22 בנובמבר 2022	8 בדצמבר 2022	235	2.34

הבנק פנה וקיבל, בחודש מרס 2022, את עמדת בנק ישראל, לפיה אין מניעה כי הבנק ישקול חלוקת דיבידנד חד פעמי הכולל כ-150 מיליון ש"ח (השלמה ל-50% מרווחי שנת 2020 בהתאם למדיניות הדיבידנד) וסכום נוסף של דיבידנד חד פעמי בסך של עד כ-350 מיליון ש"ח. עם זאת, בהתחשב, בין היתר, בצמיחה המתמשכת של הבנק, החליט הדירקטוריון ביום 21 במרס 2023, כי הבנק אינו שוקל חלוקת דיבידנד חד פעמי כאמור לעיל. ביום 21 במרס 2023, החליט דירקטוריון הבנק, בהתאם למדיניות חלוקת דיבידנד של הבנק, לאשר חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי המניות של הבנק בסך כולל של 268 מיליון ש"ח (ברוטו), המהווים כ-50% מהרווח הנקי על פי הדוחות הכספיים של הבנק לרבעון הרביעי של שנת 2022. המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד יחול ביום 28 במרס 2023 ויום התשלום יהיה 4 באפריל 2023. סכום הדיבידנד הינו לפני כל מס, לרבות מס במקור שעל הבנק לנכות על פי כל דין.

מגזרי הפעילות הפיקוחיים

הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. דיווח זה שונה במהותו ממגזרי הפעילות המשמשים את הבנק לפי גישת ההנהלה, אשר מפורטים בראור 28א' לדוחות הכספיים. מגזרי הפעילות הפיקוחיים מדווחים במתכונת האחידה שקבע הפיקוח על הבנקים לכלל המערכת הבנקאית, והם מבוססים על מאפייני הלקוחות, כגון: היקף תיק הנכסים - בהתייחס ללקוחות פרטיים, או המחזור העסקי - בהתייחס ללקוחות העסקיים. להגדרות המגזרים הפיקוחיים, ולפרטים בדבר עיקרי ההנחיות, האומדנים ועקרונות הדיווח, ראה בראור 28 לדוחות הכספיים. לפירוט בדבר מגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה, ראה בראור 28א' לדוחות הכספיים.

להלן תמצית התפתחות תוצאות הפעילות לפי מגזרים:

א. סך ההכנסות*

חלק המגזר מסך ההכנסות		לשנה שנתיימה		לשנה שנתיימה		
לשנה שנתיימה		ביום 31 בדצמבר		ביום 31 בדצמבר		
2021	2022	השינוי	2021	2022		
ב-%		ב-%	במיליוני ש"ח			
8.8	10.5	42.3	400	569		עסקים גדולים
4.7	5.8	45.8	214	312		עסקים בינוניים
21.2	22.7	26.9	967	1,227		עסקים קטנים וזעירים
40.6	43.0	26.2	1,846	2,330		משקי בית
2.4	2.9	46.3	108	158		בנקאות פרטית
5.1	5.9	35.9	234	318		גופים מוסדיים
17.2	9.2	(36.0)	781	500		ניהול פיננסי
100.0	100.0	19.0	4,550	5,414		סך הכל

ב. רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

לשנה שנתיימה		לשנה שנתיימה		
ביום 31 בדצמבר		ביום 31 בדצמבר		
2021	2022	במיליוני ש"ח		
196	230			עסקים גדולים
85	99			עסקים בינוניים
285	339			עסקים קטנים וזעירים
274	510			משקי בית
22	52			בנקאות פרטית
40	91			גופים מוסדיים
503	346			ניהול פיננסי
1,405	1,667			סך הכל

* כולל הכנסות רבית נטו והכנסות שאינן מרבית.

ג. יתרות מאזניות ממוצעות*

חלק המגזר מסך האשראי לציבור		אשראי לציבור			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2021	2022	השינוי	2021	2022	
%-ב		%-ב	במיליוני ש"ח		
18.0	21.2	37.7	16,978	23,381	עסקים גדולים
6.0	6.6	29.7	5,623	7,291	עסקים בינוניים
20.4	19.4	11.3	19,325	21,502	עסקים קטנים וזעירים
54.3	51.3	10.4	51,325	56,656	משקי בית
0.1	0.1	63.2	68	111	בנקאות פרטית
1.2	1.4	38.0	1,139	1,572	גופים מוסדיים
100.0	100.0	17.0	94,458	110,513	סך הכל

חלק המגזר מסך פקדונות הציבור		פקדונות הציבור			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2021	2022	השינוי	2021	2022	
%-ב		%-ב	במיליוני ש"ח		
8.8	10.9	35.1	12,830	17,339	עסקים גדולים
4.0	4.3	18.1	5,813	6,864	עסקים בינוניים
16.7	16.9	10.7	24,374	26,987	עסקים קטנים וזעירים
43.5	41.7	4.9	63,497	66,606	משקי בית
6.2	6.1	8.3	9,033	9,781	בנקאות פרטית
20.8	20.1	5.2	30,401	31,997	גופים מוסדיים
100.0	100.0	9.3	145,948	159,574	סך הכל

* יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרות לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

מגזרים עסקיים - מגזר העסקים הקטנים והזעירים, מגזר העסקים הבינוניים ומגזר העסקים הגדולים

להלן נתונים עיקריים אודות מגזרים עסקיים - עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2021				לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2022				
סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	
במיליוני ש"ח								
1,050	291	150	609	1,495	413	237	845	הכנסות רבית, נטו
531	109	64	358	613	156	75	382	הכנסות שאינן מרבית
1,581	400	214	967	2,108	569	312	1,227	סך הכנסות
(209)	(73)	(21)	(115)	79	13	42	24	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
914	174	100	640	988	201	113	674	הוצאות תפעוליות ואחרות
566	196	85	285	668	230	99	339	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
41,926	16,978	5,623	19,325	52,174	23,381	7,291	21,502	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
45,716	18,571	6,101	21,044	56,072	27,389	8,215	20,468	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
43,017	12,830	5,813	24,374	51,190	17,339	6,864	26,987	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
48,530	15,553	7,028	25,949	51,912	17,753	6,834	27,325	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים בתוצאות הפעילות של המגזרים העסקיים בשנת 2022, בהשוואה לשנת 2021

סך כל הכנסות הרבית, נטו הסתכמו ב-1,495 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,050 מיליון ש"ח בשנת 2021, גידול בשיעור של 42.4%, אשר נבע בעיקר מעלייה בהיקפי הפעילות ומהשפעת עליית הרבית השקלית והדולרית.

ההכנסות שאינן מרבית הסתכמו ב-613 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-531 מיליון ש"ח בשנת 2021, גידול בשיעור של 15.4%, אשר נבע בעיקר מעלייה בהכנסות מפעילות שוק ההון ובהכנסות מהפרשי המרה.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-79 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 209 מיליון ש"ח בשנת 2021. בשנת 2022, נרשמו הוצאות שנבעו מגידול בהפרשה הקבוצתית עקב עלייה בהיקף האשראי התקין ומגידול בהפרשה הסוביקטיבית הנובע מהשלכות אפשריות, כתוצאה משינויים בסביבה הכלכלית המקומית והגלובלית. בשנת 2021, נרשמו הכנסות שנבעו, בעיקר מקיטון בהפרשה הקבוצתית, שהוסבר משיפור במדדים המאקרו כלכליים בעקבות היציאה ממשבר הקורונה ובאינדיקטורים שהצביעו על רמת הסיכון הגלומה בתיק האשראי של הבנק.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-988 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-914 מיליון ש"ח בשנת 2021, גידול בשיעור של 8.1%, אשר נבע, בין היתר, מעלייה בהוצאות המחשב ובהוצאות השכר.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזרים העסקיים הסתכמו ב-668 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-566 מיליון ש"ח בשנת 2021, גידול בשיעור של 18.0%, המוסבר בעיקר מעלייה בהכנסות הרבית ובהכנסות שאינן מרבית כאמור לעיל. עלייה זו קווצה בחלקה מגידול בהוצאה הקבוצתית בגין הפסדי אשראי ומגידול בהוצאות התפעוליות והאחרות.

היתרה הממוצעת של האשראי לציבור הסתכמה ב-52,174 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-41,926 מיליון ש"ח בשנת 2021, גידול בשיעור של 24.4%. האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2022 הסתכמו ב-56,072 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-45,716 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2021, גידול בשיעור של 22.7%.

היתרה הממוצעת של פקדונות הציבור הסתכמה ב-51,190 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-43,017 מיליון ש"ח בשנת 2021, גידול בשיעור של 19.0%. פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2022 הסתכמו ב-51,912 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-48,530 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2021, גידול בשיעור של 7.0%.

אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית

להלן נתונים עיקריים אודות אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2021			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2022			
משקי בית	בנקאות פרטית	סך הכל	משקי בית	בנקאות פרטית	סך הכל	
1,227	16	1,211	1,790	70	1,720	הכנסות רבית, נטו
727	92	635	698	88	610	הכנסות שאינן מרבית
1,954	108	1,846	2,488	158	2,330	סך הכנסות
(4)	1	(5)	42	1	41	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1,456	72	1,384	1,516	76	1,440	הוצאות תפעוליות ואחרות
296	22	274	562	52	510	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
51,393	68	51,325	56,767	111	56,656	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
54,977	95	54,882	59,142	97	59,045	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
72,530	9,033	63,497	76,387	9,781	66,606	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
73,045	9,253	63,792	78,552	10,430	68,122	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים בתוצאות הפעילות של מגזרי האנשים הפרטיים בשנת 2022, בהשוואה לשנת 2021

סך כל הכנסות הרבית, נטו הסתכמו ב-1,790 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,227 מיליון ש"ח בשנת 2021, גידול בשיעור של 45.9%, אשר נבע בעיקר מהשפעת עליית הרבית השקלית והדולרית ומעלייה בהיקפי הפעילות.

ההכנסות שאינן מרבית הסתכמו ב-698 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-727 מיליון ש"ח בשנת 2021, קיטון בשיעור של 4.0%, אשר נבע בעיקר מירידה בהכנסות מפעילות שוק ההון.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-42 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 4 מיליון ש"ח בשנת 2021. בשנת 2022, נרשמו הוצאות שנבעו מגידול בהפרשה הקבוצתית, עקב עלייה בהיקף האשראי התקין ומגידול בהפרשה הסוביקטיבית הנובע מהשלכות אפשריות, כתוצאה משינויים בסביבה המקומית והגלובלית. בשנת 2021, נרשמו הכנסות בגין הפסדי אשראי נבעו בעיקר מקיטון בהפרשה הקבוצתית, עקב שיפור במדדים המאקרו כלכליים ובאינדיקטורים המצביעים על רמת הסיכון הגלומה בתיק האשראי של הבנק.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-1,516 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,456 מיליון ש"ח בשנת 2021, גידול בשיעור של 4.1%, אשר נבע, בין היתר, מעלייה בהוצאות המחשב ובהוצאות השכר.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק במגזר האנשים הפרטיים הסתכם ב-562 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-296 מיליון ש"ח בשנת 2021. העלייה ברווח הנקי מוסברת בעיקר מגידול בהכנסות הרבית, נטו ובהכנסות שאינן מרבית כאמור לעיל.

היתרה הממוצעת של האשראי לציבור הסתכמה ב-56,767 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-51,393 מיליון ש"ח בשנת 2021, גידול בשיעור של 10.5%.

האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2022 הסתכם ב-59,142 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-54,977 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2021, גידול בשיעור של 7.6%.

היתרה הממוצעת של פקדונות הציבור הסתכמה ב-76,387 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-72,530 מיליון ש"ח בשנת 2021, גידול בשיעור של 5.3%.

פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2022 הסתכמו ב-78,552 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-73,045 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2021, גידול בשיעור של 7.5%.

מגזר ניהול פיננסי

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר ניהול פיננסי הסתכם ב-346 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-503 מיליון ש"ח בשנת 2021. הקיטון ברווח הנקי נבע בעיקר מירידה ברווחים מהשקעה במניות בסך של 297 מיליון ש"ח (בעיקר רווחים/הפסדים שטרם מומשו).

סך הכנסות הרבית, נטו והכנסות המימון שאינן מרבית מפעילות למסחר ומפעילות ניהול נכסים והתחייבויות הסתכמו ב-554 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-543 מיליון ש"ח בשנת 2021.

סך ההכנסות מפעילות למטרת מסחר המשויכות למגזר זה, הסתכמו ב-92 מיליון ש"ח. סך הכנסות הרבית, נטו (באור 2 לדוחות הכספיים) והכנסות המימון שאינן מרבית (באור 3 לדוחות הכספיים), בגין פעילויות למטרת מסחר, הסתכמו ב-101 מיליון ש"ח. הפער בסך של 9 מיליון ש"ח נובע מהכנסות מפעילות בנגזרים למטרת מסחר, אשר אינן משויכות למגזר זה.

חברות מוחזקות עיקריות

בנק מסד בע"מ (להלן - "מסד") - בו מחזיק הבנק 51.0% מהון המניות ומזכויות ההצבעה, הינו בנק מסחרי המתמחה במתן שירותים לאוכלוסיית המורים בישראל.

השקעת הבנק במסד ליום 31 בדצמבר 2022 הסתכמה ב-496 מיליון ש"ח. סך המאזן של מסד ליום 31 בדצמבר 2022 הסתכם ב-11,268 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-10,835 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2021, גידול בשיעור של 4.0%.

סך כל ההון של מסד ליום 31 בדצמבר 2022 הסתכם ב-972 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-886 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2021, גידול בשיעור של 9.7%. הרווח הנקי של מסד הסתכם בשנת 2022 ב-120.8 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-101.7 מיליון ש"ח בשנת 2021, גידול בשיעור של 18.8%. חלק הבנק ברווחי מסד הסתכם בשנת 2022 ב-61.6 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-51.9 מיליון ש"ח בשנת 2021. בשנת 2021, חילק מסד דיבידנד בסך של 20 מיליון ש"ח. חלק הבנק בדיבידנד הסתכם ב-10 מיליון ש"ח. תשואת הרווח הנקי עמדה בשנת 2022 על 13.0%, בהשוואה ל-11.9% בשנת 2021. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון עומד על 16.25%, בהשוואה ל-15.72% בסוף שנת 2021. יחס הון עצמי רובד 1 עומד על 15.12%, בהשוואה ל-14.71% בסוף שנת 2021. במסגרת תהליך ה-ICAAP לנתוני ה-30 ביוני 2022 נקבעו על ידי דירקטוריון מסד יעדי ההון המינימליים כדלקמן: יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת משיעור של 10.5% עד ליום 31 בדצמבר 2022 ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.65%.

חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן - "כאל") - הבנק מחזיק 28.2% בהון ו-21.0% בזכויות ההצבעה בכאל. כאל עוסקת בשיווק ובתפעול של הנפקת כרטיסי אשראי וסליקת עסקאות בכרטיסי אשראי של המותגים הבינלאומיים "ויזה" ו"מסטראקארד", משווקת ומפעילה את מערך כרטיסי האשראי של "דיינרס" באופן בלעדי בישראל וכן סולקת כרטיסים ממותג "ישראכרט".

השקעת הבנק בכאל ליום 31 בדצמבר 2022 הסתכמה ב-687 מיליון ש"ח. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון עומד על 13.4%, בהשוואה ל-16.3% בסוף שנת 2021. חלק הבנק ברווחי כאל, לפני השפעת המס, הסתכם בשנת 2022 ב-83.7 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-78.6 מיליון ש"ח בשנת 2021, גידול בשיעור של 6.5% ביום 15 במאי 2022, אישרה האסיפה הכללית של כאל חלוקת דיבידנד בסך של 340 מיליון ש"ח. חלק הבנק בדיבידנד הסתכם בכ-96 מיליון ש"ח. הדיבידנד שולם ביום 17 במאי 2022.

ביום 22 בספטמבר 2022, אישרה האסיפה הכללית של כאל חלוקת דיבידנד נוספת בסך של 80 מיליון ש"ח. חלק הבנק בדיבידנד הסתכם בכ-22 מיליון ש"ח. הדיבידנד שולם ביום 29 בספטמבר 2022.

בהתאם לדיווחי כאל, ביום 23 במרס 2022, במסגרת היערכות למעבר לקמפוס דיסקונט, חתמה כאל על הסכם למכירת בית כאל בגבעתיים. השלמת עסקת המכר צפויה להיות ברבעון השני של שנת 2023, ועל פי הערכת כאל, היא צפויה לרשום בגין המכירה רווח נקי בסך של כ-220 מיליון ש"ח. חלק הבנק ברווח האמור הוא כ-60 מיליון ש"ח.

ביום 11 באוגוסט 2021, הודיע בנק ישראל לכאל כי נבחנת האפשרות לסליקה צולבת במוטג "דיינרס" והמשמעויות לכך, וביקש שכאל תעביר כל מידע שלדעתה יכול לסייע בגיבוש עמדה בעניין. ביום 21 בדצמבר 2021, עדכן משרד האוצר את כאל, כי החלה בחינת האפשרות לחייב סליקה צולבת במוטגים "דיינרס" ו"אמריקן אקספרס".

בהמשך לכך, ביום 1 באוגוסט 2022, הודיע משרד האוצר לכאל על מתווה במסגרתו המנפיקים במוטגים הסגורים ("דיינרס" ו"אמריקן אקספרס") יאפשרו לכל בעל רישיון סולק להתקשר עימם בהסכם מאגד ולרכז חיובים וזיכויים של בתי עסק בגין עסקאות שבוצעו בכרטיסי חיוב של המותגים הסגורים. לעמדת האוצר, ככל שיופעל המתווה האמור תוך 120 ימים, לא יהיה צורך להפעיל את סמכות שר האוצר על פי דין, לקבוע כי מנפיק בעל היקף פעילות רחב (ובכלל זה כאל) לא יסרב להתקשר עם סולק לשם ביצוע סליקה צולבת של עסקאות בכרטיסי החיוב שהנפיק מטעמים שאינם סבירים, גם לגבי המותגים הסגורים. בכוננת משרד האוצר לבחון את מצב העניינים בשוק והתקדמות הצדדים בהסדרת המתווה האמור, ובהתאם להסיק מסקנות ביחס לצורך בשימוש בסמכות השר. בהתאם למתווה, כאל תוכל לשמש כמאגד של מוטג "אמריקן אקספרס".

יצוין, כי למועד הדיווח, החברה הבת של כאל, דיינרס קלוב ישראל בע"מ, קשורה בהסכמים עם מספר מאגדים, המקנים להם יכולת להציע לבתי עסק שירותי סליקה של המוטג "דיינרס" בתנאים שהוסכמו עם כל מאגד.

כאל חתמה על הסכם עם חברת טרנזילה בע"מ ועל הסכם עקרונות עם ישראכרט בע"מ לפעולתן של האחרונות כ"מאגד" במוטג דיינרס, וכן חתמה על הסכם עם פרימיום אקספרס בע"מ להסדרת פעילותה של החברה כמאגד במוטג "אמריקן אקספרס". כמו כן, כאל קיימה שיח עם נציגי האוצר ביחס להתקשרויות אלה.

להערכת כאל, יישום המתווה עשוי מחד להגביר את התחרות במגזר הסליקה בכלל, ובמותגים הסגורים "אמריקן אקספרס" ו-"דיינרס" בפרט, ובהתאמה, עלול להביא לירידה בהכנסות מגזר הסליקה של כאל. מאידך, המתווה עשוי להביא להרחבת כיסוי המותגים הסגורים בשוק הסליקה לבתי עסק נוספים.

בהתאם לדיווחי כאל ובהתאם לחוק הגברת התחרות וצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017, ביום 30 בינואר 2023, פורסמו תקנות הבנקאות (רישוי) (בנק בעל היקף פעילות רחב), התשפ"ג-2023 (להלן - "התקנות").

בהתאם לתקנות, תחול על בנק דיסקונט בע"מ החובה למכור את אמצעי השליטה שהוא מחזיק בכאל, וזאת עד תום שלוש שנים מיום פרסום התקנות או עד תום ארבע שנים בנסיבות מסוימות, ככל שיוחלט על מתווה של הנפקה לציבור. כמו כן, לעניין המכירה יחולו ההוראות שנקבעו בחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017.

במסגרת הסכם הפצה משותפת עם חברת אל על, הוקנתה לאל על בין היתר, אופציה מסוג "פאנטום" אשר תקנה לה זכויות כלכליות בכאל (שוות ערך ל-8.75% מעליית השווי של כאל, מעל סך של 1,800 מיליון ש"ח) או בדיינרס (שוות ערך ל-35% מעליית השווי של דיינרס מעל סך של 335 מיליון ש"ח). האופציה תהיה ניתנת למימוש אך ורק באירועי מכירה או הנפקה של מי מהן, בהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם בקשר לכך, ותסולק במזומן.

בהתאם להערכה שבידי כאל, השווי ההוגן של אופציית הפאנטום (כמשמעות המונח בכללי החשבונאות המקובלים), בהתבסס על נתונים בדבר עסקאות לרכישת חברות כרטיסי האשראי ישראלכרט ומקס (מידע פומבי בלבד, בדבר ההסכם במסגרתו עתידה הראל השקעות לרכוש את מלוא מניות ישראלכרט וההסכם במסגרתו עתידה כלל החזקות עסקי ביטוח לרכוש את מלוא מניות מקס, על פי דיווחיהן לציבור) ובהנחה שכאל תמצה בעתיד את אפשרויות חלוקת הדיבידנד בהתאם להסכם האופציה, הינו כ-55 מיליון ש"ח. כאל צפויה להכיר בהתחייבות בגין האופציה האמורה ברבעון הראשון של שנת 2023. בהתחשב בהשפעת המס, צפוי רישום האופציה כאמור, להקטין את הרווח הנקי של כאל ברבעון הראשון של שנת 2023 בסך של כ-40 מיליון ש"ח.

יודגש כי, לפי מה שנמסר לכאל, בשלב זה בנק דיסקונט מצוי בשלבי היערכות ראשוניים להיפרדות מכאל ואף טרם התקבלו החלטות באשר למתווה ההיפרדות. מדובר בעסקה בהיקף הצפוי להיות משמעותי, כאשר מחיר הרכישה שייקבע עשוי להיות מושפע מדינמיקה בשוק כפי שתהיה במועד סמוך למועד ביצוע העסקה, מתואי ההתפתחות של כאל בהשוואה למתחרותיה, מהמתווה בו תבוצע ההיפרדות, מתחרות אפשרית בין רוכשים פוטנציאליים וממשתנים מאקרו כלכליים שונים. השווי הסופי של האופציה יקבע בעת מימושה ועשוי להיות שונה, באופן מהותי מההערכה האמורה.

ראה באור 25 לדוחות הכספיים באשר לבקשות לאישור תובענות ייצוגיות כנגד כאל ולשומות שהוציא מנהל מס ערך מוסף לכאל.

סקירת הסיכונים

מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא בדוח על הסיכונים ובגילויים פיקוחיים נוספים באתר האינטרנט של הבנק.

כללי

- א. פעילותה של הקבוצה מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים בהם הינם: סיכוני האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפי משק ולווים), סיכוני שוק, כאשר העיקרי בהם הינו סיכון הרבית, סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע וסיכון טכנולוגיות המידע, סיכוני ציות והלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי, סיכון מוניטין, סיכון חקיקה ורגולציה וסיכון מודל.
כל הסיכונים העיקריים מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל. במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) הקבוצה מבצעת תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.
- ב. מדיניות ניהול הסיכונים של הקבוצה מוכוונת להשגת היעדים האסטרטגיים שנקבעו, תוך טיפוח התמחויות בקבוצה, ניצול היתרונות למגוון וגודל, תוך שמירה על רמות הסיכון שאושרו ועל קיומם של מנגנוני ניהול, בקרה, ביקורת ודיווח נאותים.
- ג. ניהול הסיכונים מתבצע ברמת הקבוצה, כאשר תפיסת הסיכון הכוללת של הקבוצה עולה בקנה אחד עם המסגרת הרגולטורית, שנקבעה על ידי המפקח על הבנקים ועל פי העקרונות המנחים (ה-Sound Practices) של וועדת באזל, המושתתת על העיקרון, כי לכל פעילות בנקאית הטומנת בחובה סיכון יוגדרו ויאופיינו: מדיניות ותיאבון סיכון, מגבלות לתחיימת והגדרת היקף החשיפה, מעגלי בקרה וביקורת, מערכי דיווח ומנגנון לכימות הרווח, מדידתו ודיווח עליו, על פי אמות מידה מקובלות.
- ד. ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים בקבוצה באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת, ומיושמים באמצעות שלושה קווי הגנה: קו ההגנה הראשון שמקיימים האחראים על יצירת הסיכון וניהולו, קו ההגנה השני שמקיימות יחידות הבקרה הבלתי תלויות בחטיבות לניהול סיכונים והחשבונאי הראשי והמערך המשפטי, וקו ההגנה השלישי שמקיימים מערכי הביקורת הפנימית והחיצונית.
- ה. מנהל הסיכונים הראשי הינו חבר הנהלה ונושא באחריות לפונקציית ניהול הסיכונים ולמסגרת ניהול הסיכונים המקיפה לרוחב הארגון כולו.
ו. האחראים על ניהול הסיכונים הינם:
רו"ח אלי כהן, מכהן כראש החטיבה לניהול סיכונים ומנהל הסיכונים הראשי (CRO), כמנהל הסיכונים התפעוליים, כממונה על האכיפה הפנימית בניירות ערך וכמנהל המשכיות העסקית.
סיכוני האשראי מנוהלים על ידי רו"ח בנצי אדירי, ראש החטיבה העסקית.
הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על ידי גב' אלה גולן, ראש חטיבת משאבים וניהול פיננסי. כמו כן, תחת אחריותה מרוכזים גם סיכוני הרגולציה והחקיקה.
סיכון האסטרטגיה מנוהל, החל מיום 10 במאי 2022, על ידי גב' שירלי שהם קליין, שמונתה לראש מערך דיגיטל, חדשנות, אסטרטגיה ופיתוח עסקי. עד ליום זה, נוהל הסיכון על ידי גב' אלה גולן, ראש חטיבת משאבים וניהול פיננסי.
- ז. סיכוני הציות מנוהלים, החל מיום 24 באפריל 2022, על ידי גב' זיוה ברק (גב' ברק החליפה את מר אמיר בירנבוים שנשא בתפקידים אלו עד לתאריך האמור), אשר במסגרת תפקידה כקצינת הציות הראשית, מנהלת את סיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרור וסיכונים חוצי גבולות, מנהלת את יחידת האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך וממונה על האכיפה הפנימית בדיני התחרות הכלכלית. כמו כן, היא מכהנת כ-Responsible officer הממונה על יישום הוראות ה-FATCA, ה-CRS והסכם ה-OI ותחת אחריותה נמצא גם תחום ההגנה על הפרטיות.
סיכוני ה-ID מנוהלים על ידי מר אופיר קדוש, מנכ"ל מתף - מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ.
- ח. סיכוני הסייבר מנוהלים, החל מיום 31 במאי 2022, על ידי גב' איריס חן, מנהלת הגנת הסייבר ואבטחת מידע. עד ליום זה, נוהל על ידי מר יהושע פלג, שכהן כמנהל הגנת הסייבר ואבטחת מידע.
הסיכונים המשפטיים מנוהלים על ידי עו"ד חביבה דהן, מנהלת מערך הייעוץ המשפטי.
סיכון המוניטין מנוהל על ידי רו"ח נחמן ניצן, ראש חטיבת החשבונאי הראשי.
- ט. סיכונים נוספים מנוהלים ומפוקחים אף הם כחלק מהניהול העסקי הכולל, על ידי חברי הנהלה וראשי המערכים בתחומים הנתונים לאחריותם.
- י. ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק, מתבצע בכל חברה בת שלה פעילות עסקית, בנפרד, על פי מדיניות שנקבעה בדירקטוריון החברה הבת, המתבססת על מדיניות הקבוצה ועל בסיס מתודולוגיית ניהול סיכון קבוצתית, תוך שימת לב לאופי המיוחד של הפעילות בחברה הבת.
בחברה הבת הבנקאית מכהן מנהל סיכונים ראשי, שכפוף למנכ"ל החברה הבת ומונחה מקצועית על ידי מנהל הסיכונים הראשי של הבנק.
- יא. מידי רבעון נכתב מסמך סיכונים על ידי החטיבה לניהול סיכונים, שהינה בלתי תלויה ביחידות נוטלות הסיכון. המסמך מוצג בפני הנהלת הבנק, הוועדה לניהול סיכונים ודירקטוריון הבנק.
- יב. במסגרת מסמך הסיכונים מוצגים כלל הסיכונים, שאליהם חשופה קבוצת הבנק במסגרת פעולותיה, תוך פירוט הממצאים ברמת הסיכון הספציפי, עמידה ביעדי העל, מפת הסיכונים וכן תוצאות תרחישי הקיצון שבוצעו.

במסמך הסיכונים מוצגת סקירת מנהל הסיכונים הראשי על מצב ניהול הסיכונים בקבוצה ועל אפקטיביות ואיכות ניהול הסיכונים. כמו כן, נסקרות בו עמידה בתיאבון הסיכון ביחס לסיכונים השונים והערכות הסיכון וכן טיפול החטיבה בתהליכים מרכזיים בסוגי הסיכונים השונים ופעולות מיוחדות, שננקטו על ידי הבנק ברבעון הרלוונטי.

יא. לבנק ולקבוצה מגוון תרחישי קיצון לסיכונים הייחודיים, כפי שמוטמעים במסמכי המדיניות השונים.

הבנק מיישם מתווה תרחישי קיצון, לבחינת הנאותות ההונית ובוחן את יחסי ההון לפי תכנון ההון התלת שנתי. התרחישים משלבים התממשות של מספר מוקדי סיכון בו זמנית. התרחישים שמפעיל הבנק, מתבססים על ניתוחי רגישות, תרחישים היסטוריים, תרחישים היפותטיים ותרחישים מאקרו כלכליים. תרחישי הקיצון עודכנו במהלך שנת 2022 ובמסגרת זו שולבו השפעות העלייה בסביבת האינפלציה ומדיניות מוניטרית מצמצמת, אשר השלכותיהן מתבטאות בצמיחה שלילית ובשיעור אבטלה עולה, תוך זיהוי ומיפוי מוקדי הסיכון הרלוונטיים.

תרחישי הקיצון, מהווים כלי משלים למיפוי ולניהול הסיכונים הגלומים בכלל הפעילויות של הבנק ובמוקדי הסיכון הנגזרים מהם. התרחישים ותוצאותיהם מהווים כלי לאיתור נקודות החולשה וקבלת החלטות. לבנק תכניות הנהלה להתמודדות עם תרחישי הקיצון, באמצעות נקיטת אמצעים שונים. בנוסף, בהתאם לדרישת בנק ישראל, הבנק מחשב מבחן קיצון על בסיס פרמטרים אחידים למערכת הבנקאית. תרחישי הקיצון האחידים, מהווים עבור בנק ישראל, כלי לקבלת תמונה הוליסטית ועדכנית על המשק הישראלי ועל יכולת המערכת הבנקאית להוסיף ולהעמיד אשראי לציבור תוך שמירה על יציבותה. בתחילת שנת 2022, נשלח לבקשת בנק ישראל תרחיש אחיד לנתוני יוני 2021. התרחיש נבנה בהתאם לשתי דרגות חומרה - בסיסית (המייצגת את הנתבי הצפוי של הכלכלה) וקיצון. יחסי ההון של הבנק שהתקבלו בכל התרחישים הינם מעל המגבלות הרלוונטיות. בסוף שנת 2022, התקבלה דרישה מבנק ישראל לביצוע תרחיש אחיד לנתוני ספטמבר 2022 ולהגשה בחודש מרס 2023.

לתיאור תיאבון הסיכון והעקרונות לניהול הסיכונים ראה התייחסות במסגרת תיאור הסיכונים העיקריים המופיעים להלן.

סיכון אשראי

כללי

סיכון האשראי הינו הסיכון שלוה או צד נגדי, של הבנק, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק על פי הסכם האשראי. במסגרת יישום הוראות באזל מיישמת הקבוצה את הגישה הסטנדרטית בגין החשיפה לסיכונים אשראי. במסגרת נדבך 2 מאותגרת הקצאת ההון של הנדבך הראשון ובמידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכונים אשראי. במהלך החודשים אפריל 2022-פברואר 2023, העלה בנק ישראל את הרבית במשק שמונה פעמים ברציפות והיא עומדת על שיעור של 4.25%. בהודעת הרבית האחרונה, צוין כי המשך קצב העלאות הרבית יקבע בהתאם לנתוני הפעילות והתפתחות האינפלציה, על מנת להמשיך ולתמוך בהשגת יעדי המדיניות.

עליית הרבית מגדילה את הוצאות המימון של משקי הבית והחברות העסקיות, אשר לצד העלייה באינפלציה, המייקרת את ההוצאות השוטפות, עלולה להכביד על מצבם הפיננסי של לווים, בהם לקוחות הבנק. הבנק בוחן את השפעות עליית שיעור האינפלציה ועליית הרבית החדה על מגזרי הפעילות השונים, ובפרט ההשפעה על כושר החזר של לקוחות הבנק. נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים, לא נרשמה השפעה לרעה על הבנק. הבנק ממשיך לעקוב אחר ההשפעות כאמור.

מדיניות ותיאבון סיכון

מדיניות האשראי

החטיבה לניהול סיכונים מובילה את תהליך גיבוש מדיניות האשראי, תוך שיתוף הגורמים האחראים על מתן האשראי בבנק. מסמך מדיניות האשראי נדון ומאושר לפחות אחת לשנה על ידי ההנהלה, וועדות הלוואות וניהול סיכונים ובדירקטוריון הבנק, ומתעדכן על פי השינויים והתמורות בשווקים הפיננסיים בארץ ובעולם, שינויים ברגולציה ובצרכים העסקיים, כמפורט בהמשך. נהלי הבנק בתחום האשראי וניהול סיכון האשראי תומכים ומבטאים מדיניות זו הלכה למעשה.

דירקטוריון הבנק התווה אסטרטגיה לצמצום סיכון האשראי, באמצעות הגדרת התיאבון לסיכון. במסגרת זו הוגדרו תחומי פעילות שאינם במיקוד השיווקי של הבנק וכן תחומים בהם לא יינתן אשראי, במידה שרמת הסיכון הטמונה בהם גבוהה או רמת השליטה והבקרה עליהם אינה גבוהה, אף אם התשואה הפוטנציאלית העשויה להתקבל מהם גבוהה.

תיאבון הסיכון

תיאבון הסיכון של הבנק משקף נכונות מידתית לנטילת סיכונים אשראי, תואם פעילות בנקאית זהירה, תואם לדרישות הפיקוחיות ותואם להיקף פעילות הבנק וצביונו. בהתאם, מדיניות הבנק כוללת הגדרת עקרונות מפורטים בכל ענף ותחום, לרבות מגבלות פרטניות ברמת תתי ענפים ותחומי פעילות המאופיינים ברמת סיכון גבוהה.

מערכות למדידה, אמידה וניהול של סיכונים אשראי

לבנק מודלים פנימיים שפיתח לדירוג סיכון האשראי הגלום בפעילות הלקוח, המתבססים ברובם על פרמטרים אובייקטיביים בקשר עם מצבו של הלקוח (מאפייני הלקוח, תמהיל הבטחונות, החוסן הפיננסי המשתקף מן הדוחות הכספיים של הלקוח, נתונים ענפיים וכיו"ב).

מדיניות ניהול מערך הבטחונות

לבנק מדיניות מפורטת בנושא קבלת נכסים כבטחונות לאשראי, אופן השעבוד שלהם ושיעורי ההישענות עליהם, שנקבעו על פי נסיון העבר. מדיניות ההישענות על בטחונות היא שמרנית ומתבססת על השווי ההוגן העדכני של הביטחון, על נזילותו ועל מהירות מימושו בעת הצורך.

מדיניות איתור וטיפול בחובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי

- בבנק קיימים תהליכים מובנים לזיהוי ואיתור מוקדם של לווים בעייתיים. הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כבעייתיים ומדיניות למדידת הפרשה להפסדי אשראי על מנת לקיים הפרשה ברמה המתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים.
- במסגרת הבנק פועלות יחידות ייעודיות לטיפול בחובות בעייתיים.

פיקוח ובקרה על ניהול החשיפה לסיכוני אשראי

הבנק מקיים מעטפת נאותה של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח, בקרה וביקורת על תהליך ניהול סיכוני האשראי. תפיסת הניהול והבקרה של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה שוטפים של החשיפה לסיכוני אשראי ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו. ניהול החשיפה לסיכוני האשראי נבחן ומבוקר באופן שוטף, במסגרת בחינת כלל הסיכונים על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון וההנהלה וכן על ידי דרגי הביניים, כמפורט בדוח הסיכונים באינטרנט. לבנק מערכת לתיעוד המסמכים המשפטיים היוצרים את השעבודים על הנכסים שניתנו כביטחון בתיקי הלקוחות ומערכת המנהלת מעקב אחר שוויים של הנכסים, המאפשרת מעקב יומי שוטף.

דיווח על החשיפה לסיכוני אשראי

ההנהלה ודירקטוריון הבנק מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכוני אשראי, בחתכים שונים, על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה וביניהם מסמך הסיכונים הרבעוני, במסגרתו, בין היתר, נסקרת התפתחות תיק האשראי, מדווחים הערכת סיכון האשראי לפי ענפי משק בחתכים שונים, עמידה במגבלות רגולטוריות ובמגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון וההנהלה, בחינת יתרת החובות הבעייתיים והפרשה להפסדי אשראי, כנדרש בהוראות 310 ו-311 להוראות ניהול בנקאי תקין.

איכות האשראי וסיכון בעייתי

סך סיכון האשראי הבעייתי למרכיבי השונים, הכולל רכיבים חוץ מאזניים ליום 31 בדצמבר 2022, הסתכם ב-1,497 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,936 מיליון ש"ח בסוף שנת 2021, קיטון בשיעור של 22.7%. יחס סיכון האשראי הבעייתי לסיכון האשראי הכולל בגין הציבור בקבוצה, עמד בסוף שנת 2022 על 0.9%, בהשוואה ל-1.3% בסוף שנת 2021. 22.6% מסיכון האשראי הבעייתי בקבוצה משוייכים לענף התעשייה, 13.3% לענף הנדל"ן, 16.1% לענף המסחר ו-31.7% לענף הלקוחות הפרטיים, לרבות הלוואות לדירור. יחס סיכון האשראי הבעייתי המאזני לסך האשראי לציבור עומד על 1.2%, בהשוואה ל-1.7% בסוף שנת 2021.

באשר ליישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא הפסדי אשראי הנובעים ממכשירים פיננסיים כמפורט בנושא 326 בקודיפיקציה (ASC-326), ראה באור 1.1 ג. לדוחות הכספיים.

למידע נוסף בדבר איכות האשראי ראה באור 1.29 ב(1). לדוחות הכספיים.

ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור

31 בדצמבר 2021				31 בדצמבר 2022				
סך הכל	פרטי	דירור	מסחרי	סך הכל	פרטי	דירור	מסחרי	
								במיליוני ש"ח
								סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי⁽¹⁾
99,722	21,607	31,647	46,468	114,441	22,651	34,967	56,823	סיכון אשראי מאזני
39,166	12,778	3,575	22,813	40,609	13,397	2,233	24,979	סיכון אשראי חוץ מאזני
138,888	34,385	35,222	69,281	155,050	36,048	37,200	81,802	סך סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי
								סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי:
2,541	759	338	1,444	2,270	640	288	1,342	לא בעייתי
1,718	269	275	1,174	1,350	246	220	884	סך הכל בעייתי: ⁽²⁾ מזה:
1,277	166	275	836	806	150	75	581	- בעייתי צובר רבית
441	103	-	338	544	96	145 ⁽³⁾	303	- בעייתי לא צובר רבית
4,259	1,028	613	2,618	3,620	886	508	2,226	סך הכל סיכון אשראי מאזני
725	182	3	540	801	78	1	722	סיכון אשראי חוץ מאזני
4,984	1,210	616	3,158	4,421	964	509	2,948	סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
199	22	167	10	21	13	-	8	מזה: חובות צוברים, בפיגור של 90 ימים או יותר
143,872	35,595	35,838	72,439	159,471	37,012	37,709	84,750	סך הכל סיכון אשראי כולל של הציבור
								נכסים שאינם מבצעים
441	103	-	338	544	96	145 ⁽³⁾	303	חובות שאינם צוברים הכנסות רבית

(1) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(2) סיכון אשראי לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(3) בהתאם להוראות בנק ישראל, החל מיום 1 בינואר 2022, הלוואות לדירור בפיגור של 90 ימים או יותר מסווגות כחובות לא צוברים.

תנועה בחובות שאינם צוברים בגין אשראי לציבור

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2021			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022			
מסחרי	פרטי	סך הכל	מסחרי	פרטי	סך הכל	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
376	107	483	338	103	441	יתרת חובות שאינם צוברים הכנסות רבית לתחילת השנה
			6	146	152	התאמה ליתרת הפתיחה בשל השפעת יישום לראשונה ⁽¹⁾
			344	249	593	יתרת חובות שאינם צוברים רבית לתחילת השנה לאחר יישום לראשונה
166	203	369	186	117	303	חובות שסווגו כחובות שאינם צוברים הכנסות רבית במהלך השנה
-	(138)	(138)	(12)	(55)	(67)	חובות שחזרו לסייג צובר רבית
(62)	(19)	(81)	(77)	(25)	(102)	חובות שאינם צוברים הכנסות רבית שנמחקו
(142)	(50)	(192)	(138)	(45)	(183)	חובות שאינם צוברים הכנסות רבית שנפרעו
338	103	441	303	241	544	יתרת חובות שאינם צוברים הכנסות רבית לסוף השנה
מזה: תנועה בחובות בעייתיים בארגון מחדש						
95	80	175	67	69	136	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה
			-	19	19	התאמה ליתרת הפתיחה בשל השפעת יישום לראשונה ⁽¹⁾
			67	88	155	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה לאחר יישום לראשונה
43	52	95	49	53	102	ארגונים מחדש שבוצעו במהלך השנה
-	(7)	(7)	(9)	(12)	(21)	חובות שחזרו לסייג צובר רבית בשל ארגון מחדש עוקב
(13)	(16)	(29)	(12)	(15)	(27)	חובות בארגון מחדש שנמחקו
(58)	(40)	(98)	(29)	(38)	(67)	חובות בארגון מחדש שנפרעו
67	69	136	66	76	142	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף השנה
שינויים בהפרשות להפסדי אשראי בגין חובות שאינם צוברים הכנסות רבית						
144	37	181	129	33	162	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילה השנה
			(8)	-	(8)	התאמה ליתרת הפתיחה בשל השפעת יישום לראשונה ⁽¹⁾
			121	33	154	יתרה הפרשה לאחר יישום לראשונה
62	20	82	60	21	81	גידול בהפרשות
(77)	(24)	(101)	(102)	(20)	(122)	גביות ומחיקות
129	33	162	79	34	113	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לסוף השנה

(1) השפעת היישום לראשונה של הוראות הדיווח לציבור בנושא הפסדי אשראי צפויים. לפירוט ראה באור 1.ג. לדוחות הכספיים.

מדדי ניתוח איכות האשראי לציבור, ההוצאות וההפרשה להפסדי אשראי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
2021		2022		
סך הכל	סך הכל	פרטי	דיוור	מסחרי
0.43%	0.46%	0.41%	0.41%	0.52%
0.63%	0.48%	0.46%	0.41%	0.53%
1.68%	1.15%	1.05%	0.62%	1.51%
4.17%	3.09%	3.76%	1.43%	3.83%
(0.23%)	0.11%	0.08%	0.07%	0.15%
(0.01%)	0.03%	0.01%	-	0.05%
1.05%	1.02%	1.42%	0.41%	1.23%
244.0%	219.7%	346.9%	100.0%	236.6%
168.1%	211.5%	305.5%	100.0%	230.5%
(134.5)	41.2	111.0	(145.0)	26.6

ניתוח איכות האשראי לציבור
 שיעור אשראי שאינו צובר מיתרת האשראי לציבור
 שיעור אשראי שאינו צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
 שיעור אשראי בעייתי מיתרת האשראי לציבור
 שיעור אשראי שאינו בדיורג ביצוע אשראי מיתרת האשראי לציבור

ניתוח ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי לתקופת הדיווח
 שיעור הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
 שיעור המחיקות החשבונאיות נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור

ניתוח ההפרשה להפסדי אשראי בגין האשראי לציבור
 שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
 שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור שאינו צובר
 שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר
 יחס ההפרשה להפסדי אשראי למחיקות החשבונאיות נטו

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק
(במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2022						
הפסדי אשראי ⁽²⁾						
יורת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי לא צובר	מזה: סיכון אשראי ⁽⁴⁾ בעייתי	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
171	32	28	82	339	10,762	11,267
174	(2)	49	77	137	16,462	17,020
63	-	7	42	62	7,597	7,841
183	(5)	22	87	241	9,413	9,842
34	(9)	13	2	8	22,303	22,442
188	7	(37)	70	235	14,716	15,776
813	23	82	360	1,022	81,253	84,188
151	(1)	25	145	220	37,200	37,709
344	3	17	98	255	36,048	37,012
1,308	25	124	603	1,497	154,501	158,909
2	-	-	-	-	12,782	12,782
1,310	25	124	603	1,497	167,283	171,691
פעילות לווים בחו"ל						
4	4	(1)	-	-	549	562
-	-	-	-	-	6,640	6,640
4	4	(1)	-	-	7,189	7,202
1,314	29	123	603	1,497	174,472	178,893

הערות:

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, סיכון אשראי מאזני בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 120,834 מיליון ש"ח, 15,565 מיליון ש"ח, 12 מיליון ש"ח, 747 מיליון ש"ח ו-41,735 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (2) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (3) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (4) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (5) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 135 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 10 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיר שהועמדו לקבוצות רכישה מסימות הנמצאות בהליכי בנייה.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (המשך)
(במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2021						
הפסדי אשראי ⁽²⁾						
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי לא צובר*	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
191	14	(28)	125	366	10,031	10,585
92	(2)	(1)	55	143	13,381	13,840
25	1	(16)	97	113	6,144	6,549
166	(8)	(58)	49	252	6,933	7,520
22	(8)	(15)	5	10	18,486	18,602
171	3	(88)	114	495	13,215	14,233
667	-	(206)	445	1,379	68,190	71,329
159	(1)	(6)	-	275	35,222	35,838
326	(6)	2	105	280	34,385	35,595
1,152	(7)	(210)	550	1,934	137,797	142,762
-	-	-	-	-	14,875	14,875
1,152	(7)	(210)	550	1,934	152,672	157,637
פעילות לווים בחו"ל						
3	(1)	(6)	-	2	1,091	1,110
-	-	-	-	-	4,070	4,070
3	(1)	(6)	-	2	5,161	5,180
1,155	(8)	(216)	550	1,936	157,833	162,817

* הוצג מחדש בהתאם למתכונת הגילוי החדשה על חובות שאינם צוברים חלק גילוי על חובות פגומים.

הערות:

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, נירות ערך שנשאלו, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך של 105,661 מיליון ש"ח, 14,359 מיליון ש"ח, 845 מיליון ש"ח, 1,709 מיליון ש"ח ו-40,243 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (2) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (3) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (4) סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (5) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 84 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 80 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

ניהול סיכונים אשראי צד נגדי

א. כללי

סיכון אשראי של צד נגדי הוא הסיכון שהצד הנגדי לעסקה יכנס לכשל טרם מועד הסילוק הסופי של התשלומים בגין העסקה. הפסד כלכלי ייגרם אם בעת כניסתו של הצד הנגדי למצב של כשל, יהיו עסקאות עמו בעלות ערך כלכלי חיובי לבנק. סיכון אשראי צד נגדי בבנק, מתבטא בפעילות בנגזרים מול מוסדות פיננסיים.

בניגוד לחשיפת האשראי, בה החשיפה היא חד-צדדית והבנק נושא לבדו בסיכון להפסד, סיכון צד נגדי יוצר סיכון דו-צדדי להפסד וזאת בהתאם להיות ערך העסקה חיובי או שלילי עבור כל אחד מצדדי העסקה. שווי השוק של העסקאות אינו וודאי והוא יכול להשתנות לאורך חיי העסקה, בשל שינויים בפרמטרים הרלוונטיים בשוק.

ב. מדיניות ותיאבון סיכון

לבנק מדיניות ותיאבון לסיכון ברמת הקבוצה לפעילות מול מוסדות פיננסיים, הן ברמת תיאבון הסיכון הכולל והן ברמת החשיפה לצד הנגדי הבודד בחתך סוג החשיפה והעסקה הבודדת, ותוך התחשבות בהון העצמי של הבנק והיקף החשיפות שלו ובהתבסס על פרמטרים הנגזרים מחוסנו הפיננסי של הצד הנגדי.

הקבוצה מנהלת את רוב החשיפות לצדדים נגדיים באמצעות הסכמי קיזוז (Netting) מול בנקים, המצמצמים את הסיכון להון הקבוצה במצבי חדלות פרעון של צדדים נגדיים אלו באופן משמעותי. כחלק מניהול סיכונים הצד הנגדי השוטפים, מבצע הבנק בקרה יומית שוטפת על עמידה במגבלות קווי האשראי שהוקצו לפעילות מול בנקים ומוסדות פיננסיים.

ג. חשיפת האשראי הנוכחית לצדדים נגדיים שהינם מוסדות פיננסיים זרים

רוב חשיפת האשראי של קבוצת הבנק כלפי מוסדות פיננסיים זרים הינה כלפי בנקים, כאשר מרבית החשיפה הינה כלפי המערכת הבנקאית במערב אירופה ובצפון אמריקה.

חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾

31 בדצמבר 2021*			31 בדצמבר 2022			דירוג אשראי חיצוני ⁽⁵⁾
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
87	2	85	323	2	321	AAA עד AA-
2,750	33	2,717	2,518	35	2,483	A+ עד A-
121	2	119	130	2	128	BBB+ עד BBB-
-	-	-	1	1	-	BB- עד B-
194	-	194	13	-	13	ללא דירוג
3,152	37	3,115	2,985	40	2,945	סך הכל חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים
-	-	-	-	-	-	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾

* סווג מחדש.

הערות:

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו.
- (2) פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
- (4) סיכון אשראי לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (5) לצורך דירוג המוסדות הפיננסיים, הבנק עשה שימוש בדירוגים שנקבעו לצורך יישום הגישה הסטנדרטית של באזל. הבנק משתמש בדירוג של סוכנות S&P לדירוג המוסדות הפיננסיים הזרים אליהם קיימת חשיפת אשראי. אולם, כאשר אין דירוג מסוכנות S&P משתמש הבנק בדירוג מסוכנויות אחרות.

הערות כלליות:

- א. חשיפות האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשה בגין הפסדי אשראי.
- ב. חשיפות האשראי אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות.
- ג. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים) ראה באור 227 לדוחות הכספיים. סיכון האשראי החוץ מאזני בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים שבוצעו עם מוסדות פיננסיים זרים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה הסתכם ליום 31 בדצמבר 2022 ב-244 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2021 - 299 מיליון ש"ח).

מרבית החשיפה של הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים בעלי איתנות פיננסית גבוהה, אשר מרביתם בקבוצת דירוג השקעה A- ומעלה. במהלך שנת 2022, לא חל שינוי מהותי בחשיפות האשראי של הבנק למוסדות פיננסיים זרים ולא בוצעה הורדה בדירוג האשראי של מוסדות פיננסיים אלו.

התיאבון לסיכון המידתי שהוגדר על ידי דירקטוריון הבנק מקבל ביטוי בהתפלגות חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים אשר מרביתה הינה מול מוסדות המדורגים בדירוגים גבוהים.

עיקר חשיפת האשראי הנוכחית של הקבוצה (95%) מיוחסת למוסדות פיננסיים זרים מובילים במדינות OECD, המדורגים בקבוצת הדירוג AAA עד A- כאשר 11% מסך החשיפה מדורג בטווח שבין AAA עד AA-.

סיכון האשראי המאזני של הקבוצה למוסדות פיננסיים זרים כולל השקעה של כ-360 מיליון ש"ח באגרות חוב במט"ח. תיק אגרות החוב, הכלול בחשיפה למוסדות פיננסיים זרים, מפוזר וכולו בדירוג השקעה (Investment Grade), מזה כ-67% מדורגות בדירוג A- ומעלה. משך החיים הממוצע של התיק עומד על כ-1.9 שנים.

בנוסף, כולל סיכון האשראי המאזני פקדונות שהופקדו בבנקים זרים בהיקף של כ-2.5 מיליארד ש"ח, בעיקר לתקופה קצרה של יום עד שבוע.

ליום 31 בדצמבר 2022, אין מדינה בה קיימת לקבוצת הבנק חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים העולה על 15% מבסיס ההון של הבנק, שהסתכם ב-2,138 מיליון ש"ח (כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 202 בדבר רכיבי ההון).

ד. דיווח על החשיפה לסיכונים אשראי צד נגדי

ההנהלה ודירקטוריון הבנק וועדותיו מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכונים אשראי צד נגדי, ובחתיכים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה.

חשיפה למדינות זרות

החשיפה המאזנית למדינות זרות כוללת פקדונות, אגרות חוב, אשראי לציבור ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים. החשיפה החוץ מאזנית כוללת ערבויות, סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ומסגרות לא מנוצלות.

חשיפות עיקריות למדינות זרות* (1) (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2021			31 בדצמבר 2022			
חשיפה			חשיפה			
סך הכל	חוץ מאזנית (2)(3)	מאזנית (2)	סך הכל	חוץ מאזנית (2)(3)	מאזנית (2)	
3,187	65	3,122	4,694	40	4,654	ארצות הברית
3,124	386	2,738	4,369	443	3,926	מדינות אחרות
6,311	451	5,860	9,063	483	8,580	סך כל החשיפות למדינות זרות
22	1	21	33	2	31	מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIGS (פורטוגל, איטליה, יוון וספרד)
258	39	219	187	41	146	מזה: סך החשיפות למדינות LDC
19	2	(4) 17	17	1	(4) 16	מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות

* כולל מדינות שהחשיפה אליהן עולה על 1% מסך הנכסים של הבנק על בסיס מאוחד או על 20% מההון לפי הנמוך.

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) מרבית החשיפה מבוססת באופן מלא.

סיכונים בתיק ההלוואות לדיר

מדיניות האשראי של הקבוצה בתחום המשכנתאות

הבנק נוקט במדיניות אשראי מידתית המאושרת על ידי דירקטוריון הבנק ונבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ, שינויים ברגולציה וכיו"ב. כחלק ממדיניות זו, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התפתחויות בתיק המשכנתאות ונוקט במגוון אמצעים לשם ניהול הסיכונים בו. הסיכונים נבחנים בהתאם למדיניות שנקבעה לגבי תיאבון הסיכון בתחום המשכנתאות, הן ברמת העסקה הבודדת והן ברמה של כלל תיק המשכנתאות של הקבוצה. הבנק מנהל את הסיכונים, בין השאר, על-ידי השתתת מגבלות בפרמטרים שונים, כגון שיעור המימון (LTV), שיעור ההחזר מההכנסה, שיעור ההלוואות ברבית משתנה, שיעור ההלוואות הניתנות לתקופות ארוכות (מעל 25 שנה) ועוד. בעת מתן משכנתא, הבנק בוחן את ההסתברות לכשל על-ידי שימוש במודל סטטיסטי וגם בוחן את יכולת ההחזר של הלקוח בתרחישים אפשריים של שינויי רבית. הבנק נוקט משנה זהירות בנכסים בהם המצב הרישומי מורכב, תוך מתן משקל יתר לטיב הלקוח ולשיעור המימון. הבנק מבצע בקרה חודשית אחר התפתחות מאפייני הסיכון בתיק המשכנתאות, בהתאם למגבלות על פי פרמטרים במדיניות האשראי. בנוסף נעשה מעקב אחר השתנות היקף החוב הבעייתי בתיק המשכנתאות ואחר שיעור הפיגורים בו והשוואת הנתונים לאלו של כלל המערכת הבנקאית.

היקף ההלוואות לדיור

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
שינוי	2021	2022	
ב-%		במיליוני ש"ח	
			ביצועי אשראי לדיור
(11.0)	8,005	7,124	הלוואות מכספי הבנק
(34.6)	26	17	הלוואות מכספי האוצר
-	13	13	מענקים מכספי האוצר
(11.1)	8,044	7,154	סך הכל הלוואות חדשות
(48.8)	929	476	הלוואות שמוחזרו מכספי הבנק
(15.0)	8,973	7,630	סך הכל ביצועים
ליום 31 בדצמבר			
שינוי	2021	2022	
ב-%		במיליוני ש"ח	
			יתרת האשראי לדיור, נטו
10.2	32,185	35,464	הלוואות מכספי הבנק
(8.7)	263	240	הלוואות מכספי האוצר*
34.5	55	74	מענקים מכספי האוצר*
10.1	32,503	35,778	סך הכל יתרה

* סכום זה אינו נכלל ביתרות המאזניות.

שיעור המימון

אחד הפרמטרים המרכזיים המשמשים את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לדיור הינו שיעור המימון (Loan To Value), המחושב על פי הוראת הפיקוח על הבנקים מספר 876 - דוח על הלוואות לדיור והינו היחס בין סכום האשראי לבין שווי הנכסים המשמשים לביטחון במועד אישור ההלוואה. יצוין כי עליית שווי נכס כשלעצמה אינה מהווה אירוע לחישוב מחדש של LTV ואילו בעת מתן אשראי נוסף בביטחון אותו נכס ניתן לחשב LTV, בהתייחס לשמאות עדכנית.

תיק הלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2022, כולל כ-68% אשראי שניתן עם שיעור מימון עד 60%, בהשוואה לכ-69% ביום 31 בדצמבר 2021. כ-98% מסך האשראי ניתן בשיעור מימון של עד 75%, בדומה לנתון ליום 31 בדצמבר 2021. ביצועי הלוואות לדיור ממקורות הבנק בשנת 2022, כוללים כ-62% אשראי שניתן עם שיעור מימון של עד 60%, בהשוואה לכ-65% בשנת 2021. כל הביצועים ניתנו בשיעור מימון של עד 75%, בדומה לשנת 2021. בחישוב היחס לא נכללו הלוואות ללא ביטחון נכס.

שיעור החזר מהכנסה

פרמטר מרכזי נוסף המשמש את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לדיור, הינו שיעור החזר מהכנסת הלווה. יחס זה מאפשר לבנק להעריך את יכולתו של לווה לעמוד בהחזרי הלוואה השוטפים כסדרם מתוך הכנסתו הקבועה, כפי שהיתה במועד מתן הלוואה. תיק הלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2022, כולל כ-90% אשראי שניתן עם שיעור החזר מהכנסה של עד 35%, בדומה לנתון ליום 31 בדצמבר 2021. כ-99% מהאשראי ניתן ללווים עם שיעור החזר מהכנסה של עד 50%, בדומה לנתון ליום 31 בדצמבר 2021. ביצועי הלוואות לדיור ממקורות הבנק בשנת 2022, כוללים כ-88% אשראי שניתן עם שיעור החזר מהכנסה של עד 35%, בהשוואה לכ-92% בשנת 2021. כל האשראי ניתן ללווים עם שיעור החזר מהכנסה של עד 50%, בדומה לשנת 2021. בחישוב היחס לא נכללו הלוואות בולט ובלון.

הלוואות ברבית משתנה

תיק הלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2022, כולל שיעור של 60% אשראי שניתן ברבית משתנה ומסתכם לסך של 21,381 מיליון ש"ח. ביצועי הלוואות לדיור ממקורות הבנק בשנת 2022, כוללים סך של 3,859 מיליון ש"ח ברבית משתנה עד חמש שנים, המהווים כ-54% מסך הביצועים וסך של 485 מיליון ש"ח ברבית משתנה כל חמש שנים ומעלה, המהווים כ-7% מסך הביצועים.

הלוואות ארוכות טווח

תיק ההלוואות לדירור ממקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2022, כולל כ-74% אשראי, אשר תקופת פירעונו למועד הדיווח היא עד 25 שנה ומסתכם לסך של 26,495 מיליון ש"ח.

ביצועי ההלוואות לדירור ממקורות הבנק בשנת 2022, כוללים כ-54% אשראי, אשר תקופת פירעונו למועד הדיווח היא עד 25 שנה ומסתכמים לסך של 3,874 מיליון ש"ח.

להלן נתונים על התפתחות תיק ההלוואות לדירור בבנק לפי מגזרי הצמדה (ללא אשראי מכספי אוצר ולאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי):

למטרת מגורים													
סך הכל	מגזר צמוד	מגזר צמוד מדד		מגזר צמוד מט"ח		מגזר צמוד מט"ח		מגזר צמוד מט"ח		מגזר צמוד מט"ח			
		רביית משתנה	רביית קבועה	רביית משתנה	רביית משתנה	רביית משתנה	רביית משתנה	רביית משתנה	רביית משתנה	רביית משתנה	רביית משתנה		
יתרה	יתרה	יתרה	יתרה	יתרה	יתרה	יתרה	יתרה	יתרה	יתרה	יתרה	יתרה		
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח		
35,464	906	34,558	-	6	15.8	5,466	10.8	3,726	44.1	15,226	29.3	10,134	31.12.22
32,185	872	31,313	-	8	15.8	4,951	11.4	3,568	43.7	13,686	29.1	9,100	31.12.21

להלן נתונים על התפתחות המשכנתאות בבנק (ללא אשראי מכספי אוצר):

שנת 2018	שנת 2019	שנת 2020	שנת 2021	שנת 2022	
4,149	4,374	5,915	8,005	7,124	ביצועי ההלוואות לדירור (במיליוני ש"ח)
10.5%	5.4%	35.2%	35.3%	(11.0%)	שיעור השינוי בביצועי ההלוואות לדירור ביחס לתקופה מקבילה
-	0.01%	0.14%	(0.02%)	0.08%	שיעור הווצאה (ההכנסה) להפסדי אשראי ביחס למשכנתאות באחריות הבנק
0.50%	0.49%	0.59%	0.50%	0.43%	שיעור הפרשה המצטברת להפסדי אשראי ביחס למשכנתאות באחריות הבנק

עדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 451 "נהלים למתן הלוואות לדירור"

ביום 31 בינואר 2022, פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 451 "נהלים למתן הלוואות לדירור". העדכון נועד להקל על הלויים בתהליך נטילת המשכנתא, בשלושה היבטים: שקיפות ויכולת השוואה, פשטות ויכולת הבנה ויעילות בביצוע התהליך. התיקון להוראה, אשר יושם במלאו על ידי הבנק, כלל, בין היתר, עדכון בתהליך מתן אישור עקרוני, לרבות קביעת מבנה אחיד של האישור העקרוני, קביעת שלושה סלי משכנתא אחידים עם אפשרות למתן סל מותאם בהתאם לצרכי המבקש, הצגת הרבית הכוללת החזויה וסך התשלומים החזוי, קביעת לוח זמנים מוגדר למתן מענה לבקשת האישור העקרוני, אפשרות הגשת בקשה וקבלת אישור גם באופן מקוון ובטלפון. בנוסף, נדרש להעמיד לרשות הציבור מחשבון מקוון המאפשר ביצוע סימולציות של תמהילים שונים של הלוואות בטווחי זמן שונים, לרבות של המסלולים האחדים וכן מידע שעל הבנק להציג ביישום האינטרנטי שהוא מציע ללקוחותיו, לצורך בחינת כדאיות פירעון מוקדם.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדירור וללא נגזרים)

כללי

הבנקים בקבוצה מעמידים אשראי צרכני למגוון משקי הבית, בעיקר אוכלוסיות יעד המאופיינות ברמת סיכון נמוכה מהממוצע, חלקם במערכת החינוך ובמערכת הביטחון.

מדיניות האשראי לאנשים פרטיים משקפת את תיאבון הסיכון של הבנק וכוונותיו לגבי רמות הסיכון שברצונו ליטול וכן את הפרופיל הרצוי לתיק האשראי לאנשים פרטיים והיקפו ביחס לתיק האשראי הכולל.

המדיניות מתבססת על מערכת פנימית לדירוג סיכון האשראי לאנשים פרטיים על פי מודלים סטטיסטיים המתעדכנים באופן שוטף וכן על ידי כללים עסקיים ועקרונות למתן אשראי, בהתאם לבחינת כושר החזר של הלקוח ברמה פרטנית וכן על ניתוח והערכה של מכלול פרמטרים נוספים, להם השלכה על איתנות הפיננסית של הלווה.

תפיסה זו משתקפת היטב במדיניות האשראי של הבנק באמצעות מגבלות כמותיות ואיכותיות למתן אשראי ברמת הלקוח הבודד וברמת הבנק, וכן בתהליכי בקרה ובתהליכי עבודה מובנים, בקווי הבקרה השונים.

מודלים של דירוג סיכונים אשראי משמשים את הבנקים בקבוצה הן בתהליך החיתום של האשראי בסניפים והן להעמדת אשראי ישיר באמצעות האינטרנט, האפליקציה והבינלאומי קול. המלצות האשראי הנגזרות מהמודלים הסטטיסטיים, יחד עם נהלי הבנק הנסמכים על מדיניות האשראי של הבנק והמגבלות האיכותיות והכמותיות הכלולות בה, מגלמים את תיאבון הסיכון המידתי של הקבוצה בתחום האשראי הצרכני.

באשראי קמעונאי, מתמקד הבנק באשראי המאופיין ברמת פיזור גבוהה וברמת סיכון נמוכה. בהתייחס לעובדה שהחברה הבת מסד עוסקת אף היא בתחום האשראי, הבנק פועל בראיה קבוצתית ליישם מתכונת עבודה סדורה וקבוצתית המגדירה, בין היתר, מתכונת מיקוד עסקי לכל סוג אוכלוסיה בקבוצה. אוכלוסיית היעד הינה בעיקר אוכלוסייה בעלת מקורות הכנסה יציבים, הזקוקה למימון בתחום הצרכני, והינה בעלת כושר החזר של האשראי, בין היתר, אוכלוסיות ייעודיות בעלות קשר משותף בחתך ארצי (כגון מורים, עובדי משרד הביטחון וכו') בעלי יכולת החזר או כנגד ביטחונות הניתנים למימוש.

הלוואות לאוכלוסיית המורים הינן הלוואות המשולמות בעיקר באמצעות ניכוי ישיר מהשכר. מרבית הלקוחות במגזר משקי הבית בסניפי אוצר החייל הינם שכירים וחלק ניכר מהם עובדים לשעבר במערכת הביטחון. חלק מההלוואות לעובדי מערכת הביטחון הניתנות במסגרת מכרזים שונים, משקפות היוון זכויות לתקופות ביניים ומאופיינות בסכומים גדולים יחסית ולתקופות ארוכות. בנוסף, במסגרת תנאי המכרז נקבעה אחריותו של משרד הביטחון לתשלום החוב במצב של כשל אשראי ובכך פוחת סיכון האשראי הניתן לעובדי מערכת הביטחון, במסגרת זו, למינימום. החזרי הלוואות אלה והלוואות נוספות לאוכלוסיית מערכת הבטחון וכן הלוואות הניתנות במסגרת הסכמים מפעליים מנוכים מן השכר ישירות.

כ-83% מיתרת סיכון האשראי לאנשים פרטיים הינם בגין לקוחות בעלי הכנסה קבועה בחשבון בסכום העולה על 10 אלפי ש"ח.

להלן התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל:

שינוי	31 בדצמבר		
	2021	2022	
ב- %	במיליוני ש"ח		
5.5	5,449	5,747	יתרות עו"ש ויתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי
3.5	17,184	17,786	הלוואות אחרות
4.0	22,633	23,533	סך כל סיכון האשראי המאזני
2.2	4,686	4,791	מסגרות עו"ש לא מנוצלות
8.3	7,346	7,954	מסגרות כרטיסי אשראי לא מנוצלות
(22.0)	910	710	סיכון אשראי חוץ מאזני אחר
4.0	12,942	13,455	סך כל סיכון האשראי החוץ מאזני
4.0	35,575	36,988	סך כל סיכון האשראי הכולל
4.9	21,254	22,297	ממוצע היקף האשראי המאזני, כולל משיכת יתר בעו"ש, כרטיסי אשראי והלוואות

להלן התפלגות סיכון האשראי מסך החובות לאנשים פרטיים בישראל:

שינוי	31 בדצמבר		
	2021	2022	
ב- %	במיליוני ש"ח		
(6.7)	105	98	סיכון אשראי בעייתי לא צובר הכנסות רבית
(10.3)	175	157	סיכון אשראי בעייתי צובר הכנסות רבית
4.1	35,295	36,733	סיכון אשראי לא בעייתי
4.0	35,575	36,988	סך כל סיכון האשראי
(40.9)	22	13	מזה: חובות צוברים בפיגור של 90 ימים או יותר
(25.5)	102	76	יתרת ארגוני החוב שבהסדר מתוך האשראי הבעייתי
	0.01%	0.07%	שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור

להלן התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל לפי התפלגות ההכנסה הקבועה בחשבון

31 בדצמבר 2022					הכנסה קבועה בחשבון*
סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	במיליוני ש"ח	
242	423	89	334	334	באלפי ש"ח
2,097	3,706	424	3,282	3,282	ללא הכנסה קבועה
3,503	6,374	1,411	4,963	4,963	עד 10
7,613	13,030	5,640	7,390	7,390	מ-10 עד 20
13,455	23,533	7,564	15,969	15,969	מעל 20
					סך הכל

31 בדצמבר 2021					הכנסה קבועה בחשבון*
סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	במיליוני ש"ח	
213	362	39	323	323	באלפי ש"ח
2,196	3,949	491	3,458	3,458	ללא הכנסה קבועה
3,508	6,402	1,505	4,897	4,897	עד 10
7,025	11,920	5,509	6,411	6,411	מ-10 עד 20
12,942	22,633	7,544	15,089	15,089	מעל 20
					סך הכל

* הכנסה קבועה לחשבון, כהגדרתה בהוראת הדיווח לפיקוח 836 (הכוללת משכורת בפועל בחישוב ממוצע של 12 חודשים אחרונים, סך קצבאות, הפקדות מזומן והפקדות שיקים).
 ** תיק הנכסים הפיננסיים המקושר לחשבון, כגון: פקדונות כספיים (לרבות יתרות עו"ש), תיקי נירות ערך ונכסים כספיים אחרים.

התפלגות לפי התקופה הממוצעת שנותרה לפירעון (לפי המועד הסופי לפירעון ההלוואה)

31 בדצמבר 2022		31 בדצמבר 2021		תקופה לפירעון
סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	
5,953	6,304	3,203	3,204	עד שנה
4,752	4,935	2,925	2,817	משנה ועד שלוש שנים
5,800	6,273	2,925	2,817	משלוש שנים ועד חמש שנים
22,633	23,533	5,800	6,273	מחמש שנים ועד שבע שנים
		22,633	23,533	מעל שבע שנים
				סך הכל

התפלגות לפי גודל האשראי של הלוואה*

31 בדצמבר 2022			31 בדצמבר 2021			תחום אשראי ללוואה
סיכון אשראי כולל**	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל**	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	
669	456	213	665	454	211	באלפי ש"ח
1,287	866	421	1,305	876	429	עד 10
3,195	2,015	1,180	3,217	2,060	1,157	מ-10 עד 20
6,326	3,382	2,944	6,416	3,505	2,911	מ-20 עד 40
9,039	3,267	5,772	9,149	3,402	5,747	מ-40 עד 80
9,056	2,181	6,875	9,455	2,261	7,194	מ-80 עד 150
6,003	775	5,228	6,784	897	5,884	מ-150 עד 300
35,575	12,942	22,633	36,988	13,455	23,533	מעל 300
						סך הכל

* הגדרת לווה - בהתאם להגדרות הוראת ניהול בנקאי תקין 313.
 ** סיכון אשראי כולל - למעט חבות בגין נגזרים ולמעט הלוואות דיור.

התפלגות לפי סוג ומידת החשיפה לגידול משמעותי בתשלומים

31 בדצמבר 2021	31 בדצמבר 2022	
	סיכון אשראי מאזני	
	במיליוני ש"ח	
1,538	1,639	סוג האשראי
3,911	4,108	עו"ש
16,559	17,082	כרטיסי אשראי
625	704	אשראי ברבית משתנה
22,633	23,533	אשראי ברבית קבועה
		סך הכל

בטחונות

31 בדצמבר 2021			31 בדצמבר 2022			
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
5,105	638	4,467	5,060	432	4,628	סך אשראי המגובה בבטחונות*
						מזה:
4,660	612	4,048	4,616	402	4,214	בטחונות לא נזילים
445	26	419	444	30	414	בטחונות נזילים

תיאור הפעילות

א. חיתום האשראי ללקוחות פרטיים

חיתום האשראי הצרכני מבוצע בהתחשב בפרמטרים אישיים של הלקוח ומשקף נכונות מידתית לנטילת סיכוני אשראי. תפיסה זו משתקפת היטב במגבלות כמותיות ואיכותיות, וכן באמצעות מגוון רחב של תהליכי עבודה מובנים ותהליכי בקרה הדוקים בקווי הבקרה השונים. הבנקים בקבוצה מציעים אשראי ללקוחותיהם על בסיס הבנת צרכי הלקוח, זיהוי וניטור מאפייני הסיכון שלו. בתהליך החיתום נבחנים מספר קריטריונים אשר מהווים כלי תומך החלטה, בין היתר, אינפורמציה כללית על הלקוח (זהותו, חוסנו הפיננסי, התנהלותו בחשבון וכל מידע נוסף אשר בידו לסייע בתהליך החיתום), מטרת האשראי, פעילות הלקוח בבנק בהקשר לתמחור העסקה, כושר החזר, תמהיל האשראי הכולל בחשבון והתאמתו לצורכי הלקוח. תהליך זה מושתת על ערכי הוגנות ושקיפות כלפי הלקוח.

ב. אופן פיקוח ומעקב על מאפייני הסיכון

הבנקים בקבוצה בעלי התמחות ומיומנות גבוהה בתחום האשראי הקמעונאי מתוקף ניסיונם רב השנים באשראי למשקי הבית. הקבוצה מכשירה את עובדיה ברמת מיומנות מקצועית גבוהה בתחום האשראי ובעלת מערכות ממוחשבות תומכות החלטה, בקרה ומעקב לאיתור מוקדם של לווים בפיגור או בעלי מאפיינים של תסמינים שליליים. הקבוצה מגדרת את עצמה בנטילת סיכוני אשראי, בין היתר, באמצעות פיזור הסיכון בין הלקוחות. ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת. הבקרת בנושא האשראי הצרכני מבוצעות באמצעות שלושת קווי ההגנה. במסגרת הבקרת המבוצעות על ידי הקו הראשון: מעקב אחר חריגה ממסגרת עו"ש וחח"ד, בדיקת אשראי בפיגור ובקרה אחר התפתחות האשראי הצרכני הבעייתי בסניפים. בקו השני קיים מגוון בקרות, כאשר עיקרן נועדו לבחון את ההתנהלות הפיננסית בחשבונות ולאתר סימנים להתדרדרות במצב החוב. סימני התדרדרות יכולים להתבטא בירידה במחזורי פעילות, חריגות ממסגרות מאושרות וכדומה. הקו השלישי, מערך הביקורת הפנימית, אחראי לביצוע ביקורת בלתי תלויה על ניהול הסיכון, מסגרת העבודה והבקרת לניטור סיכוני אשראי צרכני, לרבות פעילות קווי ההגנה הראשון והשני, לניטור סיכון זה. בנוסף, הבנק משתמש במערכות ממוכנות תומכות כגון מערכת לאיתור וטיפול בחובות בעלי סממנים בעייתיים ומערכת סטטיסטית לניבוי כשל אשראי.

סיכונים בענף הבינוי והנדל"ן

הבנק נוקט במדיניות אשראי מידתית שאושרה על ידי דירקטוריון הבנק, נבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ הן בתחום הנדל"ן בכלל והן בתחום האשראי בפרט, שינויים ברגולציה (כגון: הוראות המפקח על הבנקים ותקנות ממשלתיות) וכיו"ב. מדיניות זו באה לידי ביטוי בבחינת שיעור המימון, קביעת מגבלות שונות, ביצוע ניתוחי רגישות בליווי פרויקטים לבניה ובחינת שיעור ההון העצמי ודרישה למכירות מוקדמות וזאת על מנת לצמצם ככל הניתן את הסיכונים.

בנוסף, אימץ הבנק מדיניות פרטנית ביחס לתחומי הפעילות השונים בתחום הבינוי והנדל"ן, ובהם ליווי בניה למגורים, ליווי בניה לנכסים מניבים וכן אשראי למימון נדל"ן מניב ביעוד למשרדים, מסחר ותעשייה.

בחינת בקשות חדשות למימון נדל"ן בבנק מאופיינות בפרמטרים שונים, בין היתר, מיקום הנכס, פיזור גאוגרפי, ייעודו (מגורים/משרדים/מסחר/תעשייה), סוג העסקה (תמ"א/מחיר למשתכן/מחיר מטרות וכו'). כמו כן, נבחנת רמת הסיכון הנגזרת בכל מימון בהתייחס לשיעור המימון, תקופת המימון, איכות הלוואה ואיתנותו. בהתייחס לכל האמור לעיל וכן פרמטרים נוספים, נקבעת רמת התמחור ורווחיות התיק.

מעבר לבדיקות הנעשות באופן שוטף, מקיים הבנק דיון תקופתי בכל תיקי האשראי בענף הבינוי והנדל"ן ובוחן את מצב הפרוייקטים וכן את רמת הסיכון בכל פרויקט ומצמצם חשיפות בהתאם. ככלל, בחינת הפרוייקטים מתבצעת על בסיס חודשי ועל פי דוחות ביצוע, המתקבלים מאת המפקח על הפרוייקט, כאשר הסיכונים הנבחנים הם, הן ברמת סיכון השוק והן ברמת סיכון הביצוע. הבנק מקפיד לתמחר כל עסקה בהתאם לסיכון ולריתוק ההון הנדרש.

ההפרשה להפסדי אשראי מחושבת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים ונקבעת גם עבור ענף הבינוי והנדל"ן, על פי מאפייניו. יצוין, כי בנוסף למדידה כמותית זו, בוחן הבנק מדי רבעון, באופן סובייקטיבי, את הצורך בהגדלה נוספת של מקדמי ההפרשה לענף הבינוי והנדל"ן, בהתחשב בהתפתחויות בסביבה העסקית ואינדיקציות נוספות, הרלוונטיות לרמת הסיכון הגלומה בתיק האשראי ובמידת הצורך, מגדיל את מקדמי ההפרשה הקבוצתית. בחינה נוספת מבוצעת גם עבור לווים ספציפיים ובמידת הצורך, נרשמת גם הפרשה פרטנית.

בחודשים האחרונים, נרשמה ירידה בביקוש לרכישת דירות וזאת, בין היתר, על רקע עליית האינפלציה והרבית. הבנק עוקב באופן שוטף אחר המגמות וההשלכות הנובעות מהן. מדיניות הבנק המידתית, הביאה לכך שלא נרשמה השפעה מהותית על איכות התיק.

להלן נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל:

31 בדצמבר		
2021	2022	
במיליוני ש"ח		
		סיכון אשראי כולל⁽¹⁾
		נדל"ן שבנייתו לא הושלמה
		מזה: קרקע גולמית
		נדל"ן בתהליכי בניה
		נדל"ן שבנייתו הושלמה
		אחר ⁽²⁾
		סך הכל
3,630	7,591	
4,893	5,366	
5,185	5,958	
6,681	5,946	
20,389	24,861	

(1) מזה: אשראי המובטח בנדל"ן למגורים בסך של 11,428 מיליון ש"ח (8,169 מיליון ש"ח מאזני-3,259 מיליון ש"ח חוץ מאזני), אשראי המובטח בנדל"ן לתעשייה בסך של 974 מיליון ש"ח (859 מיליון ש"ח מאזני-115 מיליון ש"ח חוץ מאזני) ואשראי המובטח בנדל"ן למסחר בסך של 6,513 מיליון ש"ח (5,715 מיליון ש"ח מאזני-798 מיליון ש"ח חוץ מאזני) (31.12.21 - 7,522 מיליון ש"ח, 800 מיליון ש"ח ו-5,386 מיליון ש"ח, בהתאמה).

(2) כולל אשראי ללווים בענף הבינוי והנדל"ן בישראל, להם בטחון שאינו נדל"ן, בעיקר פרויקטי תשתיות ואשראי לחברות נדל"ן מניב.

שיעור האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מסך סיכון האשראי בענף הבינוי והנדל"ן ליום 31 בדצמבר 2022, עמד על 3.2%, בהשוואה ל-4.2% ליום 31 בדצמבר 2021.

שיעור האשראי הבעייתי מסיכון האשראי הכולל בענף הבינוי והנדל"ן ליום 31 בדצמבר 2022, עמד על 0.8%, בהשוואה ל-1.3% ליום 31 בדצמבר 2021.

מימון ממונף - Leveraged Finance

מימון ממונף מוגדר כאשראי למימון עסקאות הוניות בתאגידיים (כמוגדר בהוראת בנק ישראל מספר 323) אשר עונה על תבחינים מסויימים, ואשראי הניתן ללווים המאופיינים ברמות מינוף פיננסי גבוהות. הבנק מחשיב מימון ממונף כאשראי הנכלל באחת מחמש הקבוצות הבאות:

א. אשראי למטרת עיסקה הונית כמוגדר בהוראת בנק ישראל מספר 323 (רכישת מניות של תאגיד אחר, רכישת פעילות, רכישה עצמית של מניות וחלוקת הון), אשר עונה לתבחינים מסויימים בנוגע להיקף האשראי, לשיעור המימון הטמון בו והיקף הבטחונות המוחשיים, כפי שנקבעו על ידי הבנק.

ב. אשראי למטרות עסקיות שונות, אשר עונה לתבחינים מסויימים המצביעים על נתונים פיננסיים חלשים, כפי שנקבעו על ידי הבנק.

ג. אשראי למטרת מימון נדל"ן מניב, אשר עונה לתבחינים מסויימים בנוגע להיקף האשראי, לשיעור המימון הטמון בו, היקף הבטחונות המוחשיים ונתוניו הפיננסיים של הלווה, כפי שנקבעו על ידי הבנק.

ד. אשראי למטרת ליווי פרויקטים לבנייה, אשר עונה לתבחינים מסויימים בנוגע להיקף האשראי, היקף הבטחונות המוחשיים ולחשיפה שעשויה להיווצר לבנק מהפרייקט, כפי שנקבעו על ידי הבנק.

ה. אשראי למטרת מימון קרקעות, אשר עונה לתבחינים מסויימים בנוגע להיקף האשראי, לשיעור המימון הטמון בו, היקף הבטחונות המוחשיים ונתוניו הפיננסיים של הלווה, כפי שנקבעו על ידי הבנק.

לנוכח מאפייני הסיכון הגבוה שטבוע במימון הממונף, מדיניות האשראי של הבנק קובעת הנחיות מחמירות לחיתום ומגבלות על היקף החשיפה למימון ממונף. התבחינים שעל פיהם הבנק מגדיר אשראי כמימון ממונף נקבעו באופן שמרני.

ליום 31 בדצמבר 2022, סך יתרות האשראי המצרפיות (אשראי מאזני וחוז מאזני, בניכוי הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות מותרים בניכוי) הנחשבות כמימון ממונף הסתכם ב-547 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-489 מיליון ש"ח בסוף שנת 2021.

חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

ליום 31 בדצמבר 2022, אין קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראה 313, עולה על 15% מהון הבנק, המחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין בדבר מדידה והלימות ההון.

סיכון שוק

כללי

סיכון שוק (סיכון פיננסי) הינו סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובעים משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערי מטבע, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים, ובכללם: סיכון רבית, סיכון מטבע, סיכון אינפלציה, סיכון מחיר מניות וסיכון תנדטיות.

שנת 2022 אופיינה במדיניות מוניטרית מרסנת, שהתבטאה בהעלאות רבית על ידי בנקים מרכזיים בארץ ובעולם וזאת על רקע נתוני אינפלציה עולמיים גבוהים. הצפי הוא שבשנת 2023, סביבת האינפלציה הגבוהה תרוסן, כך שנגידי הבנקים המרכזיים בעולם ימתנו את העלאות הרבית באופן משמעותי.

הבנק נוקט במגוון פעולות על מנת להתמודד עם השפעות השינויים ברבית ובאינפלציה על לקוחותיו, ובכללם ביצוע מבחני רגישות ובדיקות שוטפות הבוחנות את כושר ההחזר של הלקוחות, לפי מגזרי הפעילות השונים, תוך טיפול פרטני בהתאם לממצאים. כמו כן, הבנק נוקט בפעולות נוספות על מנת להתמודד עם ההשפעות של שינויים אלו, לרבות עדכוני הנחות למודלים שונים בתחומי האשראי וסיכוי שוק, הגדלת החשיפה למגזר הרבית המשתנה, ביצוע עסקאות לניהול החשיפה במגזר הצמוד מדד והתאמת שיעורי הביטחונות הנדרשים בפעילות שוק ההון. הבנק ממשיך לעקוב אחר ההתפתחויות השונות במצב המאקרו כלכלי.

מדיניות ותיאבון סיכון

לבנק מדיניות מפורטת לניהול החשיפה לסיכונים פיננסיים, אשר מתווה ומפרטת, בין היתר, תיאבון כולל לסיכונים פיננסיים ותיאבון לסיכון בחתך הסיכון הבודד ועקרונות לפעילות.

תיאבון הסיכון של הבנק משקף נכונות מידתית לנטילת סיכונים פיננסיים, תואם פעילות בנקאית זהירה ותואם לדרישות הפיקוחיות ולהיקף פעילות הבנק ולצביונו. ככלל, הבנק שואף למזער את החשיפות הפיננסיות שהוא נוטל, ופועל ליצירת רווחיות נאותה תוך כדי נטילת סיכונים פיננסיים מידתיים. תפיסה זו משתקפת היטב במדיניות הבנק באמצעות מגוון רחב מאוד של מגבלות סיכון/הפסד כמותיות ביחס להון הבנק, וכן בתהליכי בקרה הדוקים ובתהליכי עבודה מובנים בקווי הבקרה השונים.

הפיקוח והבקרה על ניהול החשיפה לסיכונים השוק

הבנק מקיים מערך רחב של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח, בקרה בלתי תלויה וביקורת על תהליך ניהול סיכונים השוק. התפיסה הניהולית והבקרתית של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה שוטפים של החשיפה לסיכונים שוק ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו. ניהול החשיפה לסיכונים השוק נבחן ומבוקר באופן שוטף במסגרת בחינת כלל הסיכונים על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון והנהלה וכן על ידי דרגי הביניים כמפורט בדוח הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

דיווח על החשיפות לסיכונים שוק

הנהלת הבנק והדירקטוריון מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכונים שוק, ובחתיכים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה, בין היתר, התפתחויות בסיכון ובסביבה הפיננסית ועמידה במגבלות.

המתודולוגיה לאמידת החשיפה לסיכונים השוק

הבנק עושה שימוש במספר כלים ומודלים מקובלים לצורך ניהול החשיפה לסיכונים השוק באמצעים, הכוללים גם את הערך בסיכון (VAR) וגם הפעלת תרחישי קיצון Stress Tests, כלי ניהול ובקרת חשיפות רבית כגון: מח"מ, שווי הוגן ומבחני רגישות לשינויים בעקום הרבית.

סיכון רבית

כללי

סיכון הרבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הרבית, המשפיעות על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשיריו חוץ מאזניים, מכיוון שהערך הנוכחי של תזימי מזומנים עתידיים (ובמקרים מסוימים התזרימים עצמם) משתנה, כאשר חל שינוי בשיעורי הרבית. צורתיו העיקריות של סיכון הרבית שאליו נחשף הבנק כוללות: סיכון תמחור מחדש, סיכון עקום התשואה, סיכון בסיס וסיכון אופציונליות.

סיכון הרבית, לכלל התיק, הינו אחד הסיכונים הדומיננטיים להם חשוף הבנק בכל הקשור להשפעה על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות ועל הרווח. הבנק מנהל את סיכוני הרבית בהתאם להוראת בנק ישראל בנושא ניהול סיכון הרבית (הוראה 333), בדגש על סיכון הרבית בתיק הבנקאי. בהתאם להוראות, נקבעה מדיניות בנושא ניהול סיכון הרבית.

ניהול החשיפה

ניהול החשיפה לסיכוני רבית נעשה, תוך בחינת משך החיים הממוצע של המקורות והשימושים ותוך צמצום החשיפה לשחיקת השווי ההוגן, כתוצאה משינויים בלתי צפויים בשיעור הרבית ובכפוף למגבלות שקבע הדירקטוריון. החשיפה לשינוי בלתי צפוי בשיעור הרבית לכל התקופות ובתרחישי רבית שונים, והשפעתה על השחיקה הפוטנציאלית של השווי הכלכלי ושל הרווח החשבונאי באופק של שנה אחת קדימה, נמדדת בכל אחד מהמגזרים בנפרד, וגם בכל המגזרים יחד. החשיפה העיקרית לסיכוני רבית בבנק מיוחסת לפעילות המימון במגזר השקלי הלא צמוד ובמגזר צמוד המדד, ונובעת ממאפייני ההשקעה, הנגזרים מטווח השימושים והמקורות במגזרים אלה.

על מנת למזער את סיכון הרבית בתיק הבנקאי וכחלק מניהול הנכסים וההתחייבויות, הבנק עושה שימוש בכלים, לרבות באמצעות הנפקת אגרות חוב ופעילות בנגזרים.

התיאבון לסיכון

- תיאבון הסיכון לרבית כפי שמשקף במגבלות הינו מידתי, וניצול מסגרות החשיפה מבוצע בהתאם להערכות הבנק בנוגע לשיעורי הרבית הצפויים ולמבנה עקום הרבית הצפוי באופקי זמן שונים ובכפוף למגבלות שהוגדרו במדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים.
- לבנק סדרת מגבלות לשינויים בעקום הרבית ומגבלות פרטניות ברמת חדרי העסקאות והיחידות העסקיות השונות היוצרות סיכוני רבית, על היקף חשיפת הרבית ומגבלות על גובה השחיקה המקסימאלי בשווי ההוגן תחת מצב קיצון.

החשיפה בפועל ליום הדוח

סיכון הרבית נמדד ומנוהל על בסיס הנחות שונות באשר לזמני הפרעון של הנכסים וההתחייבויות. כמו כן, ניהול החשיפה מביא בחשבון את השפעת הפרעונות המוקדמים של הלוואות לדיר ושל פקדונות עם תחנות יציאה. ביתרות חשבונות העו"ש שאינן נושאות רבית קיימות יתרות זכות בסכום יציב לאורך זמן. הבנק מתבסס על מודל ייעודי וקבע, כי תקופת הפרעון של יתרת העו"ש היציבה המשמשת בחישוב החשיפה לרבית תהיה למספר שנים.

ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים ברבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

להלן מידע על נכסים והתחייבויות החשופים לשינויים ברבית על פי שוויים ההוגן, כולל ניתוח רגישות לגבי השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעור הרבית על שוויים ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים, על פי כללים חשבונאיים:

להלן פרטים על השפעת שינויים ברבית על השווי ההוגן של עודף הנכסים במגזר, על הכנסות הרבית נטו ועל הכנסות המימון שאינן מרבית:

1. שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הרבית):

31 בדצמבר 2021			31 בדצמבר 2022			
סך הכל	מט"ח	שקל	סך הכל	מט"ח	שקל	
		במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח	
8,169	4	8,165	9,214	152	9,062	שווי הוגן נטו מותאם ⁽¹⁾
8,135	(166)	8,301	8,982	26	8,956	מזה: תיק בנקאי

פירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 332' לדוחות הכספיים.

2. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הרבית על השווי ההוגן נטו מותאם⁽¹⁾ של הבנק וחברות בנות שלו:

31 בדצמבר 2021			31 בדצמבר 2022			
סך הכל	מט"ח ⁽⁴⁾	שקל ⁽⁵⁾ במיליוני ש"ח	סך הכל	מט"ח	שקל במיליוני ש"ח	
						שינויים מקבילים
(10)	17	(27)	89	13	76	עלייה במקביל של 1%
4	18	(14)	81	9	72	מזה: תיק בנקאי
91	(14)	105	(65)	(8)	(57)	ירידה במקביל של 1%
80	(15)	95	(59)	(4)	(55)	מזה: תיק בנקאי
						שינויים לא מקבילים
(127)	5	(132)	(164)	24	(188)	התללה ⁽²⁾
157	(10)	167	204	(18)	222	השטחה ⁽³⁾
133	(1)	134	214	(12)	226	עליית רבית בטווח הקצר
(23)	3	(26)	(199)	18	(217)	ירידת רבית בטווח הקצר

בטבלה זו מוצג השינוי בשווי ההוגן נטו המותאם של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הרבית בכל מגזרי ההצמדה.

(1) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פקדונות לפי דרישה (עו"ש). פירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 33א' לדוחות הכספיים.

(2) התללה - ירידה ברבית בטווח הקצר ועלייה ברבית בטווח הארוך.

(3) השטחה - עלייה ברבית בטווח הקצר וירידה ברבית בטווח הארוך.

(4) בתרחישי ירידת רבית, במגזרים צמוד המדד והמט"ח, מגולמת סביבת רבית שלילית.

3. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הרבית על הכנסות רבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מרבית

31 בדצמבר 2021			31 בדצמבר 2022			
סך הכל*	הכנסות מימון שאינן מרבית	הכנסות רבית, נטו במיליוני ש"ח	סך הכל*	הכנסות מימון שאינן מרבית	הכנסות רבית, נטו במיליוני ש"ח	
						שינויים מקבילים
534	5	529	202	2	200	עלייה במקביל של 1%
528	-	528	199	-	199	מזה: תיק בנקאי
(652)	(6)	(646)	(577)	(2)	(575)	ירידה במקביל של 1%
(646)	-	(646)	(575)	-	(575)	מזה: תיק בנקאי

* לאחר השפעות מקדוות.

רגישות ההכנסה בטבלה לעיל, חושבה בהתבסס על מספר פרמטרים והנחות שונות ובין היתר, שימוש בהנחות לגבי שינוי במרווחי הפקדונות, מעבר כספים מעו"ש לפקדונות במקרה של עליית רבית, לעומת יציבות ביתרות במקרה של ירידת רבית ובהנחה של רצפות רבית, כך שעקומי הרבית השונים יכולים לרדת עד לאפס. במהלך שנת 2022, על רקע השינויים בסביבת הרבית, בוצעו התאמות להנחות שבבסיס החישוב.

החשיפה בבסיס

כללי

חשיפת בסיס נוצרת כתוצאה מאי הקבלה בעיתוי, בבסיס המדידה ובסכומי ההשקעה עם או ללא פעולות גידור. על פי כללי החשבונאות ההון מוגדר כמקור שקלי לא צמוד, כך שההשקעה של ההון במגזר שאינו המגזר השקלי הלא צמוד מוגדרת כחשיפת בסיס.

ניהול החשיפה

- ניהול הסיכונים בחשיפות הבסיס והשקעת ההון במגזרי ההצמדה השונים נעשים בהתבסס על הערכות ותחזיות שוטפות של הגורמים הניהוליים השונים במחלקה הפיננסית בחטיבת המשאבים לגבי התפתחויות צפויות בשוקי הכספים וההון.
- תמהיל ההשקעה של ההון במגזרי ההצמדה השונים מנוהל באופן שוטף בכפוף למגבלות, ועל בסיס התחזיות לגבי משתני השוק הרלוונטיים תוך ניצול פערי המחירים בין עלות המקורות ותשואת השימושים במגזרי ההצמדה השונים וכדאיותן של פוזיציות "יתר" או "חסר" בכל מגזר פעילות.
- במסגרת ניהול מאזני ההצמדה נעזר הבנק, בין השאר, במכשירים פיננסיים גזרים, כאמצעי לניטרול החשיפה לסיכונים בבסיס וברבית.

התיאבון לסיכון

- דירקטוריון הבנק קבע מגבלות לגבי הפוזיציות המותרות (עודף או חוסר) של נכסים על התחייבויות לפי מגזרי ההצמדה.
- בנוסף, קבעה הנהלת הבנק גם מגבלות פרטניות ברמת חדרי העסקאות והיחידות העסקיות השונות היוצרות סיכונים בסיסי, על היקף החשיפה בבסיס.

החשיפה בבסיס בפועל

להלן תיאור החשיפה בבסיס בפועל לפי מגזרי ההצמדה (במיליוני ש"ח):

% מההון		החשיפה בבסיס בפועל		
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		
2021	2022	2021	2022	
37	31	3,906	3,432	מט"ל לא צמוד
35	45	3,654	4,999	מט"ל צמוד מדד
(1)	(1)	(103)	(79)	מט"ח וצמוד מט"ח

רגישות ההון לשינויים בשער החליפין

הבנק פועל בשוקי המטבע באמצעות עסקאות ספוט, פורוורד ובאמצעות אופציות, הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. הבנק פועל במטבעות הסחירים בעולם וסך החשיפה המטבעית נטו של קבוצת הבנק נמוכה. עיקר הפעילות בנגזרים הינה בנגזרי מטבע שקל/דולר עבור לקוחות הבנק. הבנק אינו חשוף בפעילות הנגזרים שלו לסיכונים מטבע מהותיים. להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים, נכון ליום 31 בדצמבר 2022 (במיליוני ש"ח). המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוף מאזניים.

אחוז שינוי בשער החליפין		דולר	אירו
ירידה של 5%	2	1	
ירידה של 10%	9	-	
עלייה של 5%	4	(1)	
עלייה של 10%	14	(1)	

הערות:

- (1) השפעה זו חושבה על-פי השינוי הצפוי בפוזיציות הכלכליות המנוהלות במטבעות השונים, בהינתן התרחישים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים.
- (2) תרחיש עלייה פירושו התחזקות המטבע הנדון כנגד השקל.
- (3) הנתונים משקפים את השפעת השינויים בשערי החליפין על השווי ההוגן לאחר השפעת המס.
- (4) לשינויים בשערי החליפין של שאר המטבעות יש השפעה זניחה על רווחי הבנק.

רגישות ההון לשינויים במדד

הבנק פועל בשוק המדד באמצעות מתן שימושים, כגון הלוואות, משכנתאות ורכישת אגרות חוב וכן באמצעות גיוס מקורות צמודי מדד. כמו כן, הבנק מבצע עסקאות פרוורד מדד הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. הבנק אינו חשוף בפעילות הפרוורדים שלו לסיכונים מדד מהותיים.

להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים במדד, נכון ליום 31 בדצמבר 2022 (במיליוני ש"ח). המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוץ מאזניים.

אחוז שינוי במדד	
ירידה של 3%	(99)
עלייה של 3%	104

סיכונים אופציות

כללי

סיכונים אופציות הם הסיכון להפסד הנובע משינויים בפרמטרים המשפיעים על שווי של האופציות, לרבות סטיות התקן.

התיאבון לסיכון

- חדר העסקאות במט"ח של הבנק סוחר במגוון של מוצרים פיננסיים - ובכלל זה באופציות. בנוסף למגבלות שנקבעו על היקף החשיפה בבסיס וברבית ועל רקע רגישות השווי הכלכלי של האופציות לשינויים בבסיס, ברבית ובפרט לשינויים בתנודתיות נכסי הבסיס - קבעה ההנהלה מגבלות נוספות על פעילות חדר העסקאות באופציות.
- נקבעו מגבלות ביחס לפעילות המותרת באופציות במונחי הפסד מקסימאלי בתרחישים המתייחסים לשינויים סימולטניים בשער החליפין ובתנודתיות של נכסי הבסיס. כמו כן נקבעו מגבלות על השינויים המקסימאליים בערכו של תיק האופציות במונחים של מדדי רגישות (GREEKS) ועל גובה השחיקה המקסימאלי בשווי ההון במצב קיצון.

ניהול החשיפה

כלי ניהול החשיפה לסיכונים אופציות כוללים מטריצת רגישויות Vol-Spot המציגה את החשיפה כתוצאה מהיווצרות שילוב של תרחישים שונים של שער חליפין ותנודתיות. בנוסף, נעשה שימוש בתרחיש חשיפה לסיכון עקום רבית (תרחיש-RHO) הבוחן את השינוי בשווי הפוזיציה במקרה של תזוזה של 1% בעקום הרבית, ובמודל Weighted Vega לניהול החשיפה לסיכון התנודתיות.

ניהול סיכונים במכשירים פיננסיים נגזרים

כללי

הבנק פועל במגוון מכשירים פיננסיים נגזרים כחלק מניהול סיכונים השוק (חשיפות בסיס, מטבע ורבית) וכן כשירות ללקוחותיו, כאשר הפוזיציה באופציות (לרבות מסלולי הברירה) הינה בעלת מרכיב גבוה יותר של סיכון שוק. במסגרת זו פעיל הבנק בעיקר באופציות על שערי החליפין של מספר מטבעות זרים עיקריים.

התיאבון לסיכון

לבנק מדיניות ניהול סיכונים לגבי הפעילות במכשירים הנגזרים ובמסגרתה מגבלות לגבי היקף מסלולי הברירה המגלמים אופציות "גלומות" וכן לגבי גובה ההפסד המרבי בהתקיים תרחישים מסוימים בגין האופציות, שהבנק פועל בהן כעושה שוק. השקעה במכשירים נגזרים לסוגיהם נעשית לאחר בחינת כל מכשיר לגופו והתאמתו לצרכים הפיננסיים של הבנק וליכולתו לתפעל אותו באופן מיטבי, וכן ליכולתו לנטר את הסיכון בגינו, הן בצד סיכון השוק והן בצד סיכון האשראי, עבור עסקאות בהן הבנק פועל כמתווך עבור לקוחותיו.

חדר עסקאות מט"ח

חדר עסקאות מט"ח סוחר במגוון של מכשירים פיננסיים במטבע חוץ. כמו כן, מונה על ידי האוצר לעושה שוק ראשי באג"ח ממשלתי שקלי. חדר עסקאות מט"ח הינו אחד מחדרי העסקאות הפעילים במערכת הבנקאית ופועל בשוקי המטבע באמצעות עסקאות ספוט, עסקאות רבית, אופציות OTC ואופציות מט"ח/שקל הנסחרות בבורסה בתל אביב.

חדר עסקאות מט"ח פועל במטבעות העיקריים בעולם, כאשר עיקר הפעילות הינה במטבע דולר/שקל. החשיפה הנוצרת הן בבסיס והן ברביית כתוצאה מפעילות זו, נכללת במסגרת המגבלות המאושרות על ידי הדירקטוריון לחשיפות בבסיס וברביית. להלן ריכוז היקף הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים (ערך נקוב במיליוני ש"ח):

31 בדצמבר 2021			31 בדצמבר 2022			
סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
3,245	-	3,245	3,522	-	3,522	עסקאות גידור: חוזי רביית
14,970	13,471	1,499	18,219	17,425	794	עסקאות אחרות: חוזי רביית
73,326	50,774	22,552	66,898	48,494	18,404	חוזי מטבע חוץ
73,828	73,789	39	55,274	55,189	85	חוזים בגין מניות, מדדי מניות, סחורות ואחרים
165,369	138,034	27,335	143,913	121,108	22,805	סך הכל מכשירים פיננסיים נגזרים

פיקוח ובקרה על ניהול סיכונים במכשירים נגזרים

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים מבוקרת ומפוקחת לאורך קווי ההגנה והחשיפה מדווחת במסגרת מסמך הסיכונים.

סיכון מחירי מניות

סקירת הסיכון ואופן ניהולו

ההשקעה במניות ובמכשירים המשקפים סיכון מנייתי, נועדה לשפר את פיזור הסיכונים ואת גיוון מקורות ההכנסה לטווח הבינוני-ארוך בהשקעת ההון הפנוי. ההשקעה מתבצעת ככלל במניות ישראליות הנסחרות במדד תל אביב 125 ובמדדי מניות מובילים בישראל ובחו"ל, וזאת תוך בדיקת כדאיות ההשקעה טרם הרכישה.

תיאבון הסיכון

בנוסף למגבלות הרגולטוריות בכל הקשור להגבלת היקף ההשקעה המותר לתאגידים בנקאיים בתאגידים ריאליים, הגדיר דירקטוריון הבנק תיאבון סיכון עבור פעילות במניות, במסגרתו קבע מגבלות על גובה ההשקעה, תמהיל ההשקעה - לרבות מגבלה על החשיפה המטבעית ומגבלות ענפיות.

סיכון נזילות

כללי

סיכון הנזילות הינו הסיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל משיכות בלתי צפויות מפקדונות הציבור, אי ודאות לגבי זמינות המקורות והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים הנזילים שעומדים לרשות הבנק. התממשות הסיכון עלולה לגרום לבנק מחסור באמצעים נזילים, אשר בגינו יאלץ הבנק לממש נכסים במחירים הנמוכים ממחירי שוק ו/או לגייס מקורות במחיר הגבוה ממחיר שוק ובמקרי קיצון אף להוות סכנה ליציבותו של הבנק.

יחס כיסוי נזילות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221 (LCR)

יחס כיסוי הנזילות מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221, אשר מבוססת על המלצות ועדת באזל. היחס הינו תקן הנועד לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הקצר, באמצעות דרישה שתאגידים בנקאיים יחזיקו מלאי הולם של נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA - High Quality Liquid Assets) לא משועבדים, הניתנים להמרה למזומן במהירות ובקלות בשווקים הפרטיים, כדי לענות על צרכי הנזילות בתרחיש קיצון, הנמשך 30 ימים קלנדריים. התקן מגדיר מסגרת ספציפית לחישוב יחס כיסוי הנזילות במטרה ליצור אחידות ברמה בינלאומית.

יחס כיסוי הנזילות - LCR, מכיל שני רכיבים:

(א) שווי מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה בתנאי קיצון (HQLA),

(ב) סך תזרים מזומנים יוצא, נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים, המחושב על פי הפרמטרים של התרחיש.

היחס מחושב כשיעור של מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה מתוך סך תזרים מזומנים יוצא, נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים, והחל מינואר 2017 הדרישה הפיקוחית המזערית ליחס כיסוי הנזילות, הן ברמת הבנק והן ברמת הקבוצה הבנקאית, הינה 100%. עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימליות אלו, אך עליו לדווח מיידית על החריגה למפקח על הבנקים, ובמקרים מסוימים, בליווי תכנית לסגירת פער הנזילות שנוצר.

הבנק עומד בכל מגבלות סיכון הנזילות הרגולטוריות לשנת 2022.

כחלק ממדיניות לניהול סיכונים פיננסיים, אימץ דירקטוריון הבנק מגבלה פנימית, המחמירה מהדרישה הרגולטורית ליחס כיסוי נזילות, הן לבנק והן למאוחד.

להלן יחס כיסוי הנזילות במאוחד ובבנק:

לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר		
2021	2022	
	באחוזים	
128%	127%	יחס כיסוי הנזילות בנתוני המאוחד
128%	127%	יחס כיסוי הנזילות בנתוני הבנק
100%	100%	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

יחס מימון יציב נטו - NSFR

ביום 21 ביוני 2021, פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 222 בנושא יחס מימון יציב נטו - NSFR, אשר קובעת את אופן חישוב היחס, כפי שנקבע ברפורמת באזל 3 של ועדת באזל (BCBS). מטרת היחס הינה לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הארוך, באמצעות דרישה מתאגידים בנקאיים לשמור על פרופיל מימון יציב, בהתאם להרכב נכסיהם המאזניים ולפעילויותיהם החוץ מאזניות. היחס מגביל הסתמכות יתר של התאגידים הבנקאיים על מימון סיטונאי קצר טווח. יחס מימון יציב נטו מכיל שני מרכיבים: פריטי מימון יציב זמין ופריטי מימון יציב נדרש. מימון יציב זמין, מוגדר כחלק מההון ומההתחייבויות שניתן להסתמך עליו, על פני אופק הזמן המובא בחשבון ביחס מימון יציב נטו, המשתרע על פני שנה אחת. סכום המימון היציב הנדרש, הוא פונקציה של מאפייני הנזילות והתקופות הנותרות לפרעון של הנכסים השונים המוחזקים על ידי הבנק, וכן של החשיפות החוץ מאזניות.

להלן יחס מימון יציב נטו:

31 בדצמבר 2021	31 בדצמבר 2022	
	באחוזים	
*139%	133%	יחס מימון יציב נטו בנתוני המאוחד
100%	100%	יחס מימון יציב נטו המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

* הוצג מחדש.

מדיניות ניהול הסיכון

הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון הנזילות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ וצמוד מטבע חוץ, ברמת הקבוצה, הבנק וחברת הבת הבנקאית, בהתאם לנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין 342 ו-221. המדיניות כוללת, בין היתר, מגבלות על יחסי כיסוי נזילות ועל יחסי הנזילות המזעריים בתרחיש רגיל ובתרחישי קיצון והתייחסות לכלי המדידה, השליטה והבקרה ולמנגנוני הדיווח שיש לקיים כחלק מניהול סיכון הנזילות השוטף. כמו כן, הבנק קבע מתודולוגיה שתסייע בדיהוי משבר נזילות בבנק, וזאת בכדי להבטיח את יכולתו של הבנק לעמוד באתגרים העולים מניהול העסקים השוטף, וכאלה שעלולים להתעורר בעת מקרי לחץ בשווקים הפיננסיים.

תיאבון הסיכון

הבנק והקבוצה פועלים לשמירה על מלאי נכסים נזילים ברמה נאותה, במקביל לניהול השימושים, באופן שיניב הכנסה לבנק. הבנק רואה משנה חשיבות בניהול שמרני אך אקטיבי של הנזילות בבנק. תיאבון הסיכון של הבנק והקבוצה נמוך ומתבטא במבנה הנכסים וההתחייבויות, כלי המדידה וניטור הסיכון הרבים שמוקצים לעניין זה, ומערכי הניהול והבקרה שמופקדים על ניהול סיכון זה.

פיקוח ובקרה על ניהול החשיפה לסיכונים נזילות

התפיסה הבקרתית של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה של הסיכונים ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו בנהלים באופן שוטף הן על ידי מנהלי החשיפה והן על ידי גורמי בקרה וביקורת בלתי תלויים, במטרה להבטיח את היכולת להתמודד גם במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים. ניהול החשיפה לסיכונים הנזילות נבחן ומבוקר באופן שוטף על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון והנהלה בקווי ההגנה הראשון, השני והשלישי.

דיווח על החשיפה לסיכונים נזילות

- דוח סיכון נזילות יומי בשקלים ובמט"ח.
- דיווח על החשיפות לסיכון הנזילות בשקלים ובמט"ח בהשוואה למסגרות ולגבולות הפעילות שנקבעו על ידי הדירקטוריון והסמכויות לניהולם ניתן שלוש פעמים בשבוע, במסגרת הועדה לעניינים שוטפים, בראשות המנכ"ל או מנהל הסיכונים הפיננסיים.
- דיווח על החשיפות מרוכז במסמך הסיכונים הרבעוני ודיווח שוטף על פי הצורך.

ניהול סיכון הנזילות על בסיס קבוצתי

החברה הבת הבנקאית מיישמת מדיניות עצמאית לניהול הנזילות לטווח הקצר ולטווח הארוך, תוך הקפדה על קיום ההוראות של הרשויות הרגולטוריות, ובהתאמה לאופי פעילותה וצרכי הנזילות שלה. כמו כן, חברת הבת עומדת ביחס כיסוי הנזילות בפני עצמה. לא קיימים איסורים או מגבלות משמעותיות על העברת כספים בתוך הקבוצה מעבר למגבלות החלות על ביצוע עסקאות מכל סוג.

מצב הנזילות והרכב הנכסים והתחייבויות

הנכסים הנזילים העיקריים בקבוצה, הכוללים מזומנים, פקדונות בבנק ישראל (עו"ש ופקדונות מוניטריים), פקדונות בבנקים וניירות ערך סחירים, הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2022 ב-72.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-71.3 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2021, מזה, יתרת המזומנים, הפקדונות בבנק ישראל והפקדונות בבנקים הסתכמה ב-57.1 מיליארד ש"ח ו-15.4 מיליארד ש"ח הושקעו בניירות ערך, בעיקר באגרות חוב של ממשלת ישראל בשקלים ובמט"ח ובניירות ערך של ממשלת ארה"ב.

יחס פקדונות הציבור לאשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2022, עומד על 145.1%, בהשוואה ל-151.7% ב-31 בדצמבר 2021. בסוף דצמבר 2022 הסתכמו פקדונות הציבור, אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים, בכ-173.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-156.8 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2021.

הרכב הנכסים והתחייבויות של הבנק מצביע על נזילות גבוהה. זאת, כתוצאה ממדיניות לגיוס מקורות מגוונים ויציבים, תוך דגש על גיוס מקורות לטווחי זמן בינוניים, ממגוון של מגזרי לקוחות, ובמטבעות שונים.

לבנק מקורות במח"מ חוזי קצר-בינוני, אשר הבנק צופה כי יוחזקו לאורך זמן. השימושים הינם הן לטווח קצר והן לטווח בינוני-ארוך.

למידע בדבר פירוט נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופת פרעון - ראה באור 31 לדוחות הכספיים.

יתרת סך הפקדונות של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות:

2021 בדצמבר 31	2022 בדצמבר 31	
	במיליוני ש"ח	
4,436	5,319	1
2,689	4,021	2
2,275	3,706	3

סיכון מימון

כללי

סיכון מימון הינו סיכון למחסור במקורות מימון ועשוי לנבוע, בין היתר, ממבנה מקורות שאינו מספיק יציב בטווח הארוך לשרת את השימושים המתוכננים.

לבנק מקורות מימון מגוונים ויציבים, שעיקרם פקדונות מלקוחות קמעונאיים ועסקיים, פקדונות ארוכים מגופים פיננסיים, וכן הנפקות אגרות חוב וכתבי התחייבות.

סיכון זה מנוהל כחלק מניהול סיכון הנזילות בבנק, על ידי מגבלות ויעדים על ריכוזיות מקורות המימון, והפחתת התלות בצדדים נגדיים מהותיים. כחלק מניהול הסיכון, מבוצע ניטור של אינדיקטורים למעקב אחר מבנה המקורות וריכוזיות המקורות באופן שוטף.

סיכון תפעולי

כללי

בהתאם להגדרת הוראת ניהול בנקאי תקין 350, סיכון תפעולי הוא סיכון להפסד כתוצאה מאי-נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים או מערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, סיכונים מעילות והונאות, סיכונים טכנולוגיים המידע, סיכונים אבטחת מידע וסייבר והמשכיות עסקית, ואינה כוללת סיכון אסטרטגי או סיכון מוניטין (היבטי החשיפה והניהול של הסיכון המשפטי על היבטיו השונים נדונים בהרחבה בפרק נפרד).

הסיכונים התפעוליים מהווים חלק בלתי נפרד ממערך הסיכונים הכולל בתהליכי הבנק, מאחר והסיכונים התפעוליים מובנים בכל סוגי הפעילות העסקית בתהליכי העבודה בבנק, בתהליכי הרוחב ובמערכות התומכות.

ניהול הסיכונים מבוצע במטרה להעריך ולנטר את הסיכונים התפעוליים בתהליכי הבנק, לרבות סיכונים מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית, למזער את הסיכונים הללו ולהפחית נזקים כספיים בגינם, תוך נקיטת שיקולים של עלות מול הפחתת הסיכון.

מדיניות

דירקטוריון הבנק קבע מדיניות כוללת ומקיפה לניהול הסיכונים התפעוליים, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 310 ו-350. המדיניות מגדירה את תיאבון הסיכון, וכן מתווה את סביבת הבקרה, המסגרות הארגוניות והפונקציות הניהוליות שיפעלו לניהול ולמזעור החשיפה לסיכונים תפעוליים בבנק. המדיניות כוללת התייחסות לשרשרת של תהליכי ניהול סיכונים, מרמת זיהוי הסיכונים, הערכה ומדידה, הפחתה וניטור הסיכונים.

ניהול החשיפות

1. שיטות ותהליכי עבודה

אחד מהכלים המרכזיים למיפוי וזיהוי הסיכונים התפעוליים ולשליטה ובקרה עליהם הינו סקר הסיכונים התפעוליים. הסקר כולל את מיפוי התהליכים העסקיים והסיכונים התפעוליים והבקרת בתהליכים אלו, לרבות סיכונים מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית, גם בהתבסס על מאגר אירועי הכשל וממצאי ביקורת, הערכת אומדן הסיכונים והפחתת על ידי יישום בקורות חדשות, חיזוק בקורות קיימות ועוד.

הבנק עורך סקר סיכונים תפעוליים תקופתי, המאושר בהנהלת הבנק ובדירקטוריון. כלים נוספים, הם סקרי סיכונים תפעוליים למערכות וכן סקר הערכת סיכונים שייבר. כמו כן, הבנק מבצע באופן שוטף ניהול סיכונים לאיתור מוקדי סיכון במוצרים, תהליכים ושירותים חדשים בבנק, בהתאם למדיניות לניהול סיכונים במוצרים, שירותים ותהליכים חדשים.

בעקבות ממצאי סקרי הסיכונים שמתבצעים, ממצאי הביקורת הפנימית ותהליכי הפקת לקחים בגין אירועי כשל, משולבות בקורות מיכוניות ואחרות בפעילויות הבנק השונות וכן מתבצע שיפור ושדרוג של נהלי ותהליכי העבודה והבקרה.

בנוסף, כחלק מתשתית מעקב ובקרה, הוגדרו KRI - אינדיקטורים עיקריים לסיכונים תפעוליים בתהליכים נבחרים לאיתור מוקדם של שינוי במפת הסיכונים.

2. איסוף ודיווח אירועי כשל

הבנק מקיים תהליך של איסוף ותיעוד אירועי כשל (אירועי הפסד/רווח, כמעט הפסד/כמעט רווח, הפרשות לתביעות ואובדן הכנסה), כבסיס נתונים לניתוחים רבעוניים ושנתיים של מגמות ומוקדי סיכון, לצורך הצגה בפני ההנהלה והדירקטוריון, לאומדן הסיכונים התפעוליים בתהליכי הבנק, לאימות הערכות של מומחי התוכן, להפקת לקחים, לבחינה מחדש ולשיפור בקורות קיימות, לעדכון מפת הסיכונים ולשמירת היסטוריה.

בנוסף, מקיימת הקבוצה תהליך הפקת לקחים גם לגבי אירועים חיצוניים מהותיים שמידע לגביהם מופיע בתקשורת.

3. מערכת למדידה, אמידה וניהול של סיכונים תפעוליים

הבנק מנהל את מפת הסיכונים באמצעות מערכת המשותפת לניהול סיכונים תפעוליים וניהול סיכוני ציזות, התומכת במתודולוגיה לניהול הסיכונים התפעוליים. מאגר המידע של המערכת, כולל את מיפוי ותיעוד סקרי הסיכונים שבוצעו לגבי התהליכים בבנק, את הבקורות המומלצות ואת אירועי הכשל.

המשכיות עסקית (Business Continuity Planning)

הוראות בנק ישראל מחייבות את הבנקים לפעול להבטחת המשכיות עסקית בעת חירום. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 355 בנושא, נערך הבנק להתאוששות ממקרה אסון והמשכיות עסקית במצבי חירום שונים. בבנק מתבצעת היערכות הכוללת מסמך מדיניות מקיף בנושא המשכיות עסקית, הכנת תשתיות טכנולוגיות נאותות, גיבוס והטמעת תכניות פעולה מקיפות ותשתית נהלים תומכת וביצוע תרגילים המדמים מצבי חירום שונים. בבנק קיים חדר מצב קבוצתי ופורום הערכות לשעת חירום קבוצתי בראשות ראש החטיבה לניהול סיכונים. הפורום מופקד על יישום המדיניות, הנהלים והמעקב אחר היערכות הקבוצה למצבי חירום שונים ומתכנס לפחות אחת לרבעון. מתקיים דיווח תקופתי בהנהלה ובדירקטוריון בנושא המשכיות עסקית והיערכות לשעת חירום. הבנק מקיים באופן שוטף תהליך לשיפור היערכות המשכיות עסקית במסגרתו מעודכן המיפוי של כל הפעילויות והמשאבים הקריטיים אשר נדרשים בשעת חירום, ומעודכנים תרחישי החירום ומסמך המדיניות בהתאם.

סיכון טכנולוגיות המידע

הסיכון לכשל במידע ו/או במערכות המידע והתפעול של הבנק וכן תמיכה שאינה הולמת ומספקת את השירותים והתהליכים העסקיים הנדרשים על ידי הבנק, למימוש יעדיו העסקיים. לאור העובדה, כי בשנים האחרונות הסיבה הטכנולוגית מתפתחת והתלות בה הולכת וגוברת, נוצר הצורך בהגדלת הגמישות העסקית והטכנולוגית והצורך בהגברת השימוש בטכנולוגיות חדשות. הסיכון מנוהל לפי מדיניות ניהול טכנולוגיות המידע ובהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 357. כמו כן, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 301, פועלת ועדת טכנולוגיה, חדשנות ומנהל של הדירקטוריון. בנוסף, הבנק פועל על פי מדיניות ניהול סיכונים מוצרים חדשים ובמסגרת זו, מבוצעים תהליכי ניהול סיכונים בהכנסת מערכות/טכנולוגיות חדשות.

ניהול סיכונים בסביבות מחשוב ענן

לבנק מדיניות שימוש במחשוב ענן במסגרת מדיניות ניהול טכנולוגיות המידע, שאושרה בהנהלה ובדירקטוריון. הבנק פועל בהתאם להוראה 362 בנושא, הקובעת הנחיות ותנאים הנדרשים לשימוש של תאגיד בנקאי בטכנולוגיות מחשוב ענן ומדגישה את הצורך לנהל את הסיכונים לכל שימוש בטכנולוגיות מחשוב ענן. מסמך המדיניות עודכן בשנת 2022, בהתאם לעדכון הוראה 362 שפורסם ביום 13 ביוני 2022, אשר במסגרתו, בין היתר, נוספו חובות ייחודיות לדירקטוריון ולהנהלה, בהקשר של שימוש בשירותי מחשוב ענן, נוספו דרישות חדשות במסגרת הערכת הסיכונים של הבנק וכן נוספו דרישות והוראות ביחס להתקשרות עם נותני שירות מחשוב ענן מהותי.

אבטחת מידע

דירקטוריון הבנק והנהלתו קבעו מדיניות מפורטת בנושא מדיניות אבטחת מידע בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 357 - "ניהול טכנולוגיית המידע", ומינה מנהל אבטחת מידע האחראי על ניהול סיכוני אבטחת מידע. הבנק מבצע את כל הסקרים והמיפויים הנדרשים לעמידה בהוראה. הבנק מיישם את הנחיות בנק ישראל בנושא מדיניות חברתיות ומיישם את הנחיות תקנות הגנת הפרטיות.

סיכוני אבטחת מידע והגנת הסייבר

בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, ההנהלה והדירקטוריון של כל אחת מהחברות בקבוצה הגדירו את אסטרטגיית הגנת הסייבר ואת מדיניות הגנת הסייבר. מנהלת אבטחת המידע של הקבוצה מונתה גם כמנהלת הגנת הסייבר הקבוצתי, בהתאם להיתר מבנק ישראל. התקפות סייבר מבוצעות במטרה להסב נזק מאסיבי באמצעות פגיעה בפעילות אסטרטגית. הנזק הצפוי מהתקפות אלו עשוי לנבוע מפגיעה באמינות, שלמות, סודיות המידע ו/או בזמינות מערכות הבנק. נזקים אלו עלולים להוביל לפגיעה בפעילות העסקית של הבנק ולהשפעה על לקוחותיו. הבנק מקיים מערך הגנה כולל ויעודי להתמודדות עם התקפות סייבר, בנוסף לפעילות הכוללת המבוצעת בתחום אבטחת המידע. מערך ההגנה כולל היבטים אנושיים, טכנולוגיים ותהליכיים, שמטרתם לצמצם את הפגיעה בפעילות הבנק וההשפעה על לקוחותיו, והכל על פי תרחישי תקיפה ייעודיים המוגדרים על ידי מנהלת הגנת הסייבר.

החדשנות בבנקאות בתקשורת, שימוש בטכנולוגיות חדשות, מערכות פתוחות ויישומי מחשוב ענן, מעלים את הסבירות להתממשות אירוע סייבר. עקב כך, לצורך ניהול גאות של סיכונים סייבר, הורחבה והותאמה המסגרת הקיימת של ניהול סיכונים טכנולוגיים המידע ואבטחת מידע בבנק, בהיבטי תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות וכן הוגברו הניטורים ומיושמות בקרות ואמצעים שונים, בהתאם להתפתחות האיומים. אגף אבטחת מידע והגנה בסייבר, מבצע תרגילי סייבר לבדיקת המוכנות הטכנולוגית, המוכנות התשתיתית וכן סימולציות לבחינה של תרחישים מורכבים. בנוסף, הוגדרה המתודולוגיה למיפוי סיכונים סייבר ומבוצע סקר סיכונים סייבר. הבנק מיישם את הנחיות הוראות ניהול בנקאי תקין שהוציא בנק ישראל אשר עוסקות בפעילות הבנק מול ספקיו: הוראה 363 - "ניהול סיכונים סייבר בשרשרת האספקה" והוראה 359A - "מיקור חוץ". בנוסף, הבנק עומד בדרישות הבקרה של חברת SWIFT העולמית.

פיקוח ובקרה ודיווח על ניהול החשיפה לסיכונים תפעוליים

הבנק מקיים מערך גאות של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח וביקורת על תהליך ניהול הסיכונים התפעוליים. ניהול החשיפה לסיכונים תפעוליים נבחן ומבוקר על ידי הדירקטוריון והנהלה וכן על ידי דרגי הביניים במסגרת פורומים ודיווחים, כמפורט בדוח הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכונים סביבה ואקלים

כללי

הסיכונים לחשיפה להפסדים מסיכונים הקשורים להשפעות סביבתיות, הן בשל עלויות שמקורן בחשיפה לסיכונים סביבה (פגיעה סביבתית - זיהום קרקע, זיהום אוויר, מחסור במים, רעידות אדמה וכיו"ב) והן בשל עלויות הנובעות מהחשיפה לסיכונים האקלים (סיכונים פיזיים - גלי חום, בצורת, שיטפונות, הצפות ועוד), או סיכונים מעבר הקשורים לשינויי האקלים. לסיכונים אלו השפעה אפשרית במספר היבטים, באופן ישיר או עקיף: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון משפטי, סיכון ציות וסיכון מוניטין.

- השפעה ישירה - כתוצאה מעלויות מפגעים סביבתיים שעל הבנק לשאת בהם, בגין נזקים ישירים הקשורים בשינויי אקלים, או הפסד כספי העלול להיגרם כתוצאה מאימוץ של הוראות לגבי מדיניות אקלים וסביבה, התפתחות טכנולוגית ושינויים בהעדפות השוק.
- השפעה עקיפה - כגון על סיכונים האשראי, עלולה לנבוע מהרעה במצבו הפיננסי של לווה, בעקבות השפעות סביבתיות ושינויי אקלים, בין היתר, בעקבות אי עמידה בהוראות הדין הסביבתי הרלוונטי, בשל הוצאות גדולות הנדרשות כדי לעמוד בדרישות רגולציה סביבתית, או בשל קנס גבוה שניתן להשית על לווה בשל פגיעה סביבתית וכן התממשות של סיכונים אחרים הקשורים בסיכונים סביבתיים, כגון סיכון משפטי וסיכון מוניטין. הבנק נוקט בפעולות לזיהוי וניהול סיכונים אלו, בדגש על סיכון האשראי, תוך חתירה לצמצום או מניעה של סיכון הנובע מהשפעה סביבתית שיש בה פוטנציאל לפגיעה. הבנק רואה חשיבות במימון פרויקטים/גופים התורמים לפיתוח סביבתי, כגון מימון פרויקטים בתחום האנרגיה המתחדשת.

ניהול הסיכון, מדיניות ותיאבון סיכון

קיימת לבנק מדיניות מפורטת לניהול הסיכונים הסביבתיים במסגרת מדיניות האשראי, המגדירה מתודולוגיה ותהליכי עבודה לניטור סיכונים סביבתיים באשראי. הבנק מביא זאת בחשבון, במסגרת החלטותיו לגבי מתן אשראי ללקוחות במגזרים, אותם הוא מנטר כבעלי סיכון סביבתי גבוה במיוחד ומתחשב בפוטנציאל סיכון האשראי של לקוחותיו. החשיפה של הלקוח לסיכונים אלה, משפיעה על החלטות האשראי הרלוונטיות ונלקחת בחשבון במסגרת מכלול השיקולים בעת מתן אשראי. בנוסף, סיכונים פיזיים ישירים מוטמעים במסגרת ניהול הסיכונים התפעוליים והמשכיות עסקית. כמו כן, בחטיבה לניהול סיכונים, מתקיימת בקרה אחר עמידת הבנק בדיני איכות הסביבה. הבנק פועל לאיתור הסיכונים הסביבתיים המהותיים הרלוונטיים לו ולפעילותו ולבחינת הצורך בקביעת סט של מדדי סיכון מרכזיים (KRI's) לכל אחד מסיכונים אלה, תוך בחינת השתלבות סיכונים אלה בתוך תיאבון הסיכון הכללי שלו. כמו כן, הבנק פועל להרחיב את ניטור הסיכונים הסביבתיים אליהם הוא חשוף, על מנת לוודא כי הוא מוטמע בכלל מסגרות פעילותו ובתהליכי הערכת הסיכונים שלו ובכלל זה, במסגרת ניהול סיכונים שוק, ניהול סיכונים נזילות, ניהול סיכונים תפעוליים וניהול סיכונים מוניטין. הבנק יבחן הוספת סיכונים פיזיים וסיכונים מעבר לתרחישי הקיצון הקיימים בתחומי פעילות שונים. הבנק נמצא בתהליך של קביעת יעדים ומדדים ספציפיים בהתייחס לסיכון הסביבתי.

סיכונים אחרים

סיכון משפטי

כללי

סיכון משפטי נכלל בגדר סיכון תפעולי כהגדרתו בנוהל בנקאי תקין מס' 350 - ניהול הסיכון התפעולי וכולל גם, אך אינו מוגבל ל"חשיפה לקנסות (fines, penalties) או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית (punitive damages), כמו גם מהסדרים פרטניים (private settlements)". הבנק מתייחס להגדרה באופן מרחיב וכולל בסיכון המשפטי, בין היתר, סיכון הנובע מאי קיומן של הוראות דין לרבות הוראות רגולטוריות, סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי משפטי/ייעוץ משפטי מול לקוחות, ספקים ו/או צדדים נוספים, סיכונים הכרוכים בהליכים משפטיים וכל סיכון אחר העלול לחשוף את הבנק לדרישה או תביעה משפטית וכן לקנסות ועיצומים.

תיאבון הסיכון

הבנק נוקט במדיניות שמרנית של תיאבון סיכון נמוך ביחס לקשירת הסכמים והתחייבויות משפטיות ומבצע את פעילותו העסקית בליווי גיבוי משפטי הולם, תוך הקפדה יתרה על עמידה בכל הוראות החקיקה והרגולציה והמגבלות והחבובות הנגזרות מהן. מבלי לגרוע מהאמור, הבנק מיישם מדיניות ניהול סיכונים משפטיים השוללת כל פעולה מודעת לסיכון שתוצאותיו עלולות לגרום להעמדה לדין פלילי או לנקיטת סנקציות פליליות או מנהליות נגד הבנק או מי מנושאי המשרה בו ונוקט במדיניות של אפס סובלנות בכל הנוגע לסיכון שמקורו בהפרה של הוראות דין המהוות עבירה פלילית או הפרה מינהלית.

מדיניות וניהול החשיפות

הבנק פועל על פי מדיניות לניהול הסיכון המשפטי, במסגרתה מתוארים הדרכים לאיתורו, מיפוי ומיזעורו. מערך הייעוץ המשפטי של הבנק מקיים, בעצמו או באמצעות עורכי דין חיצוניים, מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה, העשויות להשליך על הפעילות השוטפת של הבנק, ומספק את הייעוץ, הגיבוי והתמיכה המשפטית הנדרשת לבנק על יחידותיו השונות. הבנק פועל למזעור הסיכונים על בסיס התפתחויות אלו ובהתאם להשלכותיהן. כמו כן, מערך הייעוץ המשפטי עורך, על פי הצורך, עדכונים נדרשים במסמכים המשפטיים שבשימוש הבנק, בהסכמי המסגרת להם הבנק צד ובחוות דעת משפטיות, המהוות בסיס להתקשרויות ו/או קיום מנחים לפעילויות שונות. בנוסף, פועל מערך הייעוץ המשפטי לאיתור מראש של הסיכונים המשפטיים, לרבות בחינת כל מוצר או פעילות חדשים ועריכת מכלול המסמכים הכרוכים באותו מוצר/שירות או פעילות, במגמה למזער את הסיכון המשפטי ככל האפשר. כן נקבעים בבנק נהלים לעבודת המטה והסניפים ונעשות הדרכות שוטפות ליישומם, תוך שימת דגש על הנושאים המשפטיים הכרוכים בפעילות הבנק. במסגרת סקר הסיכונים התפעוליים שנערך בבנק נסקרות גם פעילויות מערך הייעוץ המשפטי, וסיכונים שאותו מוערכים, נקבעים צעדים למזעורם ומופקים לקחים לשם מניעת הישנותם.

דיווח על החשיפה לסיכונים משפטיים

- החשיפות לסיכונים משפטיים מרוכזות ומדווחות במסגרת מסמך הסיכונים המשפטי הרבעוני, המשולב במסמך הסיכונים הכולל של החטיבה לניהול סיכונים, אשר נדון אחת לרבעון בהנהלה, בוועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים ובדירקטוריון.
- בעת אירוע מהותי בעל אפיונים משפטיים, מוגש למנהלת הסיכונים המשפטיים דיווח מיידי ביחס לאירוע, מידת השפעתו ואופן השפעתו על הבנק. מנהלת הסיכונים המשפטיים מורה על האמצעים שיש לנקוט, על מנת לצמצם את מידת החשיפה לסיכון המשפטי שנוצר ונעזרת לשם כך בעובדי מערך הייעוץ המשפטי ו/או יועצים משפטיים חיצוניים, הביקורת הפנימית, קצין הציות והממונים על אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך ובדיני תחרות והממונה על הגנת הפרטיות, בהתאם לצורך. אירועים מהותיים כאמור, הרלוונטיים לממונה על אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך ובדיני תחרות או לממונה על הגנת הפרטיות, מדווחים להם מיידית.

ניהול על בסיס קבוצתי של הסיכונים המשפטיים

מערך הייעוץ המשפטי פועל כיחידת המטה של הקבוצה בנושא ניהול הסיכונים המשפטיים, ובאחריותו הגדרת מדיניות ניהול הסיכונים המשפטיים הקבוצתית. סיכונים משפטיים משמעותיים בקבוצה מדווחים למנהלת מערך הייעוץ המשפטי, הן בדיווחים מיידים והן בדיווחים תקופתיים, וכן מתקיימים בקבוצה מנגנונים לשיתוף פעולה ולעדכון תקופתי ושוטף במידע ובסוגיות משפטיות רלוונטיות.

ניהול סיכונים בתיק ניירות הערך במטבע חוץ ובשקלים - סיכוני שוק וחבות

- א. דירקטוריון הבנק קבע במסגרת מסמך מדיניות הסיכונים הפיננסיים מדיניות ותיאבון סיכון מפורטים ביחס לפעילות הבנק בתיק ניירות הערך במטבע חוץ ובשקלים, וקבע מגבלות השקעה וקווים מנחים, הן בהיבט האשראי, הן בהיבט של חשיפה לסיכוני צד נגדי והן בהיבט של חשיפה לסיכוני שוק, רבית ונדילות. מדיניות זו נבחנת על ידי הדירקטוריון וועדותיו לפחות אחת לשנה, ובאופן דינאמי יותר, הדירקטוריון יקיים דיון באירועים פיננסיים חריגים העלולים להשפיע על חשיפות הבנק. כמו כן, על פי המדיניות, קיימת הקפדה על הפרדות מבניות בבנק.
- ב. הבנק משקיע רק באגרות חוב של חברות שדורגו בדירוג השקעה מינימאלי ביום הרכישה, כפי שנקבע במדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים וזאת לאחר בחינת איכות האשראי של המנפיק, סיכוני השוק הגלומים בהשקעה ונדילות אגרות החוב.
- ג. לאחר ביצוע ההשקעה, מקיים הבנק באופן שוטף, כחלק מניהול הסיכונים השוטף בתיק ניירות הערך במט"ח ובשקלים מעקב מאקרו כלכלי וענפי הרלוונטי להשקעותיו השונות.
- ד. כחלק ממנגנוני הפיקוח והבקרה על ניהול הסיכונים גובשה בבנק שגרת דיווח לגבי אופי והיקף החשיפות בתיק ניירות הערך המנוהל. הדיווחים נמסרים הן לגורמים מקבלי החלטה והן לגורמי הבקרה. עיקר מתכונת הדיווח בבנק הינה:
- דיווח מייד עם גילוי חריגה ממגבלות ונהלים.
 - דיווח מייד על פתיחת מרווחים, הרעה משמעותית בדירוג וכל אירוע חריג משמעותי אחר בתיק, וככל שנדרש.
 - דיווח אחת לשבוע לוועדה הדו יומית לעניינים שוטפים בראשות המנכ"ל ו/מנהל הסיכונים הפיננסיים על פתיחת מרווחים, רכישות ומכירות ניירות ערך ואירועים חריגים.
 - ישיבות השקעה אחת לשבועיים בראשות מנהל הסיכונים הפיננסיים.
 - דיון לפחות אחת לרבעון בראשות המנכ"ל בתמהיל התיק, בהתפתחויות בחשיפה ובמגמות בשווקים הפיננסיים.
 - דיווח לפחות שש פעמים בשנה לוועדת ניהול סיכונים של הדירקטוריון.
 - דיווח רבעוני במסגרת מסמך הסיכונים.
 - דיווח דו-חודשי לוועדת ניהול נכסים והתחייבויות של ההנהלה בראשות המנכ"ל ובהשתתפות מנהל הסיכונים הראשי.
- לפירוט תיק ניירות הערך, ראה פרק המבנה והתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון לעיל ובאור 12 לדוחות הכספיים.

סיכון ציות

כללי

- סיכון ציות הינו הסיכון להתלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמייתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את הוראות הציות.
- הוראת ניהול בנקאי תקין 308 של הפיקוח על הבנקים מחייבת את הבנקים לפעול לקיום כלל הדינים וכללי ההתנהגות החלים על הפעילויות הבנקאיות השונות של הבנק. במסגרת עדכון להוראה שפורסם בדצמבר 2019, נוספה החובה לבחון גם שינויים משמעותיים מחוץ לישראל בהוראות הציות ובמדיניות האכיפה מחוץ לישראל, שחלות על התאגיד הבנקאי, לרבות על פעילות הלקוחות. תהליכי הזיהוי וההערכה שבבסיס העדכון כוללים גם לקחים מאירועי ציות משמעותיים ומעוגנים בנהלי התאגיד הבנקאי או בדרך מתועדת אחרת שמבטיחה הטמעתם בתהליך. הבנק פועל לאיסוף מאורגן ויזום של עדכונים רגולציה זרה ביחס למדינות עיקריות הרלוונטיות לפעילות cross border של לקוחות הבנק.
- הוראות ציות, כמוגדר בהוראה 308 האמורה לעיל, הינם: חוקים, תקנות, הוראות רגולציה (לעניין זה, לרבות עמדות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים בטיפול בפניות ציבור וציות להוראות רשות שוק ההון), תקדים משפטי מחייב, נהלים פנימיים והקוד האתי, החלים על הפעילויות הבנקאיות של הבנק.
- החובות החלות על הבנק הינן חובות חוצות ארגון הנוגעות למגוון נרחב של מוצרים, פעילויות ותהליכים אותם מבצע הבנק מדי יום.
- הבנק אימץ תכנית אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך, המבוססת על מיפוי מקיף של הוראות הדין הרלוונטיות, נהלי הבנק והתהליכים השונים בבנק, אשר מסדירה נהלים והנחיות ליישום מתמשך של התכנית, וזאת בהתאם לקריטריונים שפרסמה רשות ניירות ערך בנושא. הבנק מינה את ראש החטיבה לניהול סיכונים ומנהל הסיכונים הראשי של הבנק כממונה על האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך בבנק. הבנק מבצע מעקב אחר הוצאתה לפועל של תכנית האכיפה בדיני ניירות ערך, בין היתר, באמצעות קיום בקורות וביקורות בתחום דיני ניירות ערך וכן נוקט פעולות להטמעת ידע בתחום זה. דירקטוריון הבנק מאשר אחת לשנה, תוכנית עבודה לממונה על האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך, בנפרד מתוכנית העבודה של מחלקת הציות.
- הבנק אימץ תכנית אכיפה פנימית בדיני תחרות כלכלית. הבנק קבע נהלים ותהליכים שונים ליישום מתמשך של התכנית. הבנק מינה את קצין הציות הראשי של הבנק כממונה על האכיפה הפנימית בדיני תחרות כלכלית בבנק. הבנק מבצע מעקב אחר הוצאתה לפועל של תכנית האכיפה בדיני תחרות כלכלית, בין היתר, באמצעות קיום בקורות וכן נוקט פעולות להטמעת ידע בתחום זה. דירקטוריון הבנק מאשר אחת לשנה, תוכנית עבודה לממונה על האכיפה הפנימית בדיני תחרות כלכלית, בנפרד מתוכנית העבודה של מחלקת הציות.
- הבנק פועל ליישום הוראות החוק בתחום ההגנה על הפרטיות. הבנק מינה ממונה על הגנת הפרטיות, בכפיפות ישירה לקצין הציות הראשי ופועל ליישום תכנית בקורות עדכנית וכן נוקט פעולות להטמעת ידע בתחום זה.

מדיניות

דירקטוריון הבנק קבע ואישר מדיניות ציות קבוצתית. במסגרת המדיניות הוסדרו, בין היתר, מבנה פונקציית הציות, הגורמים השונים המעורבים ביישום המדיניות, חלוקת האחריות לביצוע בקורות בקו ההגנה השני אחר הוראות הציות השונות בהתאם לכללים שנקבעו בהוראה וכדומה.

תיאבון הסיכון

הבנק והקבוצה אימצו מדיניות של הקפדה יתרה בהתייחסות לסיכון הציות. ביחס להפרת הוראות החוק ונהלי הבנק הקשורים להוראות החוק, הקבוצה ממלאת אחר הוראות ציות החלות עליה ופועלת לשם הבטחת העמידה בהן על ידי כלל עובדי הקבוצה. כל עסקיה של הקבוצה מבוצעים על פי נהלי הבנק, הקוד האתי ובהתאם לכל החוקים והתקנות. הקבוצה פועלת להטמעת תרבות ארגונית ואמות מידה ליושרה ואתיקה כבסיס הכרחי לקיום של תרבות ציות בכל דרגי הארגון.

ניהול החשיפה

- לשם ביצוע ההוראה קיימת בבנק מחלקת ציות (להלן - "פונקציית הציות" או "הפונקציה"), הכפופה לקצין הציות הראשי ומשמשת כפונקציה בלתי תלויה, האחראית על ניהול סיכון הציות בבנק. כמו כן, מונה קצין הציות הראשי כ-RO (הממונה) על יישום כללי החקיקה וההוראות בתחומי ה-FATCA שמטרתו לאכוף מנגנוני דיווח לגבי חשבונות של אמריקאים מחוץ לארה"ב, RO לבחינת יישום הסכם ה-QI (Qualified Intermediary) המרחיב את דרישות הדיווח וניכוי המס מתשלומים מסוימים מעבר לחשבונות של תושבי חוץ אמריקאים גם לחשבונות אחרים להם הכנסות ממקורות בארה"ב וכן אחראי לוודא יישום כללי ה-CRS (Common Reporting Standard) שבדומה ל-FATCA תכליתו להסדיר את אופן החלפת המידע לגבי חשבונות פיננסיים של תושבים זרים בין מדינות אשר יחתמו על הסכם ביניהן.

- פונקציית הציאות אחראית על ריכוז הבקרה בבנק להוראות הציאות שבאחריותה, בהתאם למדיניות הציאות ותכנית העבודה השנתית ולדיווח על ליקויים או פערים לכל מדרג הסמכויות בבנק.
- לצד קצין הציאות הראשי פועלים:
 - נאמני ציאות בכל אחד מסניפי הבנק ובקרים במטה.
 - פורום מעקב אחר יישום הוראות סטטוטוריות אשר מתפקידו לעקוב אחר יישום הוראות ציאות חדשות ולדון בטיטת הוראות, הצעות חוק, תזכירי חוק וכדומה.

דיווח על החשיפה

- דיווח במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, על הפעילות הכוללת של הפונקציה ועמידה בהוראות ציאות והמלצות לגבי היערכות ליישום הוראת ציאות חדשה, וכן דיווח שנתי מפורט על סיכום פעילות שנתי.
- בנוסף, במדיניות הציאות שנקבעה על ידי הדירקטוריון מוגדרים דיווחים מידיים להנהלה ולדירקטוריון.

ניהול על בסיס קבוצתי של סיכון הציאות

קצין הציאות הראשי פועל כיחידת המטה של הקבוצה בנושא ניהול סיכונים הציאות, ובאחריותו לוודא יישום המדיניות הקבוצתית בנושא הציאות בקרב חברת הבת הבנקאית, ליווי חברות הבת בבניית מערכות, בכתיבת נהלים, בפעולות הדרכה ובהטמעה של ההוראות.

ניהול סיכון בנקאות הוגנת - Conduct Risk

סיכון בנקאות הוגנת הינו סיכון חוצה ארגון, השואב את מסגרתו הנורמטיבית משורה ארוכה של הוראות דין ורגולציה ואשר מושתת על ערכי יסוד כגון הוגנות, הגינות, מניעת הפליה ושקיפות, באופן שבו הבנק מתנהל אל מול מחזיקי העניין השונים. קבוצת הבנק הטמיעה ערכי הוגנות ושקיפות בפעילותה מול לקוחותיה וחיזוק עקרונות אלו בהתנהלותה השוטפת. ככלל, נדרשת קבוצת הבנק לוודא כי ההצעות הניתנות ללקוח מותאמות לצרכיו וכי השירותים המוענקים לו ניתנים ללא הפליה, מכל סוג. אי עמידה בסטנדרט ההתנהלות חושפת את הקבוצה לסיכונים שונים, בין היתר, סיכונים ציאות, סיכון משפטי, מוניטין וכיו"ב. לבנק קיימת מדיניות בנושא התנהלות עסקית נאותה (Conduct risk), כחלק ממדיניות הציאות.

סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור

כללי

- סיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרור (להלן "הלבנת הון") הינם הסיכונים להטלת עיצומים כספיים משמעותיים על הבנק לאור אי עמידה בהוראות החוק בנושא מניעת הלבנת הון ומימון טרור וכן הסיכון להיווצרותה של אחריות פלילית של הבנק ועובדיו. בנוסף, התממשות עבירה על הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור עשויה לגרום התממשות של סיכון מוניטין.
- על המגזר הבנקאי חלות הוראות שונות במסגרת מניעת הלבנת הון ומימון טרור הכוללות, בין היתר, את החוק לאיסור הלבנת הון, החוק לאיסור מימון טרור, צו איסור הלבנת הון, תקנות איסור מימון טרור, הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 411, חוזרים שונים ועוד.

מדיניות

- לקבוצה מדיניות מוסדרת לנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור, המאושרת בדירקטוריון אחת לשנה. בנוסף לעדכונים השוטפים הנדרשים, השנה נוסף פרק למדיניות הציות של הבנק, בנושא סנקציות בינלאומיות.

תיאבון הסיכון

- הבנק מפעיל מדיניות של "אפס סובלנות" בהתייחסות לסיכוני הלבנת הון ובכלל זה סיכונים חוצי גבולות לעניין עבירת מס (Cross border) ובמסגרתה נדרשים כל מנהלי הבנק ועובדיו, ללא יוצא מן הכלל, כולל החברות הבנות בקבוצה, למלא אחר הוראות החוק והרגולציה החלות על הבנק וכן אחר כל נהלי הבנק הרלוונטיים הנובעים מהוראות אלו.
- קבוצת הבנק נוהגת מדיניות מחמירה שנועדה להבטיח יישום דוקני של הוראות החוק והכרת הלקוח אתו מנהל הבנק עסקים, ובכלל זה הבנת עסקיו המנוהלים עם הבנק או באמצעותו, החיוניים למניעת הלבנת הון ומימון טרור באמצעות הבנק ולניהולו התקין של הבנק.
- המדיניות בתחום מניעת הלבנת הון כוללת הגדרה ברורה של איסורים ביחס לפעילות מול גופים ומדינות לגביהם ישנן הגבלות.

ניהול החשיפה

- בבנק פועלת יחידה למניעת הלבנת הון ומימון טרור, אשר מופקדת על יישום הוראות הדין בנושא זה ועל הטמעתן. היחידה כפופה לקצין הציות הראשי, המשמש גם כאחראי איסור הלבנת הון ומהווה חלק מפונקציית הציות הכפופה למנהל הסיכונים הראשי של הבנק (CRO).
- תפקידי האחראי על איסור הלבנת הון ומימון טרור כוללים, בין היתר, כתיבה ועדכון המדיניות והנהלים בהתאם לעדכוני חקיקה והוראות הדין, פיתוח וביצוע בקורות על מנת לוודא כי הבנק מיישם את הוראות הדין ומבצע את הדיווחים הנדרשים, העברת דיווחים על פעולות בלתי רגילות לרשות לאיסור הלבנת הון ובדיקת יישום מדיניות הבנק בכל חברות הבת בקבוצה וכן קיום הדרכות יומי עיון לנאמני הציות ולכלל העובדים, המגבירים את המודעות לנושא.
- לשם יישום החוק, והטמעה של הוראותיו מינה הבנק נאמני ציות המשמשים גם כנאמני איסור הלבנת הון בסניפים, האחראים על הפעילות השוטפת בנושא, הכפופים מבחינה מקצועית לקצין הציות.
- הבנק נוקט באופן שוטף במהלכים לאיתור וטיוב נתונים באמצעות דוחות בקרה. ליעול הבקורות, הבנק משקיע משאבים רבים בפיתוח ושדרוג מערכות הבקרה הממוכנות ומקצה משאבי כח אדם לנושא.
- מערך היעוץ המשפטי מבצע מעקב אחר עדכוני חקיקה וידוא מסירתם לאחראי על ניהול סיכוני איסור הלבנת הון וכן למתן תמיכה משפטית ככל שזו נדרשת על ידי האחראי, לקיום חובות האחראי ופעילות היחידה והבנק.
- במסגרת דיון חצי שנתי של הפורום למעקב אחר סיכונים תפעוליים, מתקיים דיון בהתפתחויות טכנולוגיות, כגון שימוש באינטרנט, טלפונים סלולריים, כרטיסי חיוב נטענים ועוד, העלולות לסייע בידי לקוחות בביצוע הלבנת הון ו/או מימון טרור, על מנת לגבש ולבחון אמצעי הגנה נאותים, להתמודדות בהתפתחויות אלו ובחשיפות הנובעות מהן.
- בעקבות המלחמה בין רוסיה לאוקראינה, הועצמו הסנקציות שהוטלו על רוסיה על ידי אופ"ק, האיחוד האירופי, ומדינות נוספות. במדינת ישראל לא הוטלו סנקציות על פעילות עם רוסיה, אולם הבנק מחויב לעמידה בחלקים נרחבים מדרישות הגופים הנ"ל, מתוקף חוזים והסכמים שונים, בעיקר בפעילות מול קורספונדנטים. אל מול סיכון זה, עומדת היערכות הבנק בנושא, כוללת הנחיות מפורטות בנהלים למערך הסניפים ולמטות החטיבות העסקיות וכן קביעת סמכויות ריכוזיות לאישור פעילות מסוג זה במחלקת הציות, המרכזת את הידע בנושא, לרבות למידה מפרסומים, כנסים, ויעוץ ממוקד.

דיווח על החשיפה

- במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, מדווח הממונה על איסור הלבנת הון על פעילותו. הדיווח כולל, בין היתר, התייחסות למוקדי סיכון שאותרו ודרכי הטיפול בהם.
- אחת לשנה לפחות מדווח הממונה על איסור הלבנת הון להנהלה ולדירקטוריון הבנק, דיווח מפורט.
- בנוסף, במדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון מוגדרים דיווחים מידיים להנהלה, לדירקטוריון ולבנק ישראל.

ניהול על בסיס קבוצתי של סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור

האחראי למילוי החובות בבנק לפי חוק איסור הלבנת הון פועל כיחידת המטה של הקבוצה בנושא ניהול סיכונים איסור הלבנת הון ומימון טרור, ובאחריותו לוודא יישום המדיניות הקבוצתית בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור בחברות הבנות, כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 411, הכוונת וליווי חברות הבנות בבניית מערכות, בכתיבת נהלים, בפעולות הדרכה ובהטמעה של ההוראות.

ניהול סיכונים חוצי גבולות - Cross Border

קבוצת הבנק פועלת בתחומי בנקאות שונים. בין שאר לקוחותיה, מספקת קבוצת הבנק שירותים גם ללקוחות שהינם תושבי חוץ. על רקע המאמצים המוגברים של מדינות שונות באיתור כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות והמגמה של שיתוף פעולה בינלאומי במאבק בהעלמות מס, עלולה פעילות הבנק מול תושבי החוץ כאמור להגדיל את החשיפה של הבנק לסיכונים חוצי גבולות (Cross Border) וכן לסיכונים מוניטין.

נקבעו מדיניות יעודית ונהלי עבודה לנושא זה ומתבצעת שורה של צעדים אופרטיביים לניהול וצמצום הסיכון. בחשבונות בסיכון גבוה הביטי סיכונים חוצי גבולות, מזוהים ומסומנים לקוחות להם אינדיקציות לתושבות מס זרה וכן כל הלקוחות החדשים נדרשים לחתום על הצהרות לעניין חבויות המס וויתור על סודיות.

ביום 6 בפברואר 2019 פורסמו תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ט-2019, המטמיעות לדין הישראלי את ההתחייבויות שמדינת ישראל לקחה על עצמה לאימוץ התקן הבינלאומי לחילופי מידע (תקן CRS), אשר פותח על ידי הארגון לשיתוף פעולה כלכלי (OECD), לצורך קיום חילופי מידע על בסיס שנתי למטרות סיוע הדדי באכיפת מס בין מדינות.

הוראות ה-FATCA - חקיקה אמריקאית המעוגנת בהסכם בין מדינת ישראל עם ישראל בדרך של חקיקה מקומית. במסגרת כללי הוראות אלו, מפעיל הבנק תהליכים פנימיים לזיהוי ותיעוד לקוחות אמריקאים ומדווח עליהם מדי חודש ספטמבר, לגבי שנת המס הקודמת, לרשות המסים בארה"ב, באמצעות רשות המסים בישראל, בהתאם לדרישות ההוראה. בהתאם לתקנות, הבנק מאפשר פתיחת חשבון חדש, בכפוף לחתימת לקוח על הצהרה בדבר תושבות המס שלו.

הוראות ה-CRS - תקן שפותח על ידי ארגון ה-OECD ושמתרתו איסוף מידע לגבי תושבות המס של לקוחות הבנק ודיווח עליהם לרשויות המס של המדינות המשתתפות, באמצעות רשות המסים בישראל. התקן אשר הוטמע בחקיקה מקומית, מיושם על ידי הבנק, אשר מדווח מדי חודש ספטמבר, לגבי שנת המס הקודמת, על לקוחותיו שהצהירו על תושבות מס זרה, או שבחשבונם אינדיקציה לתושבות מס כזו.

תקנות ה-OI - תקנות מס בארה"ב הנוגעות לניכוי מס במקור על הכנסה הנובעת ממקור אמריקאי, לרבות הכנסה מדיבידנד ותשלומי רבית על ניירות ערך אמריקאים. התקנות קובעות, בין היתר, חובות זיהוי, תיעוד, ניכוי ודיווח וחלות על כל המחזיקים בניירות ערך עם תקבולים ממקור אמריקאי, אמריקאים ושאינם אמריקאים.

סיכון מוניטין

כללי

סיכון מוניטין הינו סיכון הנובע מתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עלולה להשפיע לרעה על יכולתו של תאגיד בנקאי לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מנגישות רציפה למקורות מימון.

תיאבון הסיכון

לקבוצה סובלנות נמוכה לסיכון המוניטין שעלול להשפיע על יציבותה ובכלל זה - איומים שמקורם בתדמית הבנק. מעבר לכך, הבנק רואה בתדמית חיובית נכס מרכזי ולכן יפעל ככל הניתן, למניעת התממשות סיכון מוניטין, שעלול להגיע לתרחיש קיצון וינסה למזער התממשותם של סיכונים מוניטין.

מדיניות וניהול החשיפה

לבנק מדיניות לניהול הסיכון הכוללת: זיהוי ומעקב אחר גורמי הסיכון וגיבוש פעילות מונעת המבוססת על גיבוש דפוסי התנהגות/התנהלות המביאים בחשבון, ככל שניתן, את סיכון המוניטין במסגרת הגיבוש והיישום של המדיניות העסקית, איתור מוקדם של אירועי מוניטין פוטנציאליים, ניטור מתמשך של הסיכון וניהולו.

דיווח על החשיפה

מדיניות ניהול סיכון מוניטין כוללת פירוט בנוגע לחובות הדיווח ובכלל זה, דיווחים מיידיים. מערך הדיווחים מגדיר, בין היתר, באחריות מי הדיווח, תדירותו והנמענים לדיווח.

דוברת הבנק, מעורבת בפרסום הודעות דיווחים מהותיים לבורסה, בדגש על הודעות שיש בהן איום פוטנציאלי, או השפעה על מוניטין הבנק, כגון אזהרות רווח, מינויים מהותיים, עסקאות מהותיות ועוד. במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, מדווחים נושאים מרכזיים הנוגעים לסיכון המוניטין.

ניהול על בסיס קבוצתי

חברות הבת בקבוצה, לרבות הלא בנקאיות, מאמצות מדיניות זו בהתאמות הנדרשות. כל חברת בת או מותג שיווקי, דואגים למתן דגש מיוחד על אוכלוסיות הליבה שלהן. כל חברת בת או מותג שיווקי מינו מנהל סיכון מוניטין, אשר אחריותו בהתאם למפורט במדיניות לניהול סיכון מוניטין. דוברת הבנק משמשת כדוברת הקבוצה ולפיכך, כל מגע מהותי עם התקשורת בקשר לפעילות הקבוצה ו/או הבנקים, מדווח לה ומתואם עימה מראש.

סיכון אסטרטגיה

כללי

הסיכון מוגדר כסיכון של ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על רווחים, הון, מוניטין או מעמד הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה הינו פונקציה של התאימות בין היעדים האסטרטגיים של הבנק, האסטרטגיות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו ואיכות היישום. הבנק מחלק את הסיכון האסטרטגי לשלוש קבוצות סיכון, אשר התממשותן, כולן, או חלק מהן, עלולה להשפיע על הגשמת החזון והיעדים האסטרטגיים: סיכוי הפוזיציה האסטרטגית (Strategic positioning risks), סיכוי יישום האסטרטגיה (Strategic execution risks) וסיכוי ההשלכה האסטרטגית (consequence risks Strategic).

מדיניות וניהול החשיפה

יעדי מדיניות ניהול סיכון האסטרטגיה הינם:

- הבטחת התאמה בין היעדים האסטרטגיים לבין: תכניות העבודה השנתיות; האמצעים שהוקצו לעמידה ביעדים (בין היתר, משאבי הון במסגרת תכנון ההון של הבנק); יישום החלטות האסטרטגיות.
 - יכולת ניטור של הסיכון האסטרטגי, המאפשרת זיהוי מוקדם של פערים בהתממשות התכנון האסטרטגי: החלטות/ תכניות עסקיות שגויות; יישום בלתי נאות של החלטות אסטרטגיות; שינויים ענפיים, כלכליים, טכנולוגיים ורגולטוריים.
- נקבעו מדדים לניטור, ברמה הרבעונית והחצי שנתית והם מעודכנים בהתאם להתפתחויות. לאחרונה, עודכנו והורחבו מדדי הניטור כך שישקפו את הסיכונים הנגזרים ממהלכים אסטרטגיים קיימים וצפויים.

תיאבון הסיכון

לקבוצת הבנק סובלנות נמוכה לסיכון האסטרטגי בשל ההשפעה הקריטית שעשויה להיות לו על יציבות הבנק והישגיו העסקיים. הקבוצה מאמצת אסטרטגיה עסקית המתאפיינת ברמה גבוהה של זהירות ומידתיות. הקבוצה מפעילה תהליכי בקרה, על מנת לצמצם את החשיפה לסיכונים חריגים.

דיווח על החשיפה

בבנק קיימת מעטפת סדורה של דיווחים ביחס לסיכון האסטרטגי לאורך קווי ההגנה השונים. במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, מדווחים נושאים מרכזיים הנוגעים לסיכון האסטרטגיה.

ניהול על בסיס קבוצתי

החברה הבת הבנקאית מאמצת את מדיניות הבנק, תוך מתן דגש מיוחד למאפיינים הייחודיים לה, בתהליך התכנון האסטרטגי.

סיכון רגולטורי

מקורו של הסיכון הוא בהתגברות הדרישות הרגולטוריות בארץ ובעולם בשנים האחרונות. השינויים הרגולטוריים האמורים ויישום רפורמות רגולטוריות מגבירים את אי הוודאות והתחרותיות במערכת הפיננסית ויוצרים סיכון להכנסות והון הקבוצה, לרבות באמצעות מניעת או הטלת מגבלות על פעילות עסקית ואובדן הכנסות, וכן מחייבים את הבנק להיערכות, יישום והטמעה העלולים לגרום לעלויות והשקעות (כגון השקעות מיכוניות) כבדות. כמו כן, אי עמידה בהוראות החוק והרגולציה החלות על הבנק והקבוצה חושף אותם לסנקציות, ובהן עיצומים כספיים, תביעות של לקוחות, לרבות תובענות ייצוגיות, הטלת אחריות פלילית על התאגיד הבנקאי ועל נושאי משרה בו וכן לפגיעה בתדמיתו של הבנק בציבור. הסיכון הרגולטורי מנוהל בבנק כחלק מהסיכון המשפטי, סיכון הציות וסיכון האסטרטגיה.

מדיניות הציות של הבנק מעגנת, בין היתר, את ערכי הציות אותם מקדם הבנק, משמשת כקו המנחה לפעילות כל הגורמים בבנק בניהול סיכונים הציות בכלל ובעמידה במכלול ההוראות הרגולטוריות בפרט, מתווה את העקרונות וקווי היסוד, ומעגנת את הסמכויות ותחומי האחריות של הגורמים השונים בבנק ובקבוצה לצורך בניית תשתית נאותה ליישום החובות החלות על הבנק והקבוצה בתחום הציות והסדרתם בנהלים ותהליכים. ההיבטים הרגולטוריים-משפטיים מפוקחים ומנוהלים על ידי מערך הייעוץ המשפטי במסגרת מדיניות לניהול הסיכון המשפטי המאושרת על ידי ההנהלה והדירקטוריון. המדיניות מסדירה את הדרכים לאיתור, מיפוי ומיזעורו של הסיכון המשפטי, לרבות באמצעות מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה ומתן יעוץ ותמיכה משפטית שוטפים על בסיס התפתחויות אלה.

בהיבט האסטרטגי - התכנית האסטרטגית ותכנית העבודה מתייחסות להשפעות אפשריות שצוינו לעיל, ולוקחת בחשבון את השינויים האמורים. לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח, ראה "חקיקה ויוזמות רגולטוריות" בפרק ממשל תאגידי, פרטים נוספים.

סיכון מודל

כללי

סיכון המודל מוגדר כפוטנציאל להשלכות שליליות מהחלטות שהתקבלו, בהתבסס על תוצרי מודל שגויים, או שימוש שגוי בתוצרי מודל. סיכון מודל עלול להוביל להפסד כספי, קבלת החלטות עסקיות שגויות, או פגיעה במוניטין הבנק.

מדיניות וניהול הסיכון

לבנק מדיניות לניהול סיכון מודל (MRM), המפרטת ומגדירה מסגרת תיקוף מודלים מקיפה, אשר כוללת כלים שונים שמטרתם הפחתת סיכון מודל, מניעת שימוש לא נכון במודל ומניעת סיכונים ביצועי מודל.

תיאבון סיכון

תיאבון הסיכון של הבנק לסיכון מודל הינו נמוך והבנק פועל למזער את סיכון המודל ככל האפשר, תוך שיקולים של עלות אל מול הפחתת הסיכון. הסיבולת לסיכון בבנק, נמדדת על פי המתודולוגיה להערכת סיכון מודלים, אשר מתייחסת למקורות הסיכון וליחסי הגומלין בין המודלים וכן על פי איכות תוצאות הכלים לתיקוף מודלים.

דיון בגורמי סיכון

מידת ההשפעה של גורמי הסיכון מתבססת על המתודולוגיה שמשמשת את הבנק בתהליך ה-ICAAAP ובמסמך הסיכונים. המתודולוגיה לוקחת בחשבון את רמת הסיכון והתפתחות פרופיל הסיכון של הבנק מול תאבון הסיכון שנקבע ואיכות ניהול הסיכון. כל גורם סיכון המופיע בטבלה נבחן, כאשר הוא עומד בפני עצמו, ומתוך הנחה של אי-תלות בין גורם סיכון אחד לבין גורמי סיכון אחרים המופיעים בטבלה.

רמת סיכון	השפעה	סיכון
נמוכה- בינונית	סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובע משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים.	1. סיכונים שוק
נמוכה- בינונית	סיכון להפסד או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הרבית בשווקים השונים. שינויים ברבית משפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, כיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (או אף התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הרבית. סיכון הרבית שאליו נחשף הבנק כולל: סיכון תמחור מחדש, סיכון עקום התשואה, סיכון בסיס (מרווח) וסיכון אופציות. סיכון הרבית בתיק, הינו הסיכון הדומיננטי מבין מרכיבי סיכון השוק אליו חשוף הבנק בכל הקשור להשפעה על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות ועל הרווח.	1.1 סיכון רבית
נמוכה	סיכון להפסד כתוצאה משינויים בעקום הציפיות למדד המחירים לצרכן ו/או במדד המחירים עצמו.	1.2 סיכון האינפלציה
נמוכה	סיכון להפסד כתוצאה משינוי בשער החליפין ו/או כתוצאה משינויים בציפיות לשינוי בשער החליפין.	1.3 סיכון שער החליפין
נמוכה- בינונית	סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי המניות או מדדי המניות. סיכון אופציות הוא הסיכון להפסד הנובע משינויים בפרמטרים המשפיעים על שווי של האופציות, לרבות סטיית התקן.	1.4 סיכון מניות / אופציות
נמוכה- בינונית	סיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל מחסור ביתרות זמינות בשקלים ובמט"ח, בגין משיכות בלתי צפויות מפקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי, אי ודאות לגבי זמינות המקורות והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים הנזילים. ברבעון הרביעי של השנה, הועלתה הערכת רמת הסיכון מ"נמוכה" ל"נמוכה-בינונית", על רקע אי הוודאות בשווקים הפיננסיים, בעיקר בתחום המט"ח.	2. סיכון נזילות
בינונית	הסיכון שלווה או צד נגדי, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק. במסגרת הערכת סיכון האשראי הכוללת, מבוצע שקלול של כלל הגורמים המשפיעים על רמת הסיכון וביניהם, היקפי החשיפה, סביבה מאקרו כלכלית, השפעות סיכון איכות לווים ובטחונות והשפעות הריכוזיות הענפית ובכללם הסיכון הגלום באשראי לענף הבינוי והנדל"ן, אשר נמצא במגמת עלייה בישראל במהלך החודשים האחרונים, לאור הגידול בהיקפי החשיפות.	3. סיכון אשראי
בינונית	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי הנכסים, בהכנסות ובהון הקבוצה שעלול להתרחש כתוצאה מהרעה באיכות הלווים, על רקע פגיעה בחוסנם הפיננסי ובכושר החזר שלהם, ו/או בשווי ובטיב או תמהיל הבטחונות שהועמדו כבטוחה לאשראי.	3.1 איכות לווים ובטחונות
נמוכה	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי הנכסים, בהכנסות ובהון הקבוצה הנובע מהיקף גבוה של אשראי שניתן ללווים המשתייכים לענף משק מסוים ו/או השקעות במוצרים הרגישים לענף מסוים. הרעה בפעילות העסקית בענף משק כזה, על רקע שינויים בביקוש או בהיצע, שינוי במחירי חומרי גלם, שינויים בטחונים ו/או פוליטיים, שינויים רגולטוריים ועוד, עלולה להביא לפגיעה ביכולת החזר ו/או בשווי הבטחונות שניתנו על ידי חלק מהלווים המשתייכים לענף זה, וכתוצאה מכך, להשפיע לרעה על שווי נכסי הקבוצה ורווחיותה.	3.2 ריכוזיות ענפית
נמוכה	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי הנכסים, בהכנסות והון הקבוצה הנובע מהרעה במצב של לוה/קבוצת לווים גדולה יחסית לתיק האשראי, שעלולה להשפיע לרעה על סיכויי גביית האשראי, ובהתאמה על רווחיותה. השפעת הסיכון הינה נגזרת, בין היתר, של התמהיל הפנימי של הקבוצות, הקשר בין החברות המרכיבות אותן עסקית או ענפית, פיזורן, והשפעת הבעיות באחת מהן על היתר.	3.3 ריכוזיות לווים וקבוצת לווים
בינונית	סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים (לרבות סיכון יחסי עבודה), או מערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, סיכונים מעילות והונאות, סיכונים דו, אבטחת מידע, סייבר והמשכיות עסקית, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי או סיכון מוניטין.	4. סיכון תפעולי
בינונית- גבוהה	סיכון זה (כחלק מהסיכון התפעולי) מוערך בנפרד לאור ריבוי אירועים בעולם ובמערכת הפיננסית בפרט, ולאור הרחבת פעילות הדיגיטל על ידי לקוחות הקבוצה, הרחבת השימוש בטכנולוגיות חדשות, מערכות פתוחות וכניסה משמעותית יותר לשימושי מחשב ענן. הסיכון מוגדר כפוטנציאל לנזק הנובע מאירוע סייבר בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו.	4.1 סיכון סייבר ואבטחת מידע
בינונית	סיכון זה (כחלק מהסיכון התפעולי) מוערך בנפרד מאחר שהסביבה הטכנולוגית מורכבת ומשתנה והתלות בה גוברת. בשנים האחרונות הסיכון התעצם לאור הצורך בהגדלת הגמישות העסקית והטכנולוגית והגברת השימוש בטכנולוגיות חדשות.	4.2 סיכון טכנולוגיות המידע

רמת סיכון	השפעה	סיכון
נמוכה-בינונית	נכלל בגדר סיכון תפעולי כהגדרתו בנהל בנקאי תקין מס' 350 - ניהול הסיכון התפעולי וכולל גם, אך אינו מוגבל ל"חשיפה לקנסות (fines, penalties) או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית (punitive damages), כמו גם מהסדרים פרטניים (private settlements)".	5. סיכון משפטי
נמוכה-בינונית	סיכון הנובע מתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עלולה להשפיע לרעה על יכולתו של תאגיד בנקאי לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מנגישות רציפה למקורות מימון. סיכון המוניטין מושפע באופן מהותי מהתממשות של סיכונים משיקים כגון סיכון תפעולי, סיכון אשראי, סיכון ציות, סיכון הלבנת הון ומימון טרור ועוד, אשר דבר פרסומם עלול לגרום לתממשות של סיכון המוניטין (לדוגמה: אירועי גניבה או מעילה, אירועי הלבנת הון, אירועי סייבר, הפסד כספי גבוה וכו').	6. סיכון מוניטין
בינונית	סיכון קיים או עתידי להכנסות והון הקבוצה העלול להיווצר משינויים ברגולציה או בחקיקה, שיש בהם להשפיע על פעילות הקבוצה ועסקיה. הבנק, כתאגיד בנקאי, והחברות המוחזקות על ידו, כפופים להוראות רגולטוריות רבות הבאות לידי ביטוי בחקיקה, חקיקת משנה ומדיניות רשויות הפיקוח והאכיפה כגון: הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, אגף שוק ההון וחיסכון באוצר, רשות ניירות ערך, הרשות להגנת הפרטיות, רשות התחרות, גופים סטטוטוריים בתחום הגנת הצרכן וכו'. תחום המחשוב מושפע אף הוא משינויים בחקיקה וברגולציה, על רקע שדרוגים ושינויים הנדרשים לבצע לעיתים במערכות המחשוב. בתחומים אלו קיימים שינויים ו/או חידושים תכופים בחקיקה ובמדיניות הרשויות השונות, העלולים להשפיע על פעילות הקבוצה ועל עסקיה, וכן לרוב דורשים השקעות והקצאת משאבים על מנת להתאים את הפעילות אליהם, הן בהשקעה במערכות והן בכח אדם ובהכשרתו.	7. סיכונים חקיקה ורגולציה
בינונית	סיכון ציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שאין הוא מקיים את הוראות הדין. סיכון הציות כולל את הסיכון לאי קיום הוראות הדין כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 308, ובכלל זה הסיכון לאי קיום הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור, הסיכון לאי קיום הוראות תכנית האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך, הסיכון לאי קיום תכנית האכיפה הפנימית בדיני תחרות כלכלית, הסיכון לאי קיום דיני ההגנה על הפרטיות ואת הסיכונים הנובעים מהפעילות מול תושבי חוץ. סיכון זה כולל גם סיכון בבקאות הוגנת (CONDUCT RISK), אשר הינו סיכון חוצה ארגון השואב את מסגרתו הנורמטיבית משורה ארוכה של הוראות דין ורגולציה ומושתת על ערכי יסוד בדמות הוגנות ושקיפות באופן בו מתנהל הבנק אל מול מחזיקי העניין השונים. התחזקות הרגולציה והאכיפה של רשויות המס במדינות שונות, מתוך כוונה לאתר כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות עלולים להשליך על דפוסי התנהגות של לקוחות ומכאן לחשוף את הבנק לסיכונים ציות, סיכונים מוניטין-Cross border risk-I.	8. סיכון ציות, איסור הלבנת הון ומימון טרור
בינונית	סיכונים איסור הלבנת הון ומימון טרור הינם הסיכונים להיווצרותה של אחריות פלילית של התאגיד, מנהליו ועובדיו ולפגיעה ברווח ובהון הקבוצה, העלולה להיווצר על רקע הטלת עיצומים כספיים משמעותיים וסיכונים מוניטין, העשויים לקבל ביטוי בניתוק קשרים מול גופים פיננסיים בעולם ונטישת לקוחות וזאת כתוצאה מאי עמידה בהוראות הדין בנושא מניעת הלבנת הון ואיסור מימון טרור. התממשות עבירה על הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור, כמו גם מעורבות הבנק בעבירות על דיני המס בישראל ובעולם המבוצעות על ידי לקוחותיו, עלולה לגרום לתממשות של סיכונים מוניטין, סיכונים תפעוליים, סיכונים משפטיים, סיכונים אסטרטגיים וסיכונים נוספים. ההשפעה של סיכון ציות, איסור הלבנת הון ומימון טרור משליכה על כל תחומי הפעילות של הבנק, לרבות, האכיפה המנהלית ורגולציה מקומית ובינלאומית בתחומי מיסוי, לרבות ה-FATCA וה-CRS.	9. סיכון אסטרטגיה
נמוכה	הסיכון של ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על רווחים, הון, מוניטין או מעמד הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה הינו פונקציה של התאימות בין היעדים האסטרטגיים של הבנק, האסטרטגיות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו ואיכות היישום. סיכון אסטרטגיה כולל בתוכו גם סיכון תחרות, הנובע מחשיפת קבוצת הבנק לתחרות בישראל בכל תחומי עסקיה. במהלך פעילותה השוטפת, מתמודדת קבוצת הבנק עם גורמים מתחרים, בהם תאגידים בנקאיים וגופים פיננסיים אחרים המספקים מוצרים פיננסיים חלופיים לאלו המוצעים על ידה. סיכון התחרות מבטא את סיכון השחיקה ברווחיות ובהון על רקע הלחץ התחרותי להקטנת גובה העמלות והמרווחים. הבנק מחלק את הסיכון האסטרטגי לשלוש קבוצות סיכון, אשר התממשותן, כולן, או חלק מהן, עלולה להשפיע על הגשמת החזון והיעדים האסטרטגיים: סיכונים פוזיציה האסטרטגית (Strategic positioning risks), סיכונים יישום האסטרטגיה (Strategic execution risks) וסיכונים ההשלכה האסטרטגית (Strategic Consequence risks).	10. סיכון מודל

הבנק נוקט בפעולות ספציפיות למזעור הסיכונים המתוארים לעיל. כמו כן, נקבעה מדיניות מפורטת לניהול החשיפות והסיכונים, הכוללת, בין היתר, הגדרת תיאבון סיכון פרטני, מגבלות על החשיפה, מנגנוני בקרה שונים, מערך דיווחים ועוד. בנוסף, קיימת מעטפת נהלים המיושמים על ידי הבנק ומערכות מיכון תומכות.

מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים

כללי

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם מפורט בבאור 1 לדוחות הכספיים. הדוחות הכספיים כוללים תוצאות של חישובים, הנחות ואומדנים המתייחסים לפעילויות, אירועים והתפתחויות שונות, המשפיעים על רווחיותו של הבנק. הנהלת הבנק מתבססת בהערכתה על הנחות סובייקטיביות והערכות של עובדים וגורמים מקצועיים חיצוניים בעלי מיומנויות והתמחויות בתחומים בהם נדרשים האומדנים השונים. לבעלי המקצוע החיצוניים ולעובדים העוסקים בפיקוח, בקרה והכנת האומדנים וההערכות בנושאים המוגדרים כבעלי השפעה קריטית על התוצאות הכספיות של הבנק, אין, ככל שהדבר מתאפשר, מעורבות וקשר עסקי שוטף עם הגורם או הסוגיה נשוא האומדן. הנהלת הבנק והדירקטוריון סבורים כי האומדנים וההערכות בנושאי המדיניות החשבונאית הקריטית, נעשו על פי מיטב ידיעתם ושיקול דעתם של הגורמים המקצועיים שעסקו בהכנתם, והם יושמו באופן נאות בדוחות הכספיים של הבנק. להלן סקירה ממצית של התחומים בהם נדרשת הנהלת הבנק לבצע הערכות ואומדנים חשבונאיים בנושאים שהשפעתם על הרווח והפסד עשויה להיות קריטית ומהותית. לשינויים באומדנים ובהערכות בנושאים שיתוארו להלן, ובכלל זה התממשות שונה של אירוע מהאומדן שנעשה לגביו, יכולה להיות השפעה מהותית על תוצאותיו העסקיות של הבנק ועל מבנה הנכסים וההתחייבויות שלו (לרבות - תלויות).

א. הפרשה להפסדי אשראי

החל מיום 1 בינואר 2022, מיישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הפסדי אשראי הנובעים ממכשירים פיננסיים כמפורט בנושא 326 בקודיפיקציה (ASC-326) - מכשירים פיננסיים הפסדי אשראי. על פי הכללים החדשים, תכלית הפרשה להפסדי אשראי הינה לאמוד את הפסדי האשראי הצפויים לאורך כל חי האשראי. תהליך קביעת הפרשה מתבסס על שיטות שפותחו במטרה לאמוד הפסדים צפויים, תוך הבאה בחשבון של מידע היסטורי ותחזיות צופות פני עתיד סבירות וניתנות לתמיכה. אמידה זו כוללת גם התאמות איכותיות, לרבות תחזיות והערכות סובייקטיביות של הנהלה, הכרוכות באי ודאות, ולשינויים באומדנים או בהערכות עשויה להיות השפעה מהותית על הפרשה להפסדי אשראי. בנוסף, מידי רבעון מבוצע בבנק הליך בחינה של נאותות הסיווגים וסבירות הפרשה הכוללת, אשר גם הוא כולל היבטים של שיקול דעת, אומדנים והערכות לגבי רמת הסיכון הגלומה בתיק האשראי של הבנק. הפרשה בגין חובות לא צוברים באשראי המסחרי, מחושבת בשיטת היוון תזרימי מזומנים או על בסיס שווי הביטחון, עבור הלוואות שגבייתן מותנית בביטחון. הפרשה זו מבוססת על אמידת התקבולים הצפויים לפירעון החוב ממגוון מקורות החזר הרלוונטיים, לרבות פעילותו העסקית של הלווה, ערך הבטוחות שהעמיד הלווה וערך מימוש ערבויות שניתנו על ידי הלווה או צדדים שלישיים. שיטה זו מחייבת שימוש בשיקול דעת ואומדנים אשר הנהלת הבנק מאמינה כי הם סבירים במועד ההערכה, אולם מטבע הדברים אין ודאות כי הסכומים שיתקבלו בפועל יהיו זהים לאומדנים שנקבעו. עבור אשראי לדיו, אשראי לאנשים פרטיים ואשראי מסחרי שיתרתו החוזית מתחת למיליון ש"ח, או אשראי מסחרי שיתרתו החוזית מעל מיליון ש"ח ושאינו אשראי לא צובר, הפרשה להפסדי האשראי הצפויים מורכבת מנדבך כמותי והתאמות איכותיות והיא מחושבת לכל קבוצה של נכסים פיננסיים בעלי מאפייני סיכון דומים. באשראי המסחרי, השיטה העיקרית עליה מתבסס הבנק הינה שיטה מבוססת שיעורי מחיקות חשבונאיות נטו היסטוריים (WARM), ובאשראי לאנשים פרטיים ובאשראי לדיו מיישם הבנק את שיטת ההסתברות לכשל/הפסד בהינתן כשל (PD/LGD). לצורך קביעת ההתאמות האיכותיות הכלולות בהפרשה להפסדי האשראי הצפויים, מביא הבנק בחשבון את מאפייני הנכסים הפיננסיים ואינדיקטורים המתייחסים לתיק האשראי הספציפי של הבנק כדוגמת שינויים בהיקף האשראי, שינויים בנפח החובות הבעייתיים, איכות הבקורות, ריכוזיות אשראי ועוד, וכן מתייחס בקביעת ההתאמות האיכותיות למצב המשק והסביבה הכלכלית בהתבסס על נתוני מאקרו קיימים ותחזיות מאקרו לתקופה שהוגדרה כסבירה וניתנת לביסוס. במסגרת ההתאמות האיכותיות בוחן הבנק האם קיימות אי ודאויות נוספות אשר אינן מקבלות ביטוי מספק בתוצאות שהתקבלו, ובמידת הצורך מגדיל את הפרשה להפסדי האשראי הצפויים. הערכות אלה משקפות אי ודאות ומטבען הן יכולות להשתנות מעת לעת. כמו כן, לאור העובדה שיישום ההנחיות החדשות החל מיום 1 בינואר 2022, הצריך בניית מספר מודלים חדשים ומורכבים, שטרם נבדקו בהשוואה לתוצאות בפועל ואשר עשויות לחייב כיוול בעתיד, וכן בשל מגבלות במידע ההיסטורי הדרוש לביסוס המודלים באופן מיטבי, הגדיל הבנק את ההתאמות האיכותיות ששימשו בחישוב הפרשה.

בקביעת הפרשה ליום 31 בדצמבר 2022, הגדיל הבנק את הפרשות להפסדי אשראי, לאור אי הוודאות הכלכלית הקיימת, נוכח השינויים בסביבת המאקרו, כדוגמת העלאות הרבית והעלייה בשיעור האינפלציה, ונוכח שינויים בכלכלה הגלובלית הנובעים, בין היתר, ממלחמת רוסיה אוקראינה. יודגש, כי הוצאה להפסדי אשראי תלויה במגוון רחב של גורמים אשר קיימת לגביהם אי ודאות. אמידת הפרשה להפסדי אשראי דורשת מהנהלה שימוש באומדנים והערכות, המתבססים בדרך כלל על תחזיות כלכליות, הערכות לגבי ההתפתחויות בשווקים ואמידת השפעותיהן על סיכון האשראי ועל התממשות הפסדי אשראי בעתיד. השימוש באומדנים ובהערכות מצריך הפעלת שיקול דעת אשר הנהלת הבנק מאמינה, כי הינם סבירים בעת

פרסום הדוחות הכספיים. עם זאת, ומטבע הדברים, אין ודאות, כי הפסדי האשראי כפי שיתהוו בעתיד מתיק האשראי הקיים, יהיו זהים לאומדנים ולהערכות שנקבעו.

הערכות הבנק בנושא הפרשות להפסדי אשראי הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968, המבוסס, בין היתר, על מידע, פרסומים של צדדים שלישיים ואומדנים המצויים בידי הבנק למועד פרסום הדוחות הכספיים. הערכות אלה אינן ודאיות והפסדי האשראי בפועל עשויים להיות שונים מהותית מההערכות שנקבעו.

באשר לעדכונים לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא הפרשה להפסדי אשראי צפויים (CECL), המיושמים בבנק החל מיום 1 בינואר 2022, ראה גם באור 1.1 לדוחות הכספיים.

ב. תביעות משפטיות והתייבויות תלויות

הערכת הסיכון ומתן ביטוי חשבונאי לתביעות משפטיות והתייבויות תלויות, נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של עורך הדין המטפל, על סמך בקיאותו וידיעתו את החוק והפסיקה, נסיונו בעבודה המשפטית, הכרת הפעילות הבנקאית, וכן, בחינת התשתית העובדתית. הערכת הסיכון מבוקרת על ידי ראש מדור ליטיגציה במערך המשפטי, ובסכומים גבוהים גם על ידי ועדה בראשות מנהלת מערך הייעוץ המשפטי של הבנק.

לשם השגת מטרה זו פועל מערך הייעוץ המשפטי במספר מישורים:

1. הכרת הדין הכללי.

קיימת הקפדה, שמוצאת את ביטויה בנהלים הפנימיים של מערך הייעוץ המשפטי, על עדכון שוטף בחקיקה ובפסיקה. תשומת לב מיוחדת ניתנת לנושאים שיש להם השלכה על פעילות הבנק לענפיה ולגווניה השונים, לרבות הסקת מסקנות והמלצה על היערכות, לרבות בעקבות תביעות שדווחו על ידי בנקים אחרים.

2. טיפול בתביעות ותלונות נגד הבנק.

נגד הבנק תלויות ועומדות תביעות משפטיות (לרבות בקשות להכיר במקצתן כתובענות ייצוגיות) בנושאים שונים, לרבות בתחום שוק ההון, יחסי בנק-לקוח, היעדר גילוי נאות וכיו"ב.

התביעות נגד הבנק עוברות לטיפולו של מערך הייעוץ המשפטי, המטפל בתביעות בין בעצמו ובין באמצעות עורכי דין חיצוניים, תוך ליווי ופיקוח של מערך הייעוץ המשפטי, ככל הנדרש. לתלונות בסכום שמעל 10,000 דולר ולכל תביעה משפטית (ללא רצפת סכום) מבוצעת הערכת סיכון. ועדה בראשות מנהלת מערך הייעוץ המשפטי של הבנק מבצעת בקרה תקופתית על הערכת הסיכון בתלונות ובתביעות שסכומן מעל 5 מיליון ש"ח. אומדנים לחשיפות שיש לבנק בתביעות ובתלויות לגביהן נדרשה הפרשה או נדרש גילוי לגבי רמת החשיפה הגלומה בהן, נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של עורך הדין המטפל, בשיתוף פעולה עם הגורמים המקצועיים הרלוונטיים בבנק ומבוקרים כאמור על ידי ראש מדור ליטיגציה במערך המשפטי, ובסכומים גבוהים גם על ידי ועדה בראשות מנהלת מערך הייעוץ המשפטי של הבנק. למנכ"ל מועבר דיווח מידי במקרה של תביעה מהותית ודיווח חודשי על עדכונים ושינויים מהותיים בתיקי תביעות ותלונות נגד הבנק מעל סכום מסוים. דיווח רבעוני על עדכונים ושינויים כאמור בכלל התביעות והתלונות המהותיות נגד הבנק מועבר למנכ"ל ולוועדת הביקורת.

לגבי מרבית התביעות והתלויות ישנם אומדנים לרמת הסיכון שיש לבנק ובהתאם לכך מבוצעות הפרשות.

באשר למתכונת הגילוי של תובענות משפטיות ראה באור 1.1 ד. (16) לדוחות הכספיים.

ג. זכויות עובדים

עובדים של חברות הקבוצה, ובכללם הבנק, זכאים להטבות מסוימות בתקופת עבודתם, בעת פרישתם ולאחר פרישתם לגמלאות. הטבות אלו כוללות, בין השאר:

- תכניות להטבה מוגדרת לאחר פרישה ולאחר העסקה - פיצויי פרישה, פנסיה, הטבות לגמלאים ואחרים.

- הטבות אחרות (לחלק מחברות הקבוצה) - מענקי ותק, הטבות בגין ימי מחלה שלא נוצלו.

ההתייבויות בגין הטבות אלו מחושבת על בסיס אקטוארי. החישובים האקטואריים מבוססים על מספר פרמטרים ובכלל זה, ההסתברות שיתמלאו כל התנאים לתשלום, תוחלת החיים הצפויה, גיל הפרישה, שיעורי הפרישה של העובדים טרם מועד הפרישה לגמלאות, שיעור עליית השכר הצפויה, שיעור הפיצויים המוגדלים ושיעור ההיוון. שיעור ההיוון מחושב על בסיס תשואת אגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח בגובה ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון על אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב לבין שיעורי התשואה לפדיון על אגרות חוב של ממשלת ארה"ב.

להלן ניתוח רגישות של השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על חישוב ההפרשות האקטואריות:

31 בדצמבר 2022		
ירידה של 1%	עליה של 1% במיליוני ש"ח	
(51)	62	השפעת השינוי בשכר על
(1)	1	התחייבות לפיצויים ופנסיה
(3)	3	הטבות אחרות לאחר פרישה
		הטבה בגין ימי מחלה שלא נוצלו
		השפעת השינוי בשיעור ההיוון על
60	(49)	התחייבות לפיצויים ופנסיה
42	(32)	הטבות אחרות לאחר פרישה
3	(2)	הטבות בגין ימי מחלה שלא נוצלו
1	(1)	מענקים בגין ותק
		השפעת השינוי בשעור עזיבת עובדים צפויה
(92)	112	התחייבות לפיצויים ופנסיה
2	(4)	הטבות אחרות לאחר פרישה
3	(4)	הטבה בגין ימי מחלה שלא נוצלו
1	(2)	מענקים בגין ותק

השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על תכניות להטבה מוגדרת לאחר פרישה ולאחר גמר העסקה - פיצויים, פנסיה, הטבות לגימלאים ואחרים, נזקפת לרווח כולל אחר.

השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על הטבות אחרות - מענקי ותק והטבות בגין אי ניצול ימי מחלה, נזקפת לרווח והפסד. חוות דעת האקטואר עומדת לעיון באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך ובאתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב.

ד. אומדן השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים

הבנק פועל בהיקפים משמעותיים בתחום המכשירים הפיננסיים הנגזרים, שהצגתם בדוחות הכספיים מושתתת על בסיס השווי ההוגן, להבדיל מהשווי על פי עקרון הצבירה.

הבנק מיישם את תקן ASC 820 למדידת השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנגזרים החל משנת 2012. תקן ASC 820 מגדיר את השווי ההוגן כמחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך סילוק התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. התקן מחייב לעשות שימוש מירבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמצער שימוש בנתונים לא נצפים, לצורך הערכת שווי הוגן. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק אשר מתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג של שווי הוגן כלהלן:

- נתוני רמה 1 - מחירים מצוטטים משוק פעיל.

- נתוני רמה 2 - מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר הנתונים המשמעותיים בהם נצפים בשוק או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים.

- נתוני רמה 3 - מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים בהם אינם נצפים.

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק עיקרי הוערכו לפי שווי שוק, שנקבע בשוק העיקרי ובהעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכדומה). חישובי השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנגזרים, בגין מרכיב המט"ח שלהם, מתבססים על הנתונים השוררים בשוקי הכספים הבינלאומיים ובשוק המקומי, ובגין המרכיב של המטבע הישראלי, על שיעורי רבית לא צמודה ורבית צמודת מדד, בהתחשב במחירי השוק, הנזילות והסחירות הקיימת בשוק המקומי בהתחשב בסוג המכשיר ובתקופת העסקה. בהתאם להוראות תקן ASC 820 שעורי הרבית הם אחידים, בין אם שווי המכשירים מהווה נכס בבנק ובין אם הוא מהווה התחייבות (אין מרווח בין רבית הקניה לרבית המכירה). סיכון האשראי הגלום במכשירים הפיננסיים הנגזרים בא לידי ביטוי בשווי ההוגן, על ידי הכללת פרמיית סיכון בחישוב השווי.

פרמיית סיכון נכללה בחישוב כל העסקאות. בעסקאות שהשווי ההוגן שלהן מהווה נכס נכללה פרמיית סיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה ובעסקאות שהשווי ההוגן שלהן מהווה התחייבות נכללה פרמיית הסיכון של הבנק.

פרמיית סיכון האשראי של הבנקים בארץ, של הבנקים בחו"ל ושל הברוקרים בחו"ל התקבלה מגורמים חיצוניים המסתמכים על מכשירי חוב ונגזרי אשראי הנסחרים בשוק פעיל. לגבי יתר הלקוחות, פרמיית הסיכון נקבעה לפי מודל פנימי המדרג את טיב הלקוחות וסיכון האשראי שלהם.

השווי ההוגן של אופציות לסוגיהן השונים מתבסס ברובו הגדול, על מודל Black and Scholes והוא מושפע מהתנודתיות הגלומה בשערי החליפין, הרבית והמדדים הרלוונטיים לאופציה שהבנק רכש או כתב. נתוני התנודתיות של שערי החליפין מט"ח-שקל ונתוני התנודתיות של שערי החליפין מט"ח-מט"ח נקבעים על ידי חברה חיצונית המתמחה בשערוך אופציות על פי הנתונים הנגזרים משוקי הכספים בארץ ובעולם. לגבי מכשירים פיננסיים נגזרים מורכבים שאין להם שוק סחיר, מתקבלים, בדרך כלל, ציטוטי שווי הוגן מגורמים בחו"ל, וסבירותם נבחנת על ידי חדרי העסקאות של הבנק. לפרטים נוספים בדבר שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים ראה באורים 27א, 27ב ו-32ב.

ה. שווי הוגן של ניירות ערך

השקעות הבנק במניות שאינן למסחר שקיים לגביהן שווי הוגן זמין, באגרות חוב בתיק הזמין למכירה ובניירות ערך בתיק למסחר נמדדות במאזן על פי שוויים ההוגן.

ראה באור 1.ד.1 (8) ובאור 1.ד.1 (9) לדוחות הכספיים בדבר קביעת שווי הוגן של ניירות ערך וירידת ערך.

תהליך קביעת שווי הוגן של תיק נוסטרו אג"ח חו"ל

תהליך קביעת השווי ההוגן מבוצע במערך הביניים, אשר במחלקה הפיננסית בחטיבת משאבים של הבנק. בתמחור אגרות חוב מסוג יורבונדס, נסמך הבנק על ציטוט ממקור חיצוני בלתי תלוי, שעיסוקו במתן ציטוטים למוסדות פיננסיים רבים וגדולים בעולם.

תיק אגרות חוב מסוג יורבונדס

המצטט החיצוני מספק לבנק באופן יומי מחירים ומרווחי אשראי לגבי כל הניירות הקיימים בתיק. במערך הביניים מבוצעת בקרת סבירות על המחירים ועל מרווחי האשראי כגון, בדיקת סבירות מול ציטוט ממערכת הבלומברג של עסקאות שבוצעו בכמות ניירות ערך הקרובה לסך ההשקעה של הבנק בנייר, בדיקת מתאם למרווחים הגלומים בעסקאות CDS (credit default swap) רלוונטיות ובדיקת סבירות לעומת אגרות חוב אחרות של אותו מנפיק עם מועדי פירעון קרובים למועד הפירעון של אגרת החוב המוחזקת. במקרים בהם אין אינדיקציות כאמור לעיל, מתבצעת פניה לברוקר חיצוני לקבל ציטוט.

ניתוח רגישות

על פי חישובי הבנק גידול (קיטון) של 0.05% במרווח, הנובע מסיכון האשראי של מנפיקי אגרות החוב, לגבי תיק אגרות החוב במטבע חוץ של הבנק הנסמך על ציטוטים המתקבלים מספק מחירים חיצוני, יביא לקיטון (גידול) בשיערוך אגרות החוב בסך של כ-7 מיליון ש"ח. בהתייחס לניירות ערך ששוויים ההוגן נקבע על פי מחירי בורסה, הרי שאלה לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

לפרטים נוספים בדבר שווי הוגן של ניירות ערך ראה באורים 12 ו-32ב.

בקורות ונהלים

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובהתאם להנחיות הוראת ניהול בנקאי תקין 309 שפורסמה בחודש ספטמבר 2008, הבנק מקיים בקורות ונהלים לגבי גילוי, וכן פרס מערך בקרה פנימית על דיווח כספי. ההוראות, שעניינן אחריות ההנהלה על הבקרה פנימית על דיווח כספי וחוות דעת של רואה החשבון המבקר לגבי ביקורת הבקרה הפנימית על דיווח כספי, נערכו בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם - The Sarbanes Oxley Act of 2002 שנחקק בארה"ב, והוראות והנחיות שנקבעו בארה"ב בין היתר על ידי ה-PCAOB. לדוחות צורף דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי, וכן הצהרות של מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, בנושא הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי. הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 31 בדצמבר 2022 את אפקטיביות הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע, שהבנק נדרש לגלות בדוח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובמועד שנקבע בהוראות אלו. במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2022 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק.

סמדר ברבר-צדיק
מנהל כללי

רון ליבקוביץ
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 21 במרס 2023
כ"ח באדר, תשפ"ג

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, סמדר ברבר-צדיק, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לשנת 2022 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח אינו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות (לרבות הרווח הכולל), השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח דירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לראיה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

סמדר ברבר - צדיק
מנהל כללי

21 במרס 2023

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, נחמן ניצן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לשנת 2022 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות (לרבות הרווח הכולל), השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח דירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

נחמן ניצן
סמנכ"ל, חשבונאי ראש

21 במרס 2023

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

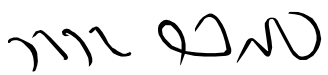
הדירקטוריון וההנהלה של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות, הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להוראות ההנהלה, הנכסים מוגנים והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2022, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO 1992). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2022, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2022 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק, ה"ה סומך חייקין, כפי שצויין בדוח שלהם בעמוד מספר 88, אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2022.

נחמן ניצן
סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

סמיר ברבר-צדיק
מנהל כללי

רון לבקוביץ
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 21 במרס 2023